FÖR FYRTIO ÅR SEDAN.

TAFLOR UR SKÅNSKA FOLKLIFVET

AF AVE. ---------- LUND, C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG, 1870.

LUND, BERLINGSKA BOKTRYCKERIET, 1870.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör Harvard Library, har scannat av Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i augusti 2013 av Bert H.

Förord.

Denna lilla bok är mindre än någon aunan i behof af ett förord. Den innehåller nemligen en serie teckningar af den Skånska allmogens lif, dess egenheter, fördomar, seder, fröjder och smärta. Läsaren märker genast, att den, som tecknat dessa taflor, sjelf lefvat inom allmogens krets, och att allt, med hela skärpan af en ljusbild, afspeglat sig i ett mottagligt sinne och der bibehållit sig med sin ursprungliga noggrannhet och sanning. Teckningarna äro lika enkla, som anspråkslösa aftryck af verkligheten, och det som här utgör värdet är att de blifvit "fixerade." Hos de fleste teckna sig nästan dylika1 hågkomster; men de utträngas snart af nya eller skina de igenom hvarandra och sammanblandas. Detta är ej fallet här, utan man får en art fotografi af det Skånska folk-lifvet, taget i sista stunden innan det omgestaltas i andra former i

Vår skönlitteratur är ej rik på dylika teckningar. Ödmanns Hågkomster och Nicolovius folkseder i Skytts Härad äro snart sagt de ende, som icke blifvit öfvermå-lade med romantiska färger, hvilka dölja ljusbildernas fina drag, under det att de göra dem granna.

Det är i denna fåtaliga rad detta lilla arbete nu ställer sig.Det gagnar till intet att särskilt rekommendera ett arbete, som så ärligt säger ifrån af hvilken andas barn det är, och således återstår, utom en lika ärlig lyckönskan, ingenting för mig mera än här att teckna den gamla signaturen

ONKEL ADAM.

i Mars 1870.DEN FÖRSTA SKÖRDEDAGEN.

Det är en söndagsqväll i början af Augusti. Dagen har varit glödande varm, men nu, då solen lutar mot vester och aftonvindarna leka i de böljande sädesfälten, är der godt att vara derinne i "fars-lusthuset,'1 med väggar af syrener och tak af det i midten stående päronträdets stora krona. Nämndemannen Per Svensson och hans "mora" (hustru) sitta derinne. Han rökar ur sin silfverbeslagna sjöskums-pipa, under det hans blickar med välbehag dröja, än på det frodiga kål-landet, hvilket utbreder sig vid lusthusets ena sida, än på de andra grönsakssängarna vid dén andra. Genom löfsalens dörröppning hade han en fri utsigt öfver de stora sädesfälten, hvilka utsträcka sig rundt omkring så långt blicken kunde nå.

Moran läste halfhögt ur Ödmans postilla, dock ej med djupare andakt, än att hon ganska väl märkte den stora gulgråa kattens mindre hederliga afsigter på de stora ostarna, hvilka i en träbur, hängande under sommarstugu-fönstret, voro uppställda till torkning. Bien surrade och förirrade sig emellan bladen på de höga stockrosorna och de hvita liljorna på blomsterrabatterna; ett och annat äpple föll tungt ned från träden; hönsen och ankorna på

gården pratade om att gå till ro, och storken på taket klapprade af otålighet öfver, att maken ännu klef i vattenpussen bakom ladugården, istället för att komma hem med qvälls-mat åt familjen. Dessa voro de enda ljud som störde tystnaden, tills Moran hastigt reste sig upp och ropade:

Skånska slättboens lif. 1”Kass, kass, det var då en kältring den måns, försöker han inte att sno sig in i ostahäcken! Vänta bara ditt snåla troll!” och med ödman, lyftad till, största hugg, vaggade hon, så fort hennes runda gestalt tillät, ut till ostburen, hvarifrån katten oskadad svingade sig upp på den utbyggda hvälfda bakugnen, derifrån han med den lugnaste min betraktade mor Per Svens, under det han slickade sin tass. Moran hotade med postillan och katten blinkade så försmädligt, att hon ej såg någon annan utväg, att draga sig bort med bibehållen krigsära, än att vända honom ryggen.

”Se der, äro nu inte åter kalkonhanen och hans pjåk till höna, komna i ”haven” (trädgården!) Far, kom då och hjelp mig att fa dem ut!”

Far kom ej alltför fort, men kom ändå för att hjelpa mor få ut kalkonerna ur trädgården, något som ej var så lätt, då det objudna herrskapet envisades att ej vilja se grinden. Nämndemannen pustade och moran ej mindre. ”Hvar äro då alla töserna och pågarna?” (flickorna och gossarne) frågade far, som grep kalkonhönan i nacken och praktiserade henne ut genom grinden efter sin make, hvil-ken, röd i liufvudet af vrede eller förlägenhet, mottog henne med ett högt bullrande. — ”Ja, skallra du dej bara in på gården, eller skall jag skallra dej!” hotadé moran och satte ”kluten” (hufvudbonad) tillrätta på sitt hufvud, ty den hade glidit bakut under hennes fejd mot katten och kalkonerna.

”Far, rätta ut hälen (snibben) på ryggen. — Töser, pågar och hela sällskapet ränna enkeleken nere i myran; nu komma de hemåt, kan du väl höra: di via och skrika så en kan höra dom mila väj.”

”Ja, nu må du väl säj, mor, men våra egna töser ära ju mä, och då hålla drängar och pigor sig ändå i skick; leka må de gerna; i morgon är det Måndag och klockan två i ottan börjar vi hösta rågen. Har du låtit grafva upp pantofflor (potatis) i dag, så vi ha till davre (andra frukosten) i morgon? Du får inte ha nå’n piga eller nå’n af våra töser heller hemma under hösten, ty grödan står välsignad grann; kornet är snart moget och du vet, attjag gerna brukar vara en af de första i hela socknen som har inhöstat.”

”Töserna få komma hem och mjölka korna morgnar och qvällar. Ryktaren kan hjelpa mej att grafva opp pan-tofilor och lyfta gryterna å spisen som vanligt.”

”Och Johanna,” afbröt Per Svensson, ”kan hon då inte göra den bittraste nytta?”

”Hon får hålla stugan ren och plocka i haven, och se till hönsen och det andra fylet, nå’11 ska göra det,” svarade moran med en ton, som ej tillät någon motsägelse.

”Underligt är det mor, att du gör mera affär af Johanna, än af våra egna töser, hvad ser du för rart på hennes långförklarings synamente mä de dera kaffebruna håret, som kröllar sig omkring pannan, som om hon ej Jcämde (kammade) sej hvar Lördag, som annat hyggligt folk. Lägg några sockersmuler i drickat, som hon blöter sig i, så håller det håret å synen på henne, som på våra egna töser.”

”Johanna blöter inte sitt hår i dricka, far.”

”Karna, jag säger dej, klena inte smörja i håret på Johanna, vare sig smör, talg eller svinafett, ty det är syndigt! — — —

Såg du hufvudskålen vid den uppgräfda grafven i Söndags? Håret satt på — jag vet, och flera med mej, att det var Elsas hufvudskål; Blanka-Elsas, hon dog då jag var en liten pys, men jag minnes grannt, att hon alltid kom med smort hår i Guds hus, och nu kan det ej ruttna förrän någon torkar sina skor dermed — jag gjorde henne den kristliga tjensten — men Karna, låt du nu ej Johanna göra det hon får anka? (ångra), sade Per Svensson, i en nära nog häftig ton.”

”Ser du, far, att du håller af Johanna likaså mycket som jag sjelf gör, svarade gumman och klappade honom på

skuldran.” Hon har hvarken far eller mor, syster eller bror, och till på köpet är hon skogsbo, stackaren, — uppfödd med bröd af hälften korn och hälften råg — kanske inte fläskpannkaka två gånger på året — och fläsket i skogsbygderna, det vet du far, ger ingen kraft,

édet är så randadt med kött, att det ser ut som ett röd-randigt bolstervarstyg. Tösen får visst aldrig ett ordentligt hull är jag rädd,” slöt moran suckande.

”Det kan väl hända, ty svält i ungdomen hänger efter och tösen duger ej att ta i hvad som helst, men hon har sina tjugo tusen, och hade jag haft en son så” -- Per Svensson suckade och mor likaså.

”Se der,” sade mor Karna, ”nu hafva de ändå vett att vändä näsan mot hemmet, der är hela flocken — nå, vil-jen I inte nu äta ert mjölk och bröd och så i bås (säng,) I ska opp i daggryningen i morgon” sade moran vänligt.

”Bara några rapp bollstå mot porten först!” bådo tje-narna.

”Rappa på då,” sade nämndemannen, ”men gören först upp vilkoren, så I inte bli osams! Aber börjar och ställer sig med näsan mot porten; Baber tar bollen, ställer sig på tio stegs afetånd, skriker: Boll-stå! och försöker träffa Aber, som ej får vika undan. Antingen han träffas eller ej, tar han opp bollen och försöker träffa Baber innan denne hunnit till målet — jnålet kan bli vid ha vagärdet —; hvarje bom och fel mot vilkoren kosta en streck, hvarje streck ett slag af bollen, se’n den egentliga leken är slutad. Gån I in härpå? Här är krita, jag skrifver sjelf upp: A, aber, hvem tar det? Du Nils gårdsdräng; nå ära den som äras bör, B, baber? Du Mattis, C, kaka? — det kan Karl vara, D, domare? — E, enbär? F, fanrik

— nå, ta namnen! jag skrifver upp hela a b c, så räcker det väl till. Viljen I töser vara med, jag menar våra?”

”Nej far, bollen är stoppad med sand och det gör ondt i ryggen som stryk,” svarade de frodiga, ljushåriga nämnde-mansdöttrarna.

”Men jag vill vara med! Ö’et är ledigt, jag blir Öda,” förklarade Per Svens fosterdotter och myndling, den bleka fina Johanna.

”Du, tös! de slå bollen midt igenom ryggtaflan på dig,” ropade Per Svensson.

Hon svarade ej, utan tog plats bland de andra deltagarna i leken.”Aber börjar!” kommenderade fader Per.

Aber, gårdsdrängen, ställde sig med näsan mot den rödmålade porten, hvarpå fader Per ritat qvartershöga krumilurer, föreställande bokstäfver. Baber fattade bollen, ställde sig på tio stegs afstånd och ropade: ”Jag drar ut och jag drar in den förhärdade och den fördärdade — Öda!” Bollen susade i luften och träffade Aber midt i ryggen — ”Bra, han fick på pucklen, så det hurrade efter.

”Öda, klipp nu till Baber; han har rygg, söm en stalldörr !” ropade fader Per — Öda sigtade och Baber fick sig en försvarlig kyss af sandbollen i sin tjocka nacke — ”Olof — Fänrik!” manade hon, försmående den vanliga formeln.

Olof spratt till, ögat blixtrade och kinderna brunno då han lutade sig ned för att upptaga bollen. Öda — Johanna — ställde sig, utan att se sig omkring, med händerna för ansigtet mot porten och afvaktade, till det yttre lugn, hvad komma skulle. Olof ställde sig i positur; mor Per Svens sträckte ut handen mot honom, men far sade: ”Den som ger sig i lek får hålla streck.” — Ett besynnerligt^ uttryck flög öfver Olofs vackra, solbrända drag, läpparna öppnade sig, för att framsäga den vanliga harangen, men de skälfde så, att orden qväfdes. Bollen hven i luften och slog, med ett doft ljud, hårdt mot porten, ett stycke bredvid Johannas välformade skuldra.

”Bom! der far du en streck för det, och en för det du ej ropade ut” — förklarade ”Kaka” — ”Nå, så din förhärdade Kaka då!” ropade Olof och ställde i sin ordning upp sig mot porten. Leken fortgick en stund; Johanna hade dragit sig undan, under förklarande, att hon ej ville åstadkomma flera dumbommar, ty då blef det aldrig slut med att slita dem sedan.

Fader Per befallte dem sluta leken och ”maka sig” till morgondagens arbete.

”Elna, vi två maka oss ihop under hösten minstingens; få se hur de kan spela å sen, sade gårdsdrängen till störstpigan, med ett bredt grin. De öfriga drängarna följdehans exempel och utvalde hvar sin hjertans kär till sin maka under skördearbetet.

Olof stod något afsides och vände den hårda bollen mellan sina händer.

”Nå Olof, hvem blir din maka?” frågade husbonden sin halfkarl (den dräng, som i värdighet stod närmast gårdsdrängen.) Olof såg upp och hans blick mötte — Johannas. ”Jag är lika nöjd hvem jag får, bara hon kan följa mig,” svarade han — Boel du, dig får jag ha ifred; kom du, vi ska nog bli sams.”

”Ah, det blir rart att hugga efter er; skall hon ta rent upp rågen, får hon se för två med det öga hon har i behåll,” skrattade en af drängarna.

”Boel ser mer än du, du ser ett öga på henne, men hon ser två i din fåraskalle,” svarade Olof förargad.

”Så, intet gräl!” bjöd husbonden; ”Töser,” sade han derpå till sina egna döttrar, nu få ni taga till makar de som äro öfver.” Så skedde, och på de rika bonddöttrarnas lott föllo de af husets äldsta tjenare, hvilka antingen voro för gamla att stå väl hos pigorna, eller också redan voro gifta. Johanna blef den enda makalösa, ty hon deltog, som vi veta, ej i något gröfre ut arbete.

Sedan denna vigtiga sak var ordnad, gick hela skaran in i daglig-stugan för att äta mjölk och surt rågbröd; derefter följde ett bullersamt godnatt med åtföljande bastanta ”nattpjettar,” ute på den rymliga gården; derpå skiljdes den muntra skaran och begaf sig till hvila.

Tuppen galer första gången. Per Svensson klifver ur den stora sparlakanssängen bort till fönstret för att kika på himlen; vädret är godt. Kläderna pådragas skyndsamt, det gäller nu om Nils-gårdsdräng ej blir tagen på sängen af far. Nämndemannen tar en käpp, för att dermed skrapa till sig sina, under den breda sängen stående hvardags-stöflor. Då öppnas halfdörrarna till ”drängahuset” och Nils, som sans culotte, visar sig der för den röda bandhunden midtemot, hvilken gläfser sitt vanliga: ”Hus-bonden är vaken, ho, ho, ho;” så öfversatte nemligen husfolket ”Pontus’” morgongläfs. ”Det tror jag knappt, Ponto,” gäspadeNils och iförde sig sina nya hvita ”tveskefta byxor,” lade skjortan i ett veck öfver det breda bröstet, så att hans initialer N. O. S. med krona, broderadt med rödt garn, kommo att synas, fastade de blommiga hängslena, dem han fatt af Elna, omsorgsfullt på kors öfver både bröst och rygg, körde fingrarna genom håret ett par gånger och satte stöflorna tillrätta; klef så öfver gården, för att se om husbonden ej ändå försofvit sig.

”Ah Nils, ta du stöflarna på, du väcker ej mig, som 'du ser,” skrattade fader Per; ”väck folket istället, jag ska skrika lif i töserna.”

Några minuter derefter äro de alla, både karlar och fruntimmer, färdiga. Ett stycke ost och bröd, samt en sup utdelas, under det töserna hjelpa hvarandra med att knyta, på de breda hvita förklädena och de grofva blån-garnsmuddarna öfver lintygsarmarna, samt lägga ett stycke papper i hufvudklädet.

”God morgon Olof,” hälsade Johanna, tappa ej din enögda Boel i qväll när ni ska dra ihop rågen, ty då får jag ett göra att hitta henne, ty hon ska hem och mjölka och så går jag ut i hennes ställe.”

”Det var snällt, Johanna; det är så roligt när jag ser att du också har malle i kroppen och kan göra nytta” — svarade Olof med strålande ögon, ”Jag trodde ej du var uppe ännu, derför stod jag här och koxa på ditt fönster, medan de andra äta ost och bröd.”

”Jag tror du håller godt snack med halfkarlen, Johanna,” Sade Kerstin, nämndemannens äldsta dotter, 50m i detsamma kom ur stugan, just som Olof drog sig tillbaka. ”Godt snack!” upprepade Johanna och blef blodröd. ”Ja, så låter det och du skrek väl ej för inte på fänrik i jättes (i går qväll) då ni lekte. En kan godt leka med drängarna, utan det går ens ära för när, men är en nu en hygglig gåradotter, leker en lika väl med dom alla. Jag menar väl nu dej Johanna” — tilläde hon hjertligare. ”En rik släbodotter (dotter till en slättbo) tycker aldrig om en tjenstedräng, åtminstone inte, om ej hans föräldrar varit hemmansegare; men Olof är husaren Knalls påg,och får heta Olof Knall så länge han lefver, i stället för sitt kristeliga namn, Olof Håkansson, och hans q vinna får

heta Knällskan, äfven om hon hade femtitusen. Jag vet nock, att ni skogsboar ej äro så noga påe't, men när du nu kommit till folk så" —

"Du kan "präka" (predika) för hvem som tränger te'et, men ej för mej, jag förstår ej ditt mjäk," svarade Johanna och gick in till sin fostermor för att hjelpa henne med morgonsysslorna.

Nämndemannen följde sjelf med höstfolket ut på fältet.

"Ni få dela er i två flockar; Olof anför den ena, och så dela vi fältet, men sätt nu ej för hög stubb i brådskan !" sade Nämndemannen.

Nils skiftade folket i två hopar, och utan ett ord tog Olof sin och tågade till den motsatta sidan af rågfältet.

"Boel, följ mig nu, ty jag vill ej, att Nils ska gorma under davren att vi äro bak-asare. Och nu framåt, jemna hugg." "Ska du gå hem och hämta davren Boel?" frågade Olof sednare, under det han hvässte sin lia.

"Nä-hej, Johanna, husbonden och skräddar Per — skräddarna ska komma idag och börja sy våra lönekläder

— komma ut med maten," sade hon — "Vet du, Olof, om hon vore ens like så vet jag nock, hvem hon ville feja golfvet^med."

^\Ja, inte blef de med mej." Olof strök med sin stryk-spån så häftigt öfver den hvassa lian, att Boel skrek till:

"Jösses, Olof, du skär dig ju! — Jo du," sade hon derpå med eftertryck och såg så trohjertat på honom med sitt ena Öga —" justament mä dej, fast hon ej redigt förstår'et sjelf; eller tror du inte, att en gåradotter har sinne att hålla nån kär, såväl som vi? Jo, lit på'et."

"Jo, sina likar Boel."

"Lika mej hit och dit! hvem skulle ej hålla dig kär ?" ropade Boel häftigt, slängde den våta rågkärfven till marken och grep efter förklädssnibben, men som förklädet var bundet äfven nervid, torkade hon sig i ögat med snibben af sitt rutiga hufvudkläde."Ta ej illa opp, Olof, att jag sade något sådant, jag vet nock att jag är en lytt stackare, och du är som ett Palmeträd i Saxtorpa ferre, (furuplantering) men kan en

så'n stackare som jag göra dig någon tjenst, så--Du

gör aldrig narr å mej — — —"

"Schy, Schy! nu äro de andra äfven framme. Nu går solen opp, töser!" ropade Olof för att afleda deras uppmärksamhet från sin och Boels upprörda sinnesstämning.

"Jo, det är väl det, så att vi bli torra igen, ty daggen har blött oss, så vi ä våta som lutfisk," sade nämndemannens Hanna.

"Är du våt Lutfisk?" vände sig en af drängarna frågande till en lång karl i mustacher. "Hanna säger, att töserna och du ä lia blötta."

"Heter jag Lutfisk, jag heter ju Lundqvist din nöta-panna!"

"Ja, nå'et liknande v^ det; jag kommer aldrig ihåg suldatranamn."

"Kommer du ihåg ditt eget, Bengt Svärj ar sson?11 frågade soldaten.

"Spara på ordrytteriet till vi hålla läger kring davres-korgarna," föreslog Per Mattsson, gårdens pajazzo," jag ska dra opp min klocka, så hon snart ska slå till revelj," fortsatte han och drog upp en solring ur västfickan, tillika med en fallknif, hvilken föreställde den ur nyckel, hvarmed denna tidmätare uppdrogs.

"Nej hör på. Per Massen, Beväringskocken! har inte glömt Ljungby hed, der han rörde i grödagrytan med samma brännesträ, som han petade i elden mä, och slog svinen ur tältet mä, när de kommo att helsa på'en. Bevärings-pågana tyckte alltid, att gröden var så mägtig när Per Massen var kock, derför blef han det under hela tiden"
"Den som öppnar munnen till kjams före davren, mister sin sup," föreslog Olof.

”Aj för f-n! jag ska stoppa en halm viska i munnen,” lofVade Per Mattsson.

Det tunga ansträngande arbetet fortgick nu under tystnad, solen strålade och torkade både råg och kläder.Olof såg stundom på sin klocka, och Per Mattsson på sin solring; efter ett par timmars tystnad sade Olof:

”Nu kan du göra munlädret iordning Per, ty Nils vinkar och der skymtar jag husbonden med maten.”

Då Olof framkom hade Nils med sin hop redan lägrat sig kring korgarna, hvilka Johanna var sysselsatt med att urpacka, utan att kasta en enda blick på Olof.

”Sk’a du inte sitta hos din make, Boel?” frågade Elna denna, och flyttade en rågkärfve fram och satte sig sjelf bredvid sin.

”Låt Boel vara ifred och mej med, Elna! Kom hit och sätt dig Boel, du hör ej till den fåraflocken, sade Olof, synbarligen i dåligt lynne.

”Nåå, hon hör te dina geder” svarade Nils. ”Ni ha väl gnagat pilehäckarna i stället för att hugga råg?”

Olof såg mörk ut, och Nils, som kände sin, halfkarl, då denne var i ”den onda lunan,” som han kallade Olofs stundom påkommande tungsinthet, fann för godt att inställa det vanliga ordkriget de olika hoparna emellan. Måltiden förtärdes under tystnad; potatisskalen och sillbenen kastades i diket bredvid; tallrikarna löstes från mjölkkrukorna, och de kortskaftade hornskederna tappades af en och annan deri, då de tätt sammanpackade bordsgästerna råkade knuffa hvarandra. ”Per Mattson, fiska upp min sked med din!” bad Bengt, men kör ej armen ner i kruset längre än till armbuen.”

Per lydde och den dränkta skeden kom åter i bruk, sedan egaren först slickat dens skaft, och Per sina spruckna händer. Olof tycktes ej vara hungrig, huru ofta han än under morgonen sett på sitt ur, för att se om ej dagvards-timman var inne. Hans blickar irrade nu ofta bort till den pilhäck tätt bredvid, som omslöt och begränsade Per Svenssons egor på denna sida, och under hvars skugga Johanna satt intill sin fosterfar, under det hans egna döttrar åto ihop med tjenstefolket- Johanna satt med ryggen vänd mot Olof, han såg blott hennes bländande hvita hals, kring hvilken den breda hålsömskragen slöt sig och nedföll öfver det bruna lifetycket. Hon hade löst af sig sitthufvudkläde, och de i guld skiftande flätorna, hvilka, lik en krans, lågo kring det vackra hufvudet, glänste i solskenet. Fosterfadren talade ifrigt til henne om något, hvarpå hon tycktes lyssna med uppmärksamhet.

Dagvarden var slutad; Per Svensson och Johanna närmade sig, hvarunder Olof hörde henne fråga: ”Kommer lian nästa söndag?” och nämndemannen svara: ”Ja, mor och du få baka fint bröd på Lördag.”

Det stack häftigt till i Olofs hjerta, han visste ej h var före.

Johanna talade nu med sina fostersystrar och lemnade dem ett litet knyte päron; detta var den enda åtskillnad på deras och tjenarnas måltid, och denna åtskillnad jem-kades genast derigenom, att flickorna delade ut frukten så långt förrådet räckte.

Gårdsdrängen steg upp och kommenderade: ”uppställning.” Olof sökte uppfånga en blick af Johanna, men hon tycktes ej tänka på annat än de hornskedar hon sammanplockade och nedlade i de nu tömda korgarna.

Middagen kom, men den hvita helgrynsgröten, kokad i mjölk, ville ej smaka Olof; han såg oupphörligt mot köksdörren, men mor Per Svens slog sjelf mera mjölk i faten och lade nya smörklimpar i grötfatens midt, då den förra, ”smörhålan,” hvari gröten doppades, var uttömd; och ingen Johanna syntes till.

Då de andra sofvo sin middagssömn på rågfältet, med kärfverna till hufvudgärd och utan annan skugga, än den de på näsorna neddragna mösskärmarna och sjaletterna förmådde skänka, vred Olof sig sömnlös under lågor, ännu mera brännande än Augustisolens på Skånes skugglösa slätter. Hvem skulle komma, hvårföre skulle Johanna baka och hvarfbr såg hon ej ens på honom, då hon annars brukade vara så vänlig mot honom? frågade han sig tusende gånger under dessa ändlösa timmar. Blefve klockan då aldrig fyra? Då skulle hon komma med merafton. Ofta hade han längtat efter denna måltid under de första skördedagarna, ty fläskpannkaka med gräslök tyckte Olof om; men aldrig hade han längtat derefter så, som idag. Ochnär den nu kom, ditburen af två skräddare

och far sjelf, tyckte Olof, att hans andel af den tjocka gulbruna kakan såg ut som en taksten af hans allt mer och mer ramlande gyllne luftslott.

”Du mäter ditt stycke med ögonen som en äkta fläska-kagevarg,” sade Nils till honom, försökande få ett lifvande ordkrig åbane; ”kom ihåg, att vår Herre .mättar förr ma-j*en än ögat, eller kanske kan 5iT ej rå på’et, då kommer jag främmad te dej.”

Dermed ryckte Nils fram sin rågkärfve intill Olofs och högg ett tag i hans kaka med sin fällknif, ett tilltag, som annars haft en af dessa brottningar till följd, hvilka lika mycket visade de kämpandes krafter, som deras godmodiga sinnelag. Men nu nöjde Olof sig med att bli värd för Nils, hvilken af pur förvåning glömde att sluta ihop sin breda mun om det rof han tagit.

”Håll till godo, kakan är så fet och jag har redan halsbränna,” sade Olof. Ett allmänt skratt uppstod.

”Halsbränna! får en skåning, som ej är skräddare, halsbränna af fläskakaka? , Hör hit skräddare, du har väl en mark krita i lomman; ge Olof här en bit innan han köfnar å!” (svimma) ropade Per Mattsson.

”Är du inte kry, Olof?” frågade husbonden, du har kanske drucket för mycket af det nya drickat och fått knef i magen. Boel, säg till Johanna att hon tar nåna beska droppar mä sej då hon kommer ut för att dra ihop rågen, medan du hjelper mor att mjölka.”

Olofs blickar klarnade och sågo med något likt saknad på den lilla pannkaksbit som ännu var qvar och det han, trots sin föregifna halsbränna, sjelf åt upp.

Himlen öfverdrogs med åskmoln, men Olof och hans skara aktade ej derpå, de gingo med stormsteg öfver fältet och fällde i sitt berserkraseri de tunga axen till jorden. Nils och hans flock flämtade af både hetta och harm, ty det stod klart för dem, att Olof gick som segrare ur da-, gens strid, men de kämpade till det yttersta. Kerstin hade fått häftig näsblod, men höll i ändå, med näsan fullprop-pad af gråpapper och spindelväf samt en röd ylletråd knu-ten kring lillfingret. Elna hade kastat af sig både huf-vudkläde och lifstycke, for att kunna följa efter sin ”huggare” och sjelf komma oskadad undan den nästföljande. Men allt forgäfves, ty just som solen sänkte sig i Öresund och Johanna, åtföljd af skräddarna och vallpojkarna, kom till valplatsen, tillkännagaf Olofs skara sin seger genom höga hurrarop, och kört derefter föllo äfven de sista axen på det åt Nils tillmätta fältet.

Boel frågade Johanna, om ej far sagt något om en .besk åt Olof.

”Nej, är Olof sjuk?”

”Han har minstingens inte ätit något, som jag vill nämna.”

”Han har väl varit för het,” menade Johanna. Boel gick mot hemmet för att mjölka, och Johanna intog hennes plats för att deltaga i det lättare arbetet med rågens uppställning i skylar, eller hovar, som de kallas i denna del af Skåne, der detta tilldrager sig.

Par om par, spridde sig nu folket öfver det stora fältet, qvällen var mörk och åskan mullrade på afstånd. Olof och Johanna ställde upp kärfve efter kärfve, utan att säga ett ord; ändtligen sade Olof:

”Kommer här främmande hit om Söndag, Johanna?” ”Ja,” svarade hon.

”Hvem ?”

”Riksdagsmannen från Manby.” •

”Jaså, sätt neg en (kärfven) rätt intill fåran, så hoven (skylen) blir rak! - Har du haft någon ny friare sen vår handelsman i stan?”

”Jag har hela den lilla kistan full med friarebref från herrar, Olof.”

”Kistan, som jag snickrat åt dig, har du den till det ?” ”Ja, hon var förliten att ha min klut i och så kan hon vara bra till det hon är; bara hon ändå varit större.” ”Johanna, kommer du ihåg när jag täljde flöjtar och hvisselpipor åt dig när du nyss var hitkommen till Per Svens, ett omyndigt litet lif var du, och lätt som en fjär när jag bar dig

öfver mossen, dit du afslut ville för, attse hvar de gula näckablommorna och svärdsliljorna växte, som jag brukade ha hem te dig om qvällarna, då jag hade höstat säf?”

”Hvad är det värdt att tala om nu?”

”Du ska gjutta dej med riksdagsmannasonen, Johanna, ska du inte?” frampressade Olof med ett onaturligt lugn.

”Han är den rikaste och anseddaste ungkarl på hela orten,” svarade Johanna.

”Har du sett honom?”

”1 en handvänning på Annelöfs marknad, han är en kjön (vacker) påg.”

”Ja, en pågavase är han; sjutton år och du är aderton.” ”Hans far bygger en tvåvåningslänga till oss, med tegel, eller kanske papper st ak; jag ska ha gardiner i salen och stolar och en soffa istället för de blå rosiga kisterna; far ger mej ett rundt bord att ställa midt på golfvet, och slcamlar (pallar) kan jag sy med namn-sting och soffepuder med, och atlasklädning har jag råd till om jag vill, och ja-gåfvan blir en bägare af silfver, förgyld inuti, samt englar och våra namn utanpå; guldkedja, fyra hvarf kring halsen, bröstnål och örringar, stora som tolfstyfrar, söfve-slccr (matskedar) och theskedar af äkta silfver; två stora silkesjaletter och en sjal; jag har sjelf sett riksdagsmannens bref om’et,” svarade hon i brådskande ton.

”Men, du håller honom ju ej kär, Johanna?”

”Olof, ropade hon nästan gråtande, det är skam af dig att tala med mig om sådant! ville du att jag skulle vara en sådan, som Tor Masses Elna, som höll väl med drängen, och Tor, då han fick vet’at, bjöd ut henne till höger och venster med flera pengar än de andra systrarna, bara en hemmansegare ville ta’na, meri hon går der ännu och ser på hur hennes gamle fjas (älskare) går och gropar och super upp förtjensten.”

”Johanna,” sade Olof sakta och drog hennes händer öfver rågskylen intill sig, ”Om jag vore rik, ville du ej då

”Släpp mej, i jössenamn, Olof, nå’n kunde se’et, och jag var utskämd i all min tid! Du är Olof Knall och jagvill ej heta Knallskan, om du än hade femti tusen och vore en gång till så grann och hygglig som du är.” Olof släppte henne hastigt.

”Knall, ja, du har rätt,” sade han doft, ”jag kan bli rik, men aldrig din like, aldrig en bondson.”

En flammande blixt, åtföljd af en häftig åskknall, hvä-ste genom rymden.

”Jesus i himlen, Olof, jag tror det blir domedag, ser du ej att här är tre åskor på himlen !” hviskade den förskräckta flickan och smög sig tätt intill den nyss försmådde älskaren, hvilken nu utan motstånd lade armen om hennes smärta lif.

”Var ej rädd, Johanna, åskan drar öfver, men lofva mig nu, att i nöden komma till mig, till Olof Knall; han skall aldrig svika sin ungdomsvän. Johanna, kanske du en gång ännu behöfver mig.” Ännu en blixt och knall, Johanna slog sina armar om Olofs hals. Då hördes Kerstins stämma nära bredvid ropa: ”Johanna!” Olof lösgjorde hastigt hennes armar och svarade högt och fast:

”Här, Kerstin! vi sätta upp den näst sista hoven på vår rad, kom och hjelp oss, ty Johanna är rädd som en backahare för tordönan.”

Kerstin kom och vek ej sedan under qvällens lopp från Johannas sida. Åskvädret drog öfver och det der-under så tysta skördefolkets rop, prat och skratt hördes nu åter emellan rågskylarna, hvilka stodo i reguliera rader, som husen i en nybygd stad. Gårdsdrängens Hallå! ljöd derigenom och besvarades från skilda håll. Arbetet var fulländadt, och folket samlade sig, liarna framdrogos försiktigt ur diket, pigorna buru sina kärasters brynstenar och strykspånor. ”Nu sjunga vi en brölloppsmars,” (marsch) uppmanade Nils.

”Nej, låtom oss istället sjunga: Jungfrun tog sin bössa och så sin lilla hund, eller: Herr Peder han tjente på konungens gård, eller också Hildebrand och hafsfrun ; de äro så hj er terör ande,” föreslog Elna.

”Får du Nils till man, Elna, kan du fa hong (hund) nock,” menade Per Mattsson. ”Och ej ett ord, hvarkenom

Necken, Hafsfrun eller annat sådant tyale (spöken), ty der kommer löjtemannen, (lyktgubben) dansande i marka-skälet,” (råmärket) sade en gammal torpare, och till-lade, då den lilla blåbleka lågan kom hoppande allt närmare och närmare öfver den sumpiga ängen bredvid, rDet är den döde joramålaren, (landtmätaren) jag kan höra hur han skramlar med sin kedja, han forsöker nu flytta stenarna i mai*kaskälet, så Per Svensson kan få sin rätt igen, ty Gud och hela ver Iden vet, att Snöberg i lefvande lifve mätte från nämndemannens far till förmån för hans nabo.” Men sjungen I, glöttar, (barn) jag har redan läst: Vår Gud är oss en väldig borg, fortfor han, uppmuntrande den häpna skaran. Sången uppstämdes, i början låg, höjde den sig ju mer de aflägsnade sig från lyktgubben, livilken dansade åt motsatt håll.

”Far, res dej opp å kakelungsbänken, du har lagt benen öfver sulfaded, (köttfatet) som står under dynan! Jag ska skära sul te dom, för nu komma de mot hemmet, jag kan höra marsen. Boel ös opp soppan, men lägg inte alla lonkarna (klimparna) i ett fat, utan dela både dem och soppefettet på alla faten!” uppmanade nämndemansmor.

"Toa (tvätta) å jer i vannehoen under posten (pumpen) ' innan I kommen te bordet!” förmanade den nu uppkrupne husbonden sitt höstfolk.

Drängar och pigor tvättade sig på gården och torkade sig på de sednares, nu grönaktiga linneförkläden.

”Olof, hur är det med dej, du äter ju inte å fläska-soppan heller? Fick du inga beska droppar af Johanna?” frågade husbonden.

”Jag blir nock bra tills i morgon far, det bara svider ledt i bröstet,” svarade Olof.

”Mor, du skall varma dricka te’en och röra i’et med talgljuset och hälla i’en se’n han lagt sig,” ordinerade fader Per.

”Nåå, och rum (rågen) står på benen igen?” vände han sig frågande till Nils.

”Kavat, far, hov vid hov, ögen (hästarna) far stift när vi ska aga (köra) in,” svarade Nils förnöjd.”Ja, Svältehammar hette hemmanet när jag tog emote’t. De ville att jag skulle förvända namnet till Sprängham-mar, men det bryr jag mej inte om. Ni, godt folk, veta bäst om man svälter eller spränger sej hos oss,” sade husbonden med en stolt min.

”Ä ni mätta nu, så, Gudske lof och tack. Nu i säng! jag väcker jer ej i morgon förrän fyra i ottan,” slöt han och steg upp från sin plats vid öfre ändan af bordet.

Skånska slättboens lif.DEN FÖRHEXADE.

Grödan var inbergad, linet låg utbredt till rötning och fåren sprungo nyklippta omkring på de afmejade fälten och afbetade den uppspirade afraden; mor Tör Matts var den första, som hade sitt kardegille den hösten.

Aderton fruntimmer af olika åldrar sutto i en vid krets kring de stora ullkorgarna och kardor och tungor gingo i brådskande fart.

”De går dåligt med sjongen (sången) i dag, töser, kan ingen någon vacker visa ¿era?” sade mor i huset.

”Kan du ej sjunga en, Elna?”

Dottern såg upp med en mörk blick; ”jag har tavad (tappat)1 rösten, mor, och gittar knappt höra andra gala om lycka, som inte finnes här i ver Iden. — I visorna får prinsessorna deras hjertans kär, om också trollen ska hjelpa dem tee’t; men i verkligheten går de annorledes till!”

”Tyst Elna, flera än du ha råkat ut för mörka konster, var du glad, att du slapp undan mens tid var. Har nå’n hört hur det är med Johanna på Svältehammar ?” frågade mor Tor Matts.

”Ja, men inte för det jag vill komma ute’t, men jag var der i går och fick mej ett krus mälk och då sade deras gr ebba, (minsta tjenstflicka) att Olof skulle flytta till Michelidag, han hade sjelf sagt sej opp, för Kersti, äldsta dottren, hade sagt te’en, att han hade en snog atunga, (tungan af en snok) som han hade haft i munnen och kysst Johanna en qväll då de drogo ihop ruen,” upplyste en soldathustru.”Det är nock lögn; kysst henne,

riksdagsmannens till-ämnade sonaqvinna, har han ej t or ads, (vågat) men han kan ha gett henne ett eble (äpple) eller något annat, som han förgjort, för alla kan se att hon är förhexad. Hon lär med nöd tala med sin rike, granne fästeman när han kommer dit. Men nu har Pernilla Mattsa kommit dem till att söka Broby smed. och han ställer'et snart tillrätta," försäkrade en af de andra karderskorna. Elna krökte på läpparna med en otrogen min.

"Jag håller med Jon Assars tö&er, att sådant är bara slams; ingen kan hvarken hexa eller trolla."

"Jösses kors, Elna, har de på Pålstorp sagt så! De ha nock gått i staboskoler, så de glömt bibeln der det tydligen står om en hexa från Endor och huru vi ska be Gud bevara oss från hin Ondes glödande skott, som flyga i vädret," sade en gammal gumma med from fasa.

"Hva ska der bli å Jon Assarsons töser ?" undrade en ung flicka, "mamseller ä de i klädsel och spanska i talet, som prestgårdsmamsellerna; historieböcker läsa de på hvarje ledig stund; jag vet när de haft en sådan i lomman när de gått och höstat, och läst deri mens vi andre hvilat oss efter maten."

"Är det sant, att de bruka handskar då de binda säd?" frågade Elna. "Ja, när inte far Jon sjelf är med. Döttrarna ina (äro ej rädda) ej att taga i arbetet ändå; främst äro de om vi neka (samla säden i kärfvar) eller binda säden; handskarna hänga som karakludar (disktrasor) kring näfvarna på dem, och bloet droppar, så de kan göra en ondt om dem som fått sådant eländigt hvitt vifveskinn (vipskinn). Vänliga ä de alltid mot både oss lejda och tjenare, men roliga ä de ju ej, och först de hänga näsan öfver böckerna, höra de genast om någon tar munnen för full, antingen i visor eller tal. I höst, en dag då vi åto mejattan, råkade vi glömma att döttrarna va mä och hade vi letta galenskap med hvarandra, men lätt som en skata hoppade Malin in midt ibland oss, så vi när fått slaget af skrämsel; och Ola Storhals, som va den värste, slök hela sitt spegefläskastycke på en gång, så jag mättekndbban (slå honom) i ryggen och Sissa körde ner fingrarna och drog fläsket å halsen igen på'en, så han vände ut och in på öna, (ögonen) som en stucken spä-kalf. Malin sade inte många ord, men vi blefvo tysta som muren allihop." "Sigrid är nu sina tjugefem, Malin tjuge och den yngsta, Ebba, som är svart som en korp och lurfvig i hufvudet, som vår Kar o, är sjutton och ingen af dem gjutta ännu; det går aldrig väl när en regal bonde går öfver sitt stånd, det har jag sagt Jon i synen, så lärd och fin han är. Hvem vill gjutta sej med bonddöttrar, som kan sy ud sina kravar sjelfva och skrifva bref och läsa historieböcker? se'n så ha de ju namn som fröknar, fast han, Jon bevars, ändå skulle låtsa kalla opp slägten: Siri ska va hans mor, Sissa Assarsson, Malin, hans söster Mätta och Ebba fick namn efter nån historisk fröken, som en kung ska ha tyckt om. Denna-härа Ebba ä så räli, (ful) så de ä synd om'na," förklarade en kärring, som var i slägt på långt håll med Jon Assarsson.

Under kardegillet hos kyrkovärdens, gjordes tillrustningar till bröllopp emellan Johanna och riksdagsmannens unge son, den hon knappast kände; ty utom då han var der och fick ja, och då de ej talade ett ord med hvarandra, hade han blott varit der en enda gång på besök sedan den högtidliga förlofningen, och då i sina föräldrars sällskap, endast besett Johannas rika, i den stora ekekistan inpackade hemgiften och på de gamlas uppmaning, "att bli letta mera bekanta," hade blott följt ett förläget fingrande på urkedjan, från fastmannens sida, och en knyck på hufvudet från Johannas, samt hennes förklaring, "att dermed vore tidsnog." Nu gick, hon som en ande, så tyst och blek omkring i huset, utan att tala vid någon oftare än hon nödgades dertill.

Olof och hon träffades ej mera, ty sedan Johanna var blifven förlofvad, sysselsattes hon uteslutande inom hus med att sy eller väfva till sig sjelf, men detta gjorde hon så utan all håg och lust, att fosterföräldrarna blefvo allvarligt bekymrade och mor Per Svens rådgjorde med sin Kerstin härom:"Gör som jag sagt, mor, skicka efter Broby smed, (en beryktad trollkarl), Pernilla Mattsa vill ju gå, Johanna är förhexad af Olof, det bär syn för sagan, eller var hon väl gladare vid Mårten, som är både rik och grann."

"Men Kerstin, du, om nå'n iinge sprackan (nys) härpå, kunde det komma till Ola Nils och hela giftermålet kupde gå tillbaka."

"Pernilla ränner inte mä nå'ed, fast hon går bud för alla. Inte vet en katt en gång, att hon var och såg sej for i Karastorp för min skull, när vi, som väl var, ej trodde på allt hvad deras talesman sade om rikedomen hos Kristen Pers."

”Nåå det är rätt, och Pernilla kommer hit med den nya dyneranningen, som Tors Ebba satt ihop, och då ska vi tala onret.”

Gamla Pernilla, alla bondgummornas i hela socknen factotum, kom på eftermiddagen, och då blef, efter moget rådslut, fastståldt, att Pernilla skulle gå, ej till Broby Smed, utan till Ola Nilskan, Johannas blifvande svärmor, och förtro henne saken; hon var en så förståndig mora och ställde nog bra till det. Värst, tyckte Per Svensskan, var att få något antagligt ärende dit, så att allt folk ej finge något att undra och gissa på.

”Nämndemanskan kan ju bestå ett par kalkonungar, riksdagsmanskan hade ju lust till fy let när hon var här,” föreslog Pernilla.

Förslaget antogs och de halfvuxna kalkonerna packades i gilleskorgen, densamme, hvari förningskakorna brukade förvaras, och Pernilla traskade åstad, med söndagskjolen ordentligt uppfastad öfver det yttersta förklädet, medan ett annat, som var knutet öfver underkjolen, var jemnlångt med denne. Det röd- och blårutiga hufvudklädet, knutet öfver en spån till ett slags hätta, hörde äfven till den tarfligare sön-dagshabiten, liksom den med stora rosenbuketter tryckta kattunssjalen, hvilken lades öfver den oformliga liufvud-bonaden och knöts under hakan.

Pernilla anlände ej till Manby förrän det var alldeles mörkt, ty hon hade öfver en mil dit ifrån Svältehammar, och det led till slutet af September.Riksdagsmanskan satt sjelf, tillika med sina fyra pigor, och spann ull kring den blåmålade dallan; (en tre fots hög träställ ning, hvari talgljuset fastades medelst en ijeder af trä) Riksdagsmannen läste i en tidning vid samma bord, som unga Mårten satt och täljde korfpinnar.

”Go qväll i stuan!” hälsade Pernilla och banade sig väg för att komma fram och kyssa, först riksdagsmannen och sedan hans mora på handen.

”Tack för det Pernilla Mattsa, hvad för’na ut i våra krokar?' frågade moran.

”Jag skulle hälsa så mycket från mor Per Svens på Svältehamra, om riksdagsmanskan ville ta te gode med hvad jag har här i korgen.”

”Hi, hvad kan det vara ?” undrade moran och tog korgen i knäet, för att lösa upp den der om knutna sjalen.

”Jössena bevars! di ilya i min to-kor (ullkorg) och spänna rent itu alla mina to-kattar (högar af sammanvriden kardad ull). Sissa, så tag då fast lyllingen, (kycklingen) rif inte omkull dallan, din gamla t osa; är du rädd för en kalkona?”

Kycklingarne fångades och befriades från ullen; härunder hann Pernilla att obemärkt liviska till moran: ”Det är också något apatement om Johanna.” Moran blinkade slugt och sade högt: ”Bra höggligt å Karna Per Svens att skicka mig de härna kräken. De ha väl hälsan de andra på Svältehammar?”

”Ja, både kräk och folk, och hälsa så mycket.” Riksdagsmannen lade bort tidningen. ”Är snart hemgiften färdig?” frågade han.

”Johanna har nu satt opp bruddynerna, och när hon får dem ner ur väfven ska drället opp och sen” —

”Och sen asar det af till fram på sommaren, kan jag tro!" afbröt riksdagsmannen.

”Far, här är ingen tid förgången; Mårten är knappt mer än en grönskolling ännu,” svarade moran lugnande.

Mårten täljde och räknade sina korfpinnar, som om saken ej angick honom det ringaste.

Men två dagar efter Pernillas besök, lät riksdags-mannen spänna för den nylackerade holsteinarvagnen och for med sin mora och son till Svältehammar, ty mor ville dit och tacka för kalkonerna samt se dynorna, som hon uppgaf; och under besöket föreslog riksdagsmanskan, att Johanna kunde följa med dem hem på ett par veckor, och Kerstin erbjöd sig att derunder väfva dynerna till Johanna; hennes egen hemgift låg fardig och var mer än en gång framvisad för besökande vänner och bekanta.

Johanna samtyckte till resan, som till allt annat, med •denna slöa likgiltighet, som numera blifvit hennes andra

natur.

Ola Nilsskan, som dels genom att visa sin blifvande sonhustru omkring i hennes tillkommande hem, en i samma socken belägen gård som just var under byggnad, och der Johanna fann det drömda tvåvåningshuset, dels genom besök i trakten och främmande hemma, sökte förströ henne, vann snart genom detta och sin vänliga språksamhet, så vida skild från Per Svensska familjens tvära sätt och ordkar ghet. Johannas falla förtroende. Och en dag, under det de rensade pur jo- och rödlöksfrö till utsäde, ledde riks-dagsmansmor så fint talet på Johannas ”sjukdom.” Då brast Johanna i gråt och snyftade, att hon vore obotlig, ty hon var visst förhexad af någon ovän: ”Inte af Olof, nej inte af honom mor,” försäkrade hon alltjemt gråtande, ”ty han är inte istånd att göra någon lefvande för när, och allraminst mig.” Morans ögonbryn rynkades, men hon svarade vänligt:

”Det tror jag ej heller, min tös, men kanske af gamla KnallsJcan, som du vet är känd för att kunna mer än äta med munnen. Huru käns, och hvar sitter det onda?”

”Här i bröstet, men värst i ögonen, ty hvar jag går eller står ser jag ju Olof, fast han i sjelfva verket aldrig kommer mej i synhåll,” svarade Johanna naivt.

”Jaså — men du har väl ej fått någonting, hvad det vara månde, af Knallen, jag menar, af Olof?”

”Hvad skujle en tjenstedräng väl kunna ge mig? nej, mor; utom den lilla blåa kistan, som han snickrat till mej, då jag var liten, har han ej bjudit mig något.””Och du har väl aldrig, jag menar, på lek eller såy kysst honom?” forskade moran vidare.

En glödande rodnad brann på Johannas nyss så hvita kinder, men hon såg svärmodern så trofast in i ögonen med sina egna, hvars mörka blå skimrade af tårar, som två daggiga kornblommor och hon utbrast häftigt:

”Fy, mor att tänka så svart om Olof! Han skulle nännas förgöra mej med ormatunger! nej mor, hvarken på lek eller annat har Olof kysst mej.” ”Nå, då är det inte farligt!” utbrast gumman lättad. ”Då är det Knallskan, men mot detta finnes råd. Lemna mig iqväll din spcde-tröja (sticktröja) och lifstycke, så skall du snart bli så glad som andra unga, rika fåstmör; det drar kloka Rantan försorg om,” menade moran i munter ton.

Ola Nilskan, hvilken, olik de flesta bondhustrur då för tiden, ej satte tro till så grofva vidskepelser,' ehuru hon af vana följde en mängd dylika bruk och seder, skickade för ingen del Johannas kläder till den kloka kärringen, utan gömde dem på bottnen i sin kista, och efter tre dagar lemnåde hon dem under en högtidlig tystnad åter till henne.

”De äro godt genomrökta,” sade hon, sedan hon sjelf hjelpt flickan att draga den stickade tröjan öfver hufvudet. ”Du får ej taga tröjan af dig på tre nätter och tre dagar,” förmanade hon.

”Den luttar (luktar) svafvel. Var det så farligt med min sjuka?” frågade Johanna rysande. Ola Nilsskan kunde knappast tillbakatvinga ett leende, ty både tröja och lifstycke hade tillfälligtvis kommit att ligga emellan några härfvar nyss svafladt ullgarn, i mors stora kista. Hon

- svarade dock allvarligt:

”Nej bevars, det var ingen svårare förhexning, synnerligen, som den kloka qvinnan såg, att den ej var ämnad åt dej utan åt Sadelm akar ens Anna, som Knallen och Knallskan slå efter, och som Olof stryker stöfvel för på byadansarna,” ljög riksdagsmanskan med skepparelugn. ”Du köfnar å, tös, tror jag! Se så, der är min luttedosa (luktvattensdosa.) Ja, ja tröjan gör sitt, och de känsallt efter när hexeriet far ut. Smaka nu ej en bit förrän jag i morgon ger dig kaffe.

Så, blås och gnid på fröet här, ty far är i farstun !” Lökfröet fick skuld för fästmöns röda ögon och svåra hufvudvärk, ty riksdagsmannen visste ej ett ord om Olof, emedan han bestämdt då hade slagit upp partiet, som Per Svensskan trodde.

Johanna gick till sängs i skymningen och mor Ola Nils talade sedan förnuft med sin unge, barnslige son.

”Mor, hvad skall jag göra vid henne? Hon vill ju hvarken prata eller skratta; ville hon bara det, så kunde det vara roligt att ha en så grann fästmö, men som hon nu är, läser jag heldre i fars böcker än går omkring med henne,”

förklarade ung Mårten.

”Läsa är bra i sinom tid och både far och jag är o glada öfver din lust härtill, ty du kan bli riksdagsman en gång, men nu får du vara karl för din hatt, att ej Johanna tror, att du är en pågavase, som inte törs se på sin egen fastmö. Kom nu in i morgon bittida och drick kaffe tillsammans med henne och slå opp språklådan; du går minsan ej å för hackor.”

Följande morgon möttes de unga tu i riksdagsmannens ”lilla stua,” der kaffebrickan väntade med två par koppar. Mårten visade nu, att modrens förmaningar fallit i god jord, ty han framsatte temligen ledigt en stol åt sin fästmö och satte sig sjelf bredvid henne på en annan och försökte börja ett samtal; och vare sig nu, att tröjan verkat, eller flickan fann sitt stackars sjuka hjerta värmdt af sin unge brudgums uppmärksamhet och synbara bemödande att behaga henne, nog af, Johanna såg mildt och vänligt på honom, och då Ola Nilsskan kom in med kaffekannan, pratade de två unga för första gången förtroligt med hvarandra, ehuru blott om hvardagliga ting. Mårten fann kaffet tjockt och af en bitter smak, samt silade det genom tänderna, men Johanna, som förstod, att något främmande ämne med afsigt blifvit blandadt deruti, och mer än väl visste hvarför, drack sitt under en högtidlig tystnad. Mor Ola Nils hade, för att än ytterligare kunnaverka på flickans vidskepliga sinne, låtit henne förstå, att något trollfrö, som ofelbart skulle vända de förlofvades hjertan till hvarandra, blifvit lagdt i kaffet. Den sluga gumman hade endast lagt dit några flera brända ärter än vanligt.

Efter denna dag blef Johanna vänligare, om också ej gladare och muntrare; Olof trängdes något i hjertats bakgrund af den nya omgifningen. Men ett par dagar efter flyttningstiden kom Per Svensson sjelf för att hämta Johanna hem, ty en antaglig friare hade anmält sig till hans Kerstin, och som denne fick bolster till fyra sängar i hemgift och Kerstin ej hade mer än till tre färdiga, men ej ville vara sämre än brudgummen, så fick hon väfva hvad som ännu felades i hemgiften till sig. Johanna måste hem och sjelf komplettera sin utstyrsel, emedan båda brölloppen, det kommo gubbarna öfverens om, skulle firas på en dag ; ty töserna varo ju ej systrar utan blott nästkusiner och då kunde ej dubbelbröllopet bringa olycka med sig. Bröl-loppet utsattes till den tjugonde nästkommande Maj, som var en Fredag och nymåne tillika. I det gamla hemmet återkom Johannas förra svårmodighet; hon fann det så tomt och ödsligt sedan Olof flyttat. Hon såg honom stundom i kyrkan; han såg blek ut, tyckte hon, men de talade alldrig vid hvarandra. Ingen aktade på Johannas svårmod mer än Boel, men hon teg, och bad endast om att få tjena hos Johanna, dä hon blef gift, hvilket Johanna lofvade.DUBBELBRÖLLOPPET.

Söndagen före deras första lysningsdag skulle Kerstin och Johanna hafva deras sista flickbjudning. Kerstin ville derifrån utesluta, såväl Tor Matts Elna, som sina kusiner på mödernet, Jon Assarssons döttrar, dessa sednare emedan ho"n visste, att de ogillade och ofta skarpt klandrade dessa äktenskap, hvilka blott ingingos af verldsliga beräkningar, utan att hjertat hade den ringaste del deri. Men Per Svensskan tillät ej dessa uteslutanden, hvilka endast skulle åstadkomma osämja i slägten. Kusinerna kommo ju ej, utan vid högtidliga tillfällen dit, ”och nu,” sade Per Svensskan, ”skulle de nog hålla sig spaka, då de kunde slå dem i näsan med två fästmör på en gång, och de ibland sig ej hade någon. Och hvad Tors Elna angick, så visste man ju nu, att det glunkades om en långväga friare till henne, och hvad hennes gamla tycke för drängen angick, så kunde det ju, när allt kom omkring, kanske bara vara en pasacha.” Kerstin måste gifva vika.

Klockan så der lialf tre började de bjudna anlända. Kerstin och Johanna mottogo dem på den med sand och enris beströdda förstugutrappan. Kerstins ljusgula hår, fast-klibbadt vid tinningarna medelst dricka och socker, glänste som den gula holsteinarvagnen, hvilken syntes i den öppna ”vagnsporten.'1 Hennes korta undersätsiga figur var iklädd den nya varkensklädningen, (hemväft halfylletyg) med de vid axeln veckade utstående ärmarna, h vilka gåfvo hennes förut breda öfverkropp ett onaturligt utseende, medan kläd-ningslifvet satt så hårdt kring medjan, att höfterna stodo ut, ”som två bakugnar på en stugelänga,” som en afskedad friare skulle haft oartigheten att säga om henne. Den tätt veckade kjolen räckte till fotknölen, så att de mörkblå ullstrumporna och de med grytsot och mjölk blankade skorna voro synbara. Den qvartersbreda spetskantade och i hörnen broderade sockerdukskragen nedföll på en mörkröd silkessjalett med gul och grön bord, hvilken låg utbredd öfver ryggen och fastad med

knappnålar både der och öfver bröstet; ett rosigt kattunsförkläde fulländade drägten. Johanna hade för sista gången iklädt sig den i hennes hembygd Jbrukliga kostymen: högröd sticktröja, blommigt halfsidens lifstycke, blå merinokjol, ljusblåa bom-ullsstrumpor och randigt sidenförkläde; den stora kragen var lik Kerstins, men Johanna bar ej den vanprydande sjaletten derunder. Hennes hår, i hvilket hvarken dricka, socker eller de af Per Svensson fruktade feta ämnena kom, låg i små vågor kring hennes fina kinder och samlades, liksom de andra bondflickornas, bak i nacken i tvenne flätor, och knöts kring hufvudet. De främmande flickorna voro till största delen till fots; (endast de mera långväga kommo åkande) de torkade sig ifrigt i ansigtena, då de kommo in på gården, för att befria dem från svett och dam, ty den bakpå nacken sittande ”kluten” var med sin, med rödt öfverdragna spån, både tung och oförmögen att ge det ringaste skydd åt ansigtet, och då dagen var varm, kunde ej de tunga yllesjalarna knytas deröfver, utan hängde dessa, väl sammanvikna, öfver venstra armen. Flickprna infördes i den sandade och med enris beströdda sommarstugan, och togo plats, dels på de med väldiga törnrosor målade kistorna, hvilka stodo kring väggarna, dels på de för tillfället inflyttade trästolarna, under det husets döttrar och Johanna kringbjödo kaffe och hveteskorpor. Samtalet gick trögt, tills Hanna, Kerstins yngre syster, gjorde den anmärkning, att Jon Assars töser ej voro komna ännu.

”Åhnej, ibland deras staboumgänge drickes inte kaffe förrän vid mejattansdags, (klockan fyra e. m.) men komma de inte asande förr, ska de bli utan kaffe,” lofvade Kerstin.”Jag tror de skymta der nere vid höralandet," (lin-faltet) sade Hanna, som från det ena sommarstugufönstret, hvilket vette åt vägen, med handen skuggande ögonen spejade efter de dröjande kusinerna.

”Nej kommen töser och titta på dom!” uppmanade Kerstin, dermed antydande, att de främmande ej behöfde i sina yttranden genera sig för *slägtskapens skull.

”Hi, nej, nu fa vi skrifva kors på bjelken, mamsellerna i klutar som vi! hvar ha de då gjort af hårtoppen i nacken?” undrade en af de främmande. ”Den sticker kanske ut genom bobinettskluten baktill, ty fint skå de vara, och veckade remsor i pannan, bevars!” svarade Kerstin. ”De ha inte glömt förkläden hemma idag; det händer att de gå utan; svarta ä de, siden kan tro,” anmärkte en. ”Låtom oss sopa golfvet eller göra de det med sina långa kjortlar,” påstod en annan.

Föremålen för dessa anmärkningar, Jon Assarssons trenne döttrar, kommo nu in på gården, emottagna af bandhundens gläfs och drängarnas nyfikna blickar.

”Johanna du, ta du emot dem,” sade Kerstin och skuffade henne ut i förstugan.

”Kerstin, skynda dej efter, det går aldrig an eljes,” uppmanade de främmande och togo Kerstin i de vida ärmarna och fösade ut henne efter Johanna, medan de sjelfva skockade sig i en klunga i stugan.

Muntra röster, hjertligt lyckönskande fästmörna, hördes från förstugan. Sommarstugudörren öppnades och de sistkomna inträdde.

”Godag flickor! nå så roligt, att träffa så många läskamrater; ni hafva aldrig hälsat på oss sedan, fast ni lofvade det,” sade de hjertligt och skakade hand med hela skaran.

”Nu träffas vi snart här igen på bröllopp och så göra vi ett kalas för de nygifta och då kunna ni ej skolka,” förklarade den vackra, sorglösa Malin Assar sson — så skrefvo Jon Assarssons döttrar sig, derigenom afvikande från det vanliga bruket att begagna faderns dopnamn till efternamn, med tillägg af dotterf t. ex. Kerstin Persdotter.”Ja, det beror på om der ej kommer herrskaper med eller flera mamseller, för då passa de inte för oss och vi inte för dem,” förklarade Elna Torsdotter, och de öfriga instämde. Malin såg något flat ut, men Sigrid sade vänligt: ”Vi skola ej bjuda några stadsboar, då ni ej önska det, men hvarföre äro ni så rädda för dem?”

”De göra bara narr af oss.”

”Narr, Hanna! det hade jag just lust att se; är ej en bondes dotter så god som hvem som helst?” afbröt Malin häftigt. ”Jo, det tycka visst staboarna, för det vi inte kunna lägga våra ord som de, eller vet besked på flera kungar än Kristian Tyrann och Karl den tolfte, eller fuskar efter om solen går eller står, så grina de åt/oss, der-för kan vi

vara för oss sjelfva," svarade Kerstin med skärpa.

"Men vi kunna ju äfven lära," inföll Ebba oförsigtigt.

"Lära!" ropade alla, "lära att bli mamseller och fa gå ogifta, om ej någon herreslonk toge oss af nåde."

Per Svensskan inträdde, för att hälsa på döttrarnas gäster, och lät sig med låtsad motsträfvighet kyssas på handen af alla, utom af flickorna Assar sson, hvilka ej ens bjödo till. De sågo nedslagna ut.

"Hvad skulle vi här?" hviskade Malin till Sigrid.

"Vi äro här blott i vägen; låtom oss gå så fort som möjligt," ifrade den häftiga Ebba.

"Tyst Ebba, vi ha ingenting att beklaga oss öfver, det äro vi och ej de, som skilt oss från dem. Så, så, här är ej stället att disputera öfver bildningens företräden, utan sen till, att I kunnen visa eder genom att ej ge anledning till några tvister," uppmanade Sigrid sina yngre systrar.

"Ta klutarna af er töser! jag ser att svågers töser genast tatt å sina; hur ska det gå när I blifven gifta och ska ha dem på hufvudet alltid?"

"Då vänja vi oss väl vid dem, moster," svarade Sigrid och gaf Malin och Ebba en varnande blick.

"Kommen nu allihopa, så ska töserna ta fram sina ja-gåfvor och hemgjuttstöjet, (hemgiften) så ni ska få se'et! Siri, du tänker väl på att gjöra ihop till er, för det blir din skam elljes, då söster min är dö.""Ja, moster, vi väfva allt hvad vi kunna," försäkrade Sigrid.

Hemgifterna och jagåfvorna synades noga; de sista bestående af presist de artiklar Johanna uppräknadt för Olof.

Sedan detta göromål, det egentliga hufvudändamålet med bjudningen, var förbi, spridde de unga sig i trädgården. Ebba och Kerstin hade händélsvis kommit tillsammans, till foga ömsesidig tillfredsställelse. "Blir det ej ledsamt att flytta från ditt hem, Kerstin?" frågade Ebba, för att säga något.

"Nehäj, jag får nock att skjötta dit jag kommer, ty Hans Jeppsson, min fastman, ser ut att vara en hel fejare och han skall inte få se hvarken mej eller pigorna lata oss. Hemmanet ä justament inte så stort, men med de pengar jag får när far och mor dö, bli vi inte de sämsta i Skorreby, skulle jag tro."

"Tänker*du redan nu på arf!"

"Ja, skulle jag intet det? Hanna kan få gå hemma ännu ett par år, och en får väl se till, att en ej sker orätt för det en är ifrån hemmet; jag kommer ej å ver Iden för det jag flyttar till Skorreby, och Hanna skall inte snyta mej. Men hvad tror du ni få, då morbror Jon Assarsson lägger näsan i vädret?"

"Det hafva vi aldrig tänkt på," svarade Ebba med oviljar

"Det tror jag nock, ty ni ä konstiga på ert vis, likasom Johanna här, på sitt; ingen ruff i er. Hvad går Siri och väntar på? hon har ju haft friare från både lands och vands; den__smn gallrar (ratar) klöfvern, får betastub-ben^ och snart får hon ingeifTriare mera?7

"Jo, Kerstin, jag får en till och den säger jag icke nej till."

"Hvem då?" frågade den något förbluffade fästmön och vände sig mot Sigrid, som oförmärkt närmat sig dem.

"Hvem, jo — döden," svarade Sigrid högtidligt.

"Sigrid!"

"Så, min Ebba! du vet det ju förut, och det kan ejskada Kerstiu att bli påmind om, att vi ej här hafva någon varaktig stad. Min helsa bröts för flera år sedan" — hennes stämma darrade — "ett hjertlidatide, säga läkarna; jag kan ej lefva länge."

* "Jösses Siri; inte trodde jag du var ett sån't skrälle; du må väl i jössenam inte dö i dessa härninga ugerna, (veckorna) för då blef det galet för Hans och mej om vi, för sorgens skull, skulle flytta fram brölloppet, för han

har inte sommarsul (kött och fläsk för sommaren) i huset förrän jag kommer dit med mitt.”

Lugna dig Kerstin, sulet kommer nog Hans tillgodo i rättan tid,” sade Sigrid vänligt leende.

”1 ska väl visa er i kyrkan?” frågade Elna Torsdot-ter då de togo afsked.

”Ja, de är en sak! Johanna, du och jag kunna nock med heder visa oss i bruadrägten på sista ljusningsdan,” (lysningsdagen) svarade Kerstin med stolthet.

Fyra dagar före den utsatta brölloppsdagen sprängde Per Svens gårdsdräng upp på gården till Jon Assars. Den höga svarta hatten, bomulls vantarna, samt klädet, knutet kring mun och haka, tydde på något högtidligt. Gårdsdrängen der, sprang fram för att hålla budets häst, ty det representerade nu sin husbonde, som ej hade någon son, hvilken eljest skulle framfört bjudningen. Nils tackade med värdighet och gick in i daglig-stugan, bockade för Assarsson och hälsade från far och mor Per Svens, om Jon Assarsson och alla hans döttrar ville komma till brölloppet.

”Hälsa och tacka, vi ska komma,” svarade Assarsson.

Sigrid bjöd Nils ett glas bärvin, hvarefter han red sin väg till något annat ställe i samma ärende.

”Fyra dagar skall man således sitta hos svåger och äta kallt kött och bröd, ty mer än den första dagen få vi ej någon varm mat! och d| smöret stått på bordet natt och dag i dam, hetta och tobaksrök, passar det bättre till vagnssmörja än till smörgåsar; jag ville heldre låta drifva dit både en kalf, ett lam, två grisar, höns och gäss med, om det kunde gå an, blott de ville ge oss stekarna varma!” utbrast Assarsson misslynt. Skall du ha hel eller hälf för-ning med dig Sigrid?””UeJ, ty moster hade en sådan hit då mor begrofs.”

”Då får du ju baka både råg- och hvetebröd, samt soc-kertorta och hvad det andra småkramset heter. Har du mjöl till allt?”

”Ja, men vi fa visst låta baka en tempelkaka eller också en spettkaka i staden. Malin och Ebba kunde göra en bukett pappersblommor till att pryda dem med, ty vi äro de närmaste slägtingarna på brudens sida, och sockertårtor fa de tillräckligt ändå.”

”Gör som du vill härmed,” svarade Assarsson, ”då vi ej kunna undgå oskicket. Jag ville heldre betala kontant, blott jag sluppe brölloppet. Jag får se efter om jag har några silfverspecier till brudskänk, ty känner jag Per Svensson och hans Kerstin rätt, så få vi nog betala kalaset.”

”Men Johanna sade, då vi voro der, att hon ej ville sitta och skämmas och ta upp brudskänk och höra på allt hvad gifvarna då behaga säga,” sade Ebba.

”Det hedrar henne; sannt är det väl, att skogsbon ej är så driftig som vi slättboar, att skogsbofruntimmerna heldre köpa än sjelfve tillverka sina kläder, men i många fall ha de mera hyfsning. Kerstin slår nog döförat till för allt, blott pengar vankar. Jag skall, for Johannas skull, sörja för, att talen ej bli långa under brudskänknin-gen. Sigrid, hvårföre gaf du budet vin ? han hade bättre tyckt om en sup med socker till.”

”Det får han på hvarje ställe han bjuder, och jag ville ej bidraga till, att han kommer rusig hem.”

”Det har du rätt i. Styr nu till bäst du vill; men tänk intet på, att jag låter lyfta baksätet ur vagnen, så du kan sätta matsäcken der! Jag kör lika litet till bröl-lopps med ett brokigt stjernetäcke, hängande till hälften utom vagnen, som till begrafning, med ett lakan, draperadt på detta sätt, öfver gudsgåfvorna, fast bruket är allmänt. Malin och Ebba åka i baksätet och förningen låter jag köra dit förut, och da kan breda stjerntäcket öfver den i höstvagnen, om det roar dig. — Jag undrar, om vi bönder ej snart skola bli så kloka, att vi anse dylika tid-, helsa-och matförstörande tillställningar för både dumma och syndiga, hvilka de verkligen äro,” muttrade Jon Assarsson.

Skånska slättboens lif. 3 /Qvällen före brölloppet, skulle Boel hjelpa Johanna att vira papper i sitt hår, ty hon ville nödvändigt vara klädd, som brudarna i hennes hembygd. Kerstin var ännu ute och deltog i tillrustningarna, så att Boel var ensam med Johanna i kammerset (ett litet rum innanför stugan.)

”Har du hört — jag ska väl nu snart inte dua mera

— att Olofs far är död? — tog jag hårdt i hårpiskan? — och lemnat letta pengar efter sej, och nu tjenar inte Olof längre, utan har avenderad (arrenderat) Bullabo, neråt Ringasjön till. Jon Assar sson går i borgen för honom och han fick’et på höggliga förmåner, sa han.”

”Har du talat med Olof?”

”Jag skulle inte sjelf säga’t, men eljes ville han, att jag flottade till Bullabo och hjelpte hans mor med hushållet, men jag svarade, att jag skulle tjena dej, och då sa han, att om så vore, att du ville ha mej, ville han ge efter; för dej ville han önska allt godt, och kunde han nå’ngång göra dej eller de diria nå’n tjenst, skulle det vara hans största lycka, sa’ han.”

”Boel du snor upp håret så hårdt, så ögonen tåras på mej! Vill du till Olof, så far, ty han kan behöfva en så trogen tös, som du.”

”Nej, jag följer med dig, ty Olof tog min syster Nilla istället.”

Kerstin kom nu in och manade till sängs. Och kort derefter sof hon den rättfärdiges sömn, under det Johanna bet i lakanet för att qväfva sina snyftningar.

”Brudtämman,” en gammal prestenka från staden, kom följande morgon för att biträda Kerstin med toiletten och vara ett slags brudtärna för henne, medan Johanna, strängt följande skogsboarnas bruk, enligt detsamma valt sig ett par unga flickor till tärnor; dessa voro Malin Assarsson och Elna Torsdotter, denna sednare till stor harm för Kerstin, som ej, då hon först hörde det, kunde låta bli att muttra: ”Kaka söker jnaka.”

”Johanna,” sade Malin, ”hvad är det här allt för grannlåter du har här i den lilla blåa kistan? de äro ej dina* ”Nej, jag har lånt dem af prostinnan.””Du vill väl ej hänga på dig allt det här?” sporde Malin med fasa.

”Söta Johanna,” fortfor hon bedjande, du är så riktigt vacker i din tjocka svarta atlasklädning, med den hvita kragen, dina långa lockar och myrtenkranse a; skäm nu ej ut allt med det här!”

”Det brukas på min ort och derfbr ska de på,”‘ svarade Johanna bestämdt.

”Löslockarna här, äfven?”

”Jaha, de ska hänga framom Öronen.”

”Men de äro ju ej ens af samma färg, som ditt eget

hår.”

”Prostinnan hade inga andra.” Malin tog och fästade, med Elnas tillhjelp, prostinnans rödaktiga lockar på Johannas vackra brunlockiga hufvud, och hängde, med komisk förtviflan, icke endast jagåfvo-kedjan, utan flera andra dylika, både af silfver och guld, om hennes hals, och fästade tre bröstnålar i den dyrbara silkessjaletten samt knöt det hvitblommiga atlasförklädet kring hennes smärta lif och knäppte två par armband kring hennes handleder, allt med en fart, som om det gällde att sluta ett högst obehagligt arbete.

Brudtämman flätade Kerstins hår så hårdt, att flätorna stodo rakt ut från hufvudet, innan hon, med de deri inflätade smala bomullsbanden, fastsurrade dem deromkring; det gällde endast att kunna gömma det tjocka håret under den vidlyftiga bandhättan, som skulle utgöra Kerstins hufvudbonad.

”Hvilken af oss blir grannast, tänken Iv” frågade Kerstin med segermin, under det hon lindade ett ylleband kring den till handen gående lintygsärmen, på det den ej skulle glijia uppåt under den trånga tröjärmens pådrag-

* ning. ”Är inte min buteljgröna, klädesberedda vadmals-kjortel lika blank som Johannas silkesklädning, kanske?

Håll i tröjan, mens jag får särkaarmen fram! Ta ett tag i ryggen och röck ner tröjan!” Jag tror der sitter krita på sölfspännen! Spotta på min gamla bosa (strumpa) och gnid det af! Har du sett mina spännen, Elna? Jag fick

/dem, till jag skulle visa mej i kyrkan, af min svärmor; de ha varit hennes brudspännen. Ser du, det öfversta paret

ä lika så stora som ablatetallriken i kyrkan, och de nedersta ä inte mindre än våra kaffetefad, och löfven omkring alla fyra äro som halfanstyfrar, och lån ta äro hvar-ken de eller silfverkulorna vid händerna. Malin, har du slut på Johanna, så stoppa ner min sjalett under tröjan, men dra lite mer opp'en vid sidorna, men inte så han skyler spännen! Sätt bröstnålen opp vid halsen och häng gul ikedjan på! — Men hvar i alla dar ska vi ha allt? Silfverspännet med gullhjertat på, ska promt om halsen; det fick jag äfven af Hanses mor, och det är så bredt på pladan, (plåten) som en pannkaksspade, och de röda stenarna äro stora som bondebönor, så det är värdt att ta på sej; men jag är rädd, att de fyra spännelänkarna hillar (slingrar) sej i gullkedjan och skyler den i nacken!"

"Det gör ju ingenting; nacken synes ju ej ändå för banden i hättan, och spännet sätta vi hårdt kring halsen, så det kommer att synas."

"Brudtämman är då hvarken hialös eller född i Qön-111 ^ 1 • 1 j lågot) skrattade Kerstin förnöjd.

kan få en bit mat ner, ty jag kan inte lyfta armarna och ta mej i nacken, för tröjan är något liten (trång) i armhålen. Så sätt nu hättan på! Vet ni, att vi haft göra mä denna hätta innan hon blef så grann: Far körde sjelf till Long (Lund) och köfte alla sjutton bonnännana, (bandändarna) ser ni, sölf och gullblommor på somma, (somliga) och han hade ett fasligt besvär att få gull- och sölfver-spetsarna.

Nygren, den nya färgaren i vår stad, skröt, att han kunde färga så grannt högrödt, och så lemnade mor en bit tyg, som jag väft på ändan af mina ulldynor. Men vänta fick jag, och så kom det ändtligen; men så godt kunde jag sjelf fargadt det i rödkrita! — Så köpte jag ljusrödt foderlärft, en half aln, men det kunde jag sparat; ty då mor var till prostens för en vecka sedan, spände de

stryven, (strupen) att jag intenytt tyg på sin soffa, och då fick mor en bit; det är hög-rodt så det gör ondt i ögonen, och så skall det vara!"

"Men inte satte Ebba de stora glasbitarna på din röda nacklapp, då hon broderade den!" undrade Malin.

"Nej, hvarken de eller silfverbröstnålen eller kedjan; det har jag sjelf satt dit, för mor och jag tyckte nacken såg så fattig ut med bara de små perleroserna.

Så, nu sitter hättan, som om den var spikad! — låt mej spejla mej! Jag ser ju iolkelik ut! men Mali, nock kunde du och Ebba bestått skaften på blomsterkransens roser längre, så hättan blett vidlöftigare, och letta mera målaregull och gröna fjära (ijädrar) hade den trängt till."

"Är du tokig, Kerstin! din hätta med kransen ofvanpå är jemt så stor som ett såll, ty vi mätte, och voro rädda att du ej skulle kunna gå genom dörrarna," svarade Malin.

"Hvad det anbelangar, så sätter jag sidan till när jag går igenom dörrarna. Johanna, kom nu och ställ dej bredvid mej framför spejlen, så skall du få se hur mus-örad du ser ut med din krona. Förklä'et knyter jag inte på mej förr än prosten kommer, eljest kan kjortelen och tröjan smita från sej på'et och styelsen (stärkelsen) kan gå af," fortsatte hon.

Båda brudarna stodo nu klädda, och mor Per Svens samt kocken och pigorna skulle in och se att allt var godt.

Per Svensson, som hållit utkik utåt vägen, ropade i dörren:

"Nu komma de!"

Johanna skälfde till så häftigt, att Malin slog sin arm stödjande kring henne. Kerstin sprang till fönstret.

"Det är Hans, jag, känner honom på hans mongtor-kläde (kläde knutet kring mun och haka, brukeligt vid alla högtidliga tillfallen). Han rider nog så spanskt på sin ystra hingst! Nu har jag då sett honom, innan han mig, det är lyckosamt, passa du också på, Johanna, när Mårten kommer! Hören I fiolerna och klarinetterna?" fortfor Kerstin i bästa lynne. "Karabymusiken duger ändå. Se, stassen är så lång, att jag knappast kan urskilja deeftersta * vagnarna med fruntimren uti. Men se, på hvar sin sida om Hans rida hans farbror och talmannen; det är då allt som det skall vara. Bara de nu ville skynda sig och sända hit förridarna!"

”Stassen håller stilla på vägen!”

”Ja det förstås, Ebba, den kan inte komma hit förrän förridarna varit här och frågat om Hans är välkommen,” svarade Kerstin vigtigt. ”Nu komma ju dessa hitåt i fiill galopp. Mor, är syppen (supen) och gorån i ordning, så de kunna få qvickt besked och rida sedan tillbaka, ty Mårtens stass kommer ju samma väg, och då skall min vara ur vägen,” fortfor hon ifrigt.

”Jag glömmer ej hvad mig tillkommer,” svarade modern och fortfor, vänd till sin man: • ”Far, nu sätta vi oss och låtsa som ingenting var å färde. Gå lite undan, töser! Brudarna ha väl sina handkläden? Får jag se! Åh jo, den mörkröda silkesduken skiner igenom på dem. Och Johanna, som heldre ville ha en vanlig näsduk i handen! — Tyst, nu äro de här!”

”Guds fred, god dag,” hälsade förridarna då de inträdde: Vi ha en flitig hälsning från riksdagsmannen Ola Nilsson i Manby, om hans son, hederlige och välädle åbon Hans Jeppsson från Skorreby, är välkommen hit att hålla bröl-lopp idag med sin trolofvade fästemö, er dotter, den ärliga och dygdesamma Kerstin Persdotter?”

Per Svensson steg upp och svarade: ”Framför min och min qvinnas hälsning till riksdagsmannen Ola Nilsson och hans son, att de äro välkomna i detta ärende.”

Mor Per Svens bjöd bränvin; en liten droppa sväljdes och en bit gorån ofvanpå, och förridarna kastade sig på sina hästar och redo i sporrsträck att framföra välkomsthälsningen. ”Stassen” satte sig nu åter i rörelse^ brölloppsmarchen klingade genom luften, bössor och pistoler afekötos, såväl af de ankommande sjelfva, som af bröl-loppsgårdens folk, och in på gården kom nu hela skaran.

Strax derpå kom äfven den andre brudgummen .med sitt följe och emottogs med samma ceremonier.

« De på brudarnas sida inbjudna infunno sig samtidigt,så äfven prost och pr ostinna, hvar efter vigseln förrättades framför de lånta kyrkopallarna, nu öfverklädda med brokiga ”stjerntäcken” (ett slags hemväfda ylletäcken). Då ringarna skulle framlemnas, tog Hans mycket ordentligt fram sin ur byxfickan, vecklade sjelf upp den ur pappersomslaget och kastade detta på golfvet samt satte sin stora stöfvel derpå, hvarefter han räckte prosten ringen. Men Mårten sökte i både väst-, byx- och rockfickorna efter sin, men förgäfves. Kerstin visade tecken till otålighet och Johanna blef, om möjligt, ännu blekare. Prosten drog slutligen en slät ring af sitt lillfinger och förestafvade nu eden* Men knappast var detta gjordt, förrän riksdagsmannens gamle soldat och trptjenare, på en hvitlöddrig häst störtade in på gården och aflemnade ringen, hvilken Mårten af misstag gifvit tjenaren, då denne höll stigbygeln för honom, istället för det silfvermynt han skulle ge honom i drickspenningar och hvilket, liksom ringen, varit inveckladt i papper. Denna händelse gjorde ett obehagligt intryck på alla, hvilket ökades ännu mera då talmannen frambar tvänne kringlor, h vilka de ny vigda skulle draga i sönder, för att se hvilken af makarna som fick det största stycket, och deraf sluta till, hvilken af dem som blef husbonde i Jiuset.

Kerstin och Hans drogo först sin och Kerstins stycke blef icke mycket större än mannens. Men då talmannen tog den andra kringlan från tallriken, brast hon i flera bitar.

Prosten skyndade sig då att lyckönska de båda paren, och slägtingar och vänner gjorde likaså.

Tvänne stora bord med en med dynor och täcken belagd bänk, betecknade högsäten för brudparen. Prosten tog plats vid Kerstins venstra sida vid det ena och Prostinnan vid Johannas vid det andra bordet. Men bondgummorna trängde sig så långt från borden de kunde komma, ja ända \\t i förstugan, hvarest en del af de manliga gästerna be-funno sig och afvaktade den nu började stridens slut.

”Mor Ola Nils,” uppmanade talmannen, ”kly (klif) nu opp till brogemannen (brudgummen).”Nej, Mätta Lars Måns, det skall du!”

”Jag! är du inte mor till Mårten? jag är ju bara söster till hans far och vet nock mitt rum.”

”Nå, nu ni -vid detta bordet, homrna (flytta) er nu till! Jag kan inte slita och dra i er, som i gamla ök heller ! Det är en het dag och jag kan inte lägga af rocken, så länge prosten är här. Sjöbba (knuffa) till nämnde-manskan från

Fuglunga, nu är det hennes tur!”

”Nej, det var lögn, taleman, för Sissa Nils Jepps är slägt med Hans, och jag bara med Kerstin, det äro ni alla lefvande vittnen till!” skrek nämndemanskan och fäktade med båda armarna.

Ja så, ja det är inte så godt för mej, som på sätt och vis är en utböling, att känna fåren från g eder na” (getterna) menade talmannen urskuldande.

”Så kunde nämndemannen hållit till godo med skolmästaren Per Persson; han hade ej felkänt folk,” sade Sissa.

”Ja, Per Persson, det var skada! Han tog sig så bra ut med sin moras kappa, utan ärmar i, då han red i för-lofhingsstassen, och då han sedan tog sykorgen för en psalmbok, när han om qvällen höll tal i fyllan och villan,” skrattade Jon Assar sson. ”Men,” fortfor han, vänd till prosten och brudparen, ”tycker prosten som jag, så ta vi oss en perla med ungherrskaperna och så får talmannen slåss med gummorna sålänge dem lyster.” Och dermed satte sig Jon, obekymrad om rangordningen, bredvid prosten, som genast började ett lifligt samtal med den kloke, kunnige mannen.

Men när bondgummorna funno, att den ceremoniösa striden utan vidare profanerades på detta sätt, fruktade de, att Jon kanske äfven, genom någon djerf manöver, skulle förhindra talmannens högtidliga bordsbön och ty åtföljande pompösa tal, hvadan de nu i bästa ordning skyndade intaga sina platser. Männerna följde utan strid, och just som talmannen ställt sig i positur mellan de båda borden, beredd att börja sitt tal, uppsteg — prosten och läste en kort bordsbön, samt vinkade till talmannen att låta bära in maten.Detta afvikande från fest-programmet föll ingen i smaken, utom Jön och hans döttrar, hvadan stämningen var mörk, under det de bruna bönorna med kokt rökad skinka, oxbringa och m et vurst förtärdes. Men då nu talmannen bedt gästerna tömma sina ”glaser” konjaksvin, och deruppå en halfva bränvin, lifvades gubbarnas sinnen; gummorna borde, enligt sed, förhålla sig tysta vid högtidligare tillfallen.

Hanna och talmannen buro in soppan i blanka tennfat, i hvars midt en ättehög af kokta höns, omgifna med klimpar,. frikadeller, russin, sviskon och korinter, höjde sig ur den feta soppan. Prosten kastade en häpen blick på Kerstin, som, medveten om sin värdighet, förr än någon annan körde sin sked in i ättehögen, hvarpå hon bad om djupa-tallrikar till prostinnan och sig. ”Och en till mig!” reqvirerade Assarsson. Men hans döttrar, hvilka ej vågade följa fadrens exempel, voro i den största förlägenhet. Låta bli att äta soppa gick ej an, men att äta den ur gemensamt fat, och det med nya hornskedar — —! Malin och Ebba sågo på Sigrid, men äfven hon syntes nu rådlös.

För att på något sätt vara verksam, tog Ebba sin gaffel och anföll en hönsvinge, men denne satt q var i den ijerdedel af hönan, som den tillhörde, och med ett dylikt stycke tilltrodde ej Ebba reda sig.

”Kom min tös skall jag dela mä dej,” sade en gubbe. ”Lägg madgreben och ta i mä di fem så dra vi!”

Men Ebba, som fullkomligt förlorade kontenansen, när bonden tog köttstycket ur fatet med handen, drog sin gaffel till sig; vingen blef qvar i gubbens hand, men bröstet föll på golfvet.

Trö (trampa) på’et, att inte hongen tar’et te jag kommer ner under bordet ättfed!” uppmanade han den för-lägna Ebba.

Emellertid upptogs de andra bordsgästernas uppmärksamhet, så väl af detta missöde, som af sina egna anfall på soppfaten, att ingen aktade på de tre flickorna, hvilka doppade sina ^skedar i soppan, utan att äta något deraf. Middagen afslöts med stek och kakor med i honung syl-tade svarta vinbär samt ”malaggavin,” tillverkadt af vatten, rom och sirap, en present från den köpman i staden, hos hvilken Per Svensson köpte sina specerier och andra förnödenheter, hvadan köpmannen äfven var bjuden till bröl-loppet, och var, utom prosten, den ende s. k. ståndpersonen derstädes.

Talmannen beredde sig åter att hålla tal, men före-koms ånyo af prosten, som sjelf höll ett dylikt, kort och kärnfriskt, en bit ur sitt eget varma hjerta.

Talmannen såg något ”doppad” ut, men prosten slog honom vänligt på skuldran: ”Se så, Snackhans, nu har han fritt fält, att tala vid de andra måltiderna, men lägg på sinnet: ”att granna visor aldrig^äro långa*” och att de unga heldre dansa än sitta till bords!” sade prosten.

Musik hördes från den ena logan, och prosten, kännande sin skyldighet, förde Kerstin ditut och prostinnan bjöd upp Johannas brudgum; Per Svensson, Johannas närmaste slägtinge, henne, och Hans sin svärmor till en säflig vals. Efter denna följde quadriljen, då de andra slägtin-garna i sin tur dansade med brudparen, och först, sedan alla dessa skyldighetsdansar voro förbi, brudparen dansat med hvarandra och prostens voro resta, fick dansen riktig fart, och tösernas tunga bandhätteband och hustrurnas klutahalar stodo rakt ut från deras nackar.

De enda fruntimren i bart hår, voro Jon Assars döttrar, ty han hade strängligen förbjudit Sigrid att spöka ut sig i en dylik ”äggkorg,” som han kallade hättorna, något som hon ej varit obenägen till, blott för att ej bli olik de andra. Malin och Ebba brydde sig ej om detta; ja Malin hade till och med haft den djerfheten, att sticka en blå syrenklase emellan sina mattblonda flätor. Sigrid hade ingen prydnad på sitt hå^, utom ett svart sammetsband, hvilket var knutet i en ros med långa ändar, som nedföll på hennes snöhvita hals och på det hvita tyllburret kring hennes svarta taftsklädning. Ebbas hår, lockigt af naturen, hade ingen annan prydnad. Sigrid deltog ej i dansen och Ebba försporde ej heller lust härtill.”Ska ni inte svänga om, töser?” frågade Per Svensson

dem.

”Jo, morbror, men jag stötte min fot så hårdt mot en flintstensskärfva, som satt i lergolfvet på logan, att känga och strumpa skuros isönder och, jag tror, foten med,” svarade Ebba.

”Ja, är de nu sockar att komma och dansa med! nej, ta ett par lärskor på, helst med sinkör, så du kan frö igen (trampa igen) om nå’n trör (trampar) dej, och kasta töjtrasorna!” ifrade Per.

”Men morbror, kunna vi inte dansa i sommarstugan, der är ju plats om vi duka af borden,” föreslog Ebba.

”Nej det skall då inte bli af! det kan just vara nog med ny modiga konster för idag; borden stå, som de stå, så länge gillet varar, det blir jag man för, och den som är för fin att följa bondesed, kan vara ifrån bondelag,” svarade nämndemanskan, som i sitt sinne förargades öfver de uteblifna talen vid middagsbordet.

Sigrid gick fram och tog sin syster vid handen och beredde sig att med henne lemna stugan. ”Hvart gå ni hän?” ropade gumman med någon ängslan.

”Ut på logan, moster,” svarade Sigrid vänligt.

”Jaså, inte värre! jag trodde, att ni ej hade försyn att bryta lag, det kunde likna Jons döttrar.” — —

”Moster glömmer, att moster är värdinna och vi gäster!” svarade Ebba harmsen.

”Jag tror ej här fattas hvarken mat eller dryck när vi göra gästabud; jag brukar inte glömma hvad mej tillkommer,” svarade moran förargad, ty hon missförstod fullkomligt Ebbas mening angående en värdinnas pligter.

”Moster missförstod,” började Sigrid urskuldande; men afbröts af gumman:

”Det förstås, att jag inte förstår hvad ni förstå--

men glöm nu bara inte du, att det är din tur att sjutta (skifta) kring er förning till mejattan (merafton). Ola Nils mora och du fa sjutta på en gång, ty här är så väl-signadt med förningar, så vi få raska på om vi ska hinna med att äta upp alla under gillet. Skulle det inte låtasig göra, få vi, i Gudsnamn, hålla gille en dag längre, förstås.”

Nämndemanskan glömde sin harm, under det hon talade om gudsgåfvorna, och Sigrid afhörde henne med aktningsfull uppmärksamhet, sedan hon gifvit Ebba en vink, att genast förfoga sig ut och deltaga i dansen med sin sårade fot och sönderrifna tygkänga.

”Glöm nu inte,” fortsatte mostern, ”att du skall ha hedersplatsen bredvid Kerstin, liksom Ola Nilskan bredvid den andra bruden, under denna måltid, och nicka så ordentligt, men säj ingenting, när talmannen och våra männer

tacka dig — detta göra de under måltiden — för ged mat och berömma förningen. Per, vill du bära in Jons förning? för sjelf gör han sig ej så genedig (artig). Hanna kan hjelpa Sigrid och lägga maten omkring på tallrikarna, för Malin och Ebba förstå sig inte på’et; det såg jag, då vi voro på äredet (begrafning) i Mölletorp, då de inte ville lägga risgröten och sockerkakorna på samma tallrikar, som fläsksteken och det andra sulet, utan ville ha hvart slag för sej. Nå, ja, de ha just inte varit så mycket ute bland folk,” slöt hon, ursäktande, och strök ifrigt en stor förskärareknif mot sin mage.

Som det led mot måltidstimman (vanligen bestods sju dylika på en gillesdag: — frukost, davre (dagvard), mellanmål, middag, mejattan (merafton), qvällsmat och slutligen nattmat) — återvände gummorna från logan, för att åskåda förningarnas högtidliga inbärning och skiftning. Gubbarna började taga plats kring spelborden, der pipor och toddyn, blandad af kocken ute i köket, väntade dem och der värden jemte ett par andra gubbar stodo oeh räknade de böjda spelkorten.

”Mor,” sade värden, ”här är o alla korten, sånär som klöfver sexa och ruter nia; finnes här några.hackor, som tvåer eller treer i huset, så kunde vi ta ett par sådana i stället och skrifva mä bläck på dom hvad di gå för. Hjörnan (hörnet) på spar’fru (spaderdam) är letta tuggadt, så hon är bra kännelig — — Ja så, är här inga hackor; ha ni gjort spoltepivor (spolpipor) af dom — nå, så fa viskrifva tal (nummer) på två tjocka pappersbitar i stället. Stoppa era piver, männer, så ta vi oss en tolfva, mens qvin-norna skjutta. Morer, sätten er i kakelugnsbänken, fortfor Per Svensson, så vi kunna fa toltre (några) stolar till oss. Men hvar är riksdagsmannen ? Ja så, han skall bära in sin moras förning först. Nå, då ska vi titta på det lia så väl som alla qvinnorna göra.”

Igenom den öppna förstugan skred nu, med sakta steg, ett par ben och en köttpyramid; ty .Ola Nils’ öfriga kropp doldes fullkomligt af de på ett stort tennfat uppstaplade olika stekarna. Underst'en skinka, så ett salt, stekt fårlår, ofvanpå det en kalfstek, på hvilken en salt gås presenterade sin äpple- t)ch sviskonfylldä kropp, på hvilken två brunstekta spädgrisar, ”med äpple uti mun,” knäböjde och i tålig undergifvenhet uppbur o de på deras ryggar ridande kycklingarna. Riksdagsmanskan kom efter, med högtidlig min bärande gilleskorgen, med de deri förvarade bakelserna samt de stora tjocka brödkakorna under armen, medan den med krusadt papper omgifha sockerkakan jemte risgrynsgrötfatet med sin garnering af kanel och russin buros efter henne af kocken och Hanna.

Tåget skrider fram till den höga stugetröskeln; riksdagsmannen lyfter foten, men tyvärr, ej högt nog, utan snafvar och faller hufvudstupa in i stugan, på hvars sandade golf, grisar, höns och gäss rulla om hvarandra.

Moran uppgaf ett högt rop och släppte korgen med bakelserna, så dessa krossades i tusende bitar.

”Har ni sett på fan!” sade riksdagsmannen, i det han kröp upp och strök sig öfver knäna; men moran stod mållös af förtviflan. Då reste sig de andra gummorna makligt upp och hopsamlade de kringspridda stekarna, blåste på dem och tröstade mor Ola Nils med, att de ej blifvit .mindre för det de kommit i sanden och ej sämre, för sand rensade kroen (kräfvan).

Jon Assarsson, som efter kaffet aflägsnat sig för att hemma fördrifva ett par timmar af den för honom ändlösa sommardagen, återkom i detsamma. ”Högmod går förfalL” sade han halfhögt. ”Jag får väl tillsXaE^ej minbeskedliga Sigrid äfven statar af och förevisar vår matpåse” ”Den kan mycket väl skäras i köket, svägerska,” till— lade han, vänd till Per Svensskan. ”Sigrids tempelkaka står ju på bordet och tar sig ut bredvid spettkakorna, som

— — Johanna bredvid Kerstin.”

”Det är inga goda förebud för Mårten och Johanna,” hviskade mor Tor Mattsson till en af de andra gummorna, som tagit plats i kakelugnssängen. ”Såg du han vände sej ifrån henne vid bruapallen, och när prosten önskade dem lycka, stodo de så långt ifrån hinandra, att Sissas lilla tös rände midt emellan dem; så de komma nock till att samsas så lagom.”

”Ja, och enka blir hon; ty han gick ifrå’na innan de satte sej te bords,” svarade den andra.

”Kersti och Hans artar det sej bra för efter alla tec-' ken,” slöt Tor Mattskan.

”Det är hiskeligt, som de skjuta! rutorna i sommar-stuan skods (sköts) itu nu! Se efter, Per, att de inte skjuta ill (eld) i bosed (halmen) ute i log o! ed" (ladan), uppmanade värdinnan sednare på qvällen sin man och tilläde: ”Kalla så på dansarna, så vi få slut på nattamaten, så de kan få köra hem, hvar till sitt, som ska; somlia gå i byen oeh ligga; männerna ä, te lycka, hederligt fulla, och så snart de fått mat o*ch talmannen fatt taladt, kan det vara nock för idag; det är inte värdt, att gå på tvärfyl-les; vi ha tre dar till.”

Så skedde; nya förningar skiftades och lades ofvaij. på lemningärna efter de förra. Risgröt, fläskstek, sockerkaka och salta gåsbröstskifvor lågo i den innerligaste förening med hvartannat, likaså ett och annat afgnagadt hönsben. Smöret stod till hälften smält i de målade smörkopparna, och tennstopen samt jagåfvobägarna med öl stodo vis å vis med de flata brän vinsflaskor na, på hvars sidor Gustaf Hl namnschiffer och flygande englar voro inslipade.

Då flaskorna blifvit flitigt anlitade, för att skölja ned den kalla anrättningen, förrättade talmannen bön och uppstämde en brölloppspsalm, hvarefter han med pathetisk röst höll ett tal af följande lydelse:”Mina älskade brudpar och bordsgäster!

Yi skåda idag, dagen i ett tidehvarf, när äktenskapet stiftades af Gud i paradiset och är — är — en, en

— stiftelse — hm — Tänken härpå I unga, äkta makar och följens tillsammans till kyrkan, ty det är en syn för vår Herre och menniskorna, att se en menniska följas åt, och tänken i kyrkan på när ni lägger eder och uppstår, edert jordiska goda, så att edra åkrar och ängar, hus och hem intet förfares. Uppfostren edra barn i ärlighet om ni inga hafven, tåliga som Job och dygdiga som David och fromma som Jerusalems döttrar. Glömmen ej edra gamla föräldrar och deras, hm, fotspår. När I sen edra vänner och trogna grannar hos eder, så gifver Gudi, det Gudi tillhörer. Och när I sitten i äktenskaplig sällhet, går omkring och skådar liljorna på marjcen och sparfvarna, hvilka aldrig spinna, som Paulus säger i sin nitionionde Epistel. Och då den heliga julstjernan strålar ned på edra grafvar och I sitten med fröjd under edra egna fikonträd och skådar edra barn och barnabarn intill tredje och fjerde led, och I äro unga och lyckliga som nu, tänken då på eder ändalykt alltid.

Jag har så mycket på mitt hjerta att lägga på er alla församlade och på de båda brudaparens vägnar och vår hederlige värd och värdinna, som oss alla så frikostigt trakterat hafver, tackar jag på alla gästernas sida och hoppas de hålla tillgodo hvad huset förmått idag och i morgon på frukost klockan tio, då vi efter väl förrättad dag med hvar sin skärf bispringa till de unga parens förkof-ran med brudskänk efter hederlig sed.

Kära brudpar! För eder gjorde jag en stor — en — helig — en — gudlig — hm, en väl — välgerning om jag” .— ”Teg,” ifyllde Jon Assarsson, som steg upp och gick bort till Johanna och hennes unge make, hvilken ängsligt försökte lyssna på sina brudsvenners — förridarna — ifriga rådplägningar medan det temligen obegripliga talet hölls.

”God natt med er barn!” sade Jon med vek röst; ”Gå ni nu in till er, jag skall draga försorg om, att eder kammardörr ej spränges, lita ni derpå; jag skall talavid dina föräldrar Mårten, och då här skall tagas upp brudskänk imorgon, så blir här ingen brottning emellan flickor och hustrur samt gifta männer och ungkarlar, förrän i morgon, då hättan skall dansas af Kerstin och kronan af dig, min tös. Gråt nu ej! Mårten blir nog en bra karl, hans största fel är att vara för ung, men detta afhjelpes med tiden. Hvas’sa pojke!”

”Johanna vill ej sitta och ta emot brudskänken, huru ska vi ställa till der med då, farbror?” frågade Mårten.

”Vill du ha betalt för brölloppet?” frågade Jon föraktligt.

”Nej, farbror, det är en stor skam; Hans oeh Kerstin må säga hvad de vilja,” utbrast Mårten.

”Nå, då åtager jag mig saken, liksom nu — men nu rusta de sig att följa eder i säng — fort in, jag tar nyckeln” — —

Kerstin och Hans stodo midt på golfvet, omgifna af brudtärnorna, brudsvennerna och de närmaste slägtin-garna på brudgummens sida, samt brudens mor. Jons döttrar hade ställt sig under faderns beskydd och kunde ej förmås

att deltaga i den nu förestående ceremonien.

Talmannen fattade tvänne ljus och ställde sig i spetsen, beredd.att lysa brudparet till brudkammaren.

”Men, hvar är det andra brudparet?” frågade han och såg sig omkring.

”Rymda! smidta undan! skreko deras brudsvenner. ”Spräng dörren; det är vår rättighet, att dra stöflorna af brudgummen och du, Elna, skall klä af bruden; Malin gör’et inte, men vi, vi ska in och dricka med och hurra för brudparet; ränn opp dörren!” •

”Stopp, gossar! Riksdagsmannen och jag hafva hem-förlofvat de unga tu; hvarken han eller jag tillåta något ofog mot barnen. Ni borde alla blygas lika mycket, som Kerstin, stackaren, gör, der hon står; det gör mig ondt att se henne.” — Dermed spottade Jon på fingrarna och släckte talmannens båda ljus, hvarvid hela högtidligheten stördes.

Gästerna skrattade och började taga afsked, väl mär-kande Jons afsigt att förhindra det opassande bruket; men Kerstin var högeligen förtörnad och dolde det ej för morbrodern, då han skrattande tog godnatt af henne.

”Morbror skall nu alltid lägga näsan i allt och 'förstöra det högtidligaste,” muttrade hon.

”Jaså, det hade varit en högtid för dig att sitta half-klädd i sängen bredvid Hans, dricka vin och slå glasen i väggen, samt der under höra mustiga infall, och till sist talmannens förmaning samt hans och de halffulla gästernas andäktiga röster uppstämma: ”Kom helge Ande till oss in!”

— Nej, Kerstin, du ville vi skulle se dina underkläder, men dem ser jag i andanom; blågröna, som ett krikon, af färgen från din tröja och kjortel,” svarade Jon Assarsson midtemellan allvar och löje.

Skånska slättboens lif.LÅSMÖTET OCH RUSTHÅLLSSAMLINGEN.

Ebbas fot hade svullnat, så att hon ej kunde deltaga^ i de tre efterföljande dagarnas brölloppshögtidligheter, men den fjerde dagens afton gick hon ändå till den, ett litet stycke från hennes hem, belägna kyrkan. Här, med ena gafveln stödd mot kyrkogårdens mur ock omskuggadt, dels af kyrkogårdens höga, lummiga almar och lindar, dels af plommonträden från trädgårdstäppan, låg ett litet rödfar-gadt hus, hvars åt vägen vettande fönster, försedda med korta gardiner och en mängd vackra krukväxter, utmärkte det från de öfriga, deromkring liggande husen, hvilka på sin höjd kunde framvisa ett dammigt geranium eller balsaminer i afslagna buteljer, men inga gardiner, ty denna lyx var då okänd af allmogen i denna trakt. Ebba var nu nästan vacker, då hon med hastiga steg närmade sig det röda husets dörr, ögonen strålade, och kring de fylliga läpparna lekte ett gladt, barnsligt leende, hvilket förlänade hennes rörliga ansigte en hel annan prägel, än det haft under bröllopet, der hon, ömsom försagd eller retad, med skäl kunde kallas ”den rälia svarta tösen,” som hon vanligen i beklagande ton benämndes. I sin ljusa bomullsklädning med det långa tätåtsittande lifvet, det lilla gulrandiga förklädet och den hvita tyllsjaletten, löst knuten öfver det korpsvarta lockiga håret, som nedföll på hennes breda panna, liknade hon en af dessa figurer, h vilka konstnären stundom framställer i en idyllisk landskaps-Ifiälning för att ge mera lif åt densamma. Hon kastadeen blick in i stugan genom det öppna fönstret, der katten satt och solade sig emellan blommorna, och staren höll jagt efter flugorna inne i rummet; men ej någon menniska syntes till, hvadan Ebba, tyst och lätt som en fågel, hoppade in genom den öppna trädgårdsgrinden fram till ett slags grotta, omgifven af en frodig ligustershäck, hvars qvistar hon med ett skälmaktigt leende åtskilde, för att sticka in sin hand och lägga den öfver en derinne sittande qvin-nas ögon.

”Min lilla vildfågel, är ej du på brölloppet!”

”Nej min egen, lilla förtjusande mamma, det slapp jag från, tack vare tröskandet på logan, der jag skadacle min fot,” log Ebba. ”Men kryp nu ur din håla, du käraste bland alla hexor, och kom med mig in, så skall du få höra något om dubbelbrölloppet på Svältehammar.”

”Och det tror du intresserar mig?” frågade en liten fin, blek qvinna, hvars drägt förrådde, att hon ej tillhörde allmogen.

”Ja bevars, hvad det intresserar; åtminstone att få veta huru din korp, tog sig ut bland de granna sidensvansarna der. Dåligt mamma lilla, som alltid.”

”Siden! — hade flera än ni och Johanna?”

”Ah mutter, jag, Icorpen, menade fåglar.”

”Alltid satir! lägg bort den, det blir dig en vana.” ”Ja, och jag blir elak, bitter och menniskohatare, är det ej så? Det tror du dock ej om mig. Men kom nu in i vår sqvallervrå, så skall du höra. Du kommer ju efter; jag skall blott gå i köket och sätta din kaffekittel på, ty jag får ju kaffe?”

”Ahja, gräddan, smöret och det hvita brödet i korgen der, håller mig nog skadeslös derför, du vänliga flicka,” sade frun och såg kärleksfullt efter den bortilande.

Ebba dukade kaffebordet, der under förtäljande om brölloppet.

”Kära barn,” afbröt henne frun,” hvad har du der? Kakor af alla slag, och på skänken ser jag ej mindre än fyra assietter med kall stek!”

”Ja, ser du mutter, det är endast profven på olikaslags gillesmat från olika socknar, som man får hem med sig; jag vet att du är något forskare. Det var ej illa i förgår qväll; Sigrid talade om det,” fortfor hon. ”Kerstin satt i hela sin ståt vid bordsändan, med tennfatet i knäet, väntande på brudskänken; då steg riksdagsmannen upp och förklarade, att han på sin sons och svärdotters vägnar bortgaf den åt hans barn ämnade brudskänken till socknens fattiga, och sjelf åt dessa gaf han trettio riksdaler. Far förklarade då denna handling för så värdig, att han bestämde de summor han ämnat åt Kerstin och Johanna till samma ändamål — — —

Åh, Per Svensson måste sett kostelig ut der han stod och ref sig bak örat, sliten mellan egennyttan och högmodet, h var vid dock det sista segrade, underhjelpt af fars gäckerier. — — Men Hans och Kerstin! det var skada jag ej såg dem i det ögonblick, då brölloppsgästerna började ifrigt diskutera frågan, om de nygifta, eller socknens fattiga voro de mest hjelpbehöfvande. De sutto som på nålar. Gästerna splittrades i partier, af hvilka pluraliteten var för de fattige, ej af välgörenhet, som du nog vet, utan af det der begäret att spela hvarandra spratt. Du vet nog, mutter, huru ofta dylikt föranledt en osämja, familjer emellan, som ej upphört ens med döden.”

”Du menar helgeränet här på kyrkogården? Ja, Ebba, men din far har också en böjelse för att förödmjuka och såra sina likar, som kunde haftfa ännu svårare följder, om folket ej hade en så stor respekt, dels för hans förmögenhet, dels för det inflytande hans skarpa förstånd och okufliga vilja, den han öfverallt förstår göra gällande — men hvad grafplundringen angår, så torde äfven en del afundsjuka varit med i spelet; ty det var exempellöst, att en bonde satte en marmorvård öfver någon af sina döda, och din bror, Ebba, var ju blott ett barn.”

”Och du menar, att far, mest af högmod, uppreste den dyrbara vården,” afbröt Ebba; ”ja, det kan så vara, men för att kunna under nattens tystnad klättra öfver kyrkogårdsmuren, bryta löst marmorkorset från sin fotställning och bära det en så lång väg, som härifrån ochner till ån, for att kasta det deri *), dertill skall man vara en förhärdad bof,” svarade Ebba häftigt.

”Ja, deri har du rätt; men Ebba, du var barn, då denna tvist, föranledd af din fars häftiga sinne och hans begär att göra sina meningar gällande, började; låt vara, att hans åsigter voro rätta, att han ifrade för åtskilliga missbruks afskaffande; men gamla inrotade fördomar utplånas ej på en dag, och hans motståndare var lika stark i dessa, som din far i sina förnuftsskäl; och det var orätt, att då dessa strandade mot okunnigheten och envisheten, gripa till satirens och gäckeriets vapen, hvarigenom ingenting annat vanns än hat och slutligen den hämnd, som blott den yttersta råhet kunde uttänka och utföra. Dock allt detta hvilar ju i mörker — låtom oss ej röra dervid, utan säg mig heldre huru Johanna bär skilsmessan från hemmet.”

”Syster Malin, hennes brudtärna, följde henne, tillika med de närmaste slägtingarna. Hans och Kerstin reste på samma gång. Kerstin var ej vid lynne för den ute-blifha brudskänkens skull. Brudarnas stora kistor lassades på höstvagnar, spinnrockarna och annat bohag'fastsurrades omkring dem, och så följde hemgiften högtidligt efter

brudfolken — och, tänk, Kerstin och Johanna hade hvardera sin katt i knäet, för att släppa före sig in i de nya hemmen. De arma kattorna prisgåfvos härmedelst åt det otyg, som möjligen kunde vara dittrolladt af någon ovän till de nygifta. Är ej en dylik vidskepelse ovärdig?”

”Så, så, det bry vi oss ej om! Höll talmannen sitt afskedstal ifred?

”Jabevars; far ville ju ej komma dit sista dagen, ty han hade fått så mycken ölsupa till frukost de andra dagarna, sade han, att han ej vågade blanda den med vällingen och lutfisken med kanelsås, hvarmed brölloppet slutade. Se ej så skrämd ut — han sade detta endast till OSS derhemma. Talmannen talade i en och en half timma, försäkrade Malin, gästerna greto, och Johanna, du frågade

*) Verklig tilldragelse.efter henne, satt tyst och hvit som en marmorbild, ända till talmannen började samla upp spelmanspengar, pengar till kocken, (du vet, jordgumman hon fick äfven sina rättighets-dansar under brölloppet med de båda brudgummarna) så drickspenningar till talmannen sjelf och tjenarna. Härunder rusade Johanna ifrån bordet ut i trädgården, der hon uppsöktes af Sigrid. Hvad de två sagt hvarandra, vet blott Gud, men Johanna återkom med Sigrid efter en timmas tid och såg då så lugn ut, som vid ett dylikt tillfälle var möjligt. — Gud vet hur det skall gå, ty Mårten är ju en pojke, som tyckes mera hafva håg för lek än för allvarliga ting; och hade Johanna haft kraft att lösslita sig från sitt bondhögmod och fördomar, så hade hon kunnat blifva lycklig med — —

”Olof!” ropade fru Humbla, ”du här!”

Olof stod inom dörren, tydligen försagd genom Ebbas närvaro, men hon lydde genast den qvinnliga känslan, att med deltagande närma sig de olyckliga, synnerligen dem 'af olycklig kärlek hemsökta, och steg upp tillika med fru Humbla, för att vänligt bjuda honom till kaffebordet.

”Det är väl förningsmat, som Sigrid fått med sig tillbaka på faten från det stora brölloppet?” frågade han sorgset. ”Tack, och ta inte illa opp, men jag kan inte smaka en bit. Jag hade ingen ro, jag måste se henne brud, fru pastorska, fast jag lofvade fruen att vara förståndig, men Ringsjön är så blank, som en spegel och hafsfrun lockade mej med Johannas röst” — — —

Fru Humbla och Ebba fattade, fulla af fasa, hans händer.

”Ja varen nu inte rädda för mej! nu är det gjordt; hon är en annans q vinna, och jag kan nu i mitt sinne börja minnas både hvad den Gudsmannen, komministern, sa’ oss när vi läste oss fram för honom, som ock hvad fruen, hans enka, som inte försmår att undervisa och förmana en olycklig, sa’ mej häromsistens, då jag tog farväl, för att flytta till Bullabo. Jag skall arbeta bort min hjerte-sorg och tro, att den som vill hjelpa sej sjelf, skall ocksåGud hjelpa,” sade den ungej mannen och petade bort en tår ur det mörka ögat.

”Ja,” sade komministersenkan högtidligt, ”det skall Han säkert, och inom dig sjelf, min son, slumra krafter, hvilka blott behöfva utvecklas, för att göra dig till en upplyst och nyttig man i samhället. Jag känner din, hitintills undertryckta, håg för läsning och skrifning; jag skall skrifva till kyrkoherden i din församling; han är min bror, och skall gerna undervisa dig; tro ej, att du är för gammal att inhemta kunskaper; bry dig blott ej om okunnighetens undran och tadel. Nå detta allt skall min bror utveckla för dig bättre än jag — — Olof, du kan ännu bli lycklig.”

”Ja, om jag kunde få lefva den dag hon behöfde mig och litade sig till mig.”

”Olof,” afbröt fru Humbla, detta är ingen rätter önskan; vore det ej bättre, om Johanna blef så lycklig, att hon ej behöfde anlita någon utom Gud och sin man om råd och hjelp?”

”Jo, det är väl det likaste,” suckade han, ”och fru komministerskan skall ju inte försmå att prata för mig, om mitt sinne skulle vilja svalla, som böljorna vid min sjöastrand, när vädret blåser? Min mor är gammal och har glömt huru en menniskas tankar äro i ungdomsvåren.” Fru Humbla tryckte hårdt hans hand, och stora tårar droppade ned från Ebbas ögon på den af hans solbrända händer, som ännu omslöt hennes egen.

”Herre Gud, har också hon känt hvad det vill säga att mista sin jordiska lycka?” frågade Olof, förgätande sin egen sorg för Ebbas tårar.

”Nej, Olof,” svarade hon, vänligt leende genom tårarna, ”de der dropparna gällde dig.”

”Gud välsigne henne — hur skall jag kalla henne ?” _ ”Du,” svarade Ebba hjertligt, ”jag vill vara dig en vän och syster, vill du ej det? Lär dig nu snart att skrifva, så du kan skrifva till vår gemensamma vän här, så skola vi båda svara dig, och stundom kommer jag med far och hälsar på dig.””Lofva ej detta sednare, Ebba,” varnade fru Humbla,

”Nå, så hälsar du på här och äfven hos far, och i alla fall vet du, hvar du har mig, om du behöfver mig,” fortsatte Ebba i en moderlig ton.

Fru Humbla log mildt. ”Ja, Olof,” sade hon, ”du har oss här, och känner du dig behöfva ett vänligt ord, så kom; men du är en rask, stark man, och vi qvinnor torde kanske en gång behöfva råd af egaren till Bullabo.”

”Långt till egare från arrendator,” svarade Olof, men kanske jag räcker dit ändå. Nu får jag ta farväl och tacka för allt godt. Nilla hälsar er här; hon sliter i hushållet, så det är fasligt, men inte vill hon, att min mor ska gå och trössa (traska) med något.” Olof skakade hand med de båda fruntimren och aflägsnade sig, för att fortsätta färden mot sitt hem.

”Återigen två personers lycka, krossad af mammons hårda hand!” sade Ebba, då de blifvit ensamma. ”0, dessa obildade menniskor, som ej vilja inrymma hjertat någon del!”

”Ja, de äro klandervärda, men de ändå mera, som af samma gyllne skäl göra precist detsamma, som dessa obildade, ändock de sjelfva äro så stolta öfver just sin egen bildning,” afbröt fru Humbla. Ebba såg frågande på henne, men hon, synbarligen ångrande sina sista ord, frågade i skämtande ton: ”Hvarifrån skola vi få en män till

digV” .

”Åh bevars, mutter, tror du kanske ej vi ha friare hemma till Pålstorp och underlydande?” frågade Ebba med låtsad vrede och rättade upp sin höga gestalt.

”Har jag ej talat om de två sista? Nå, så hör och nig! Det var i vintras — vill du ha varmt upp kaffet?

— inte — så kom en dag en gråklädd liten figur körande in på vår gård i en pinn-karet, förspänd med en raggig skogsbohäst. Om karlen haft röd toppmössa, i stället för en af räfskinn, hade vi tagit honom för en goa-nisse (tomte) i stället för en beskedlig humleman eller pottaskförsäljare, ty detta trodde vi i vår oskyldighet karlen vara, ända tills far sade till oss, att vi skulle se när-mare på honom, samt låta göra iordning gula rummet. Detta grep Sigrid och Malin djupt; ty på deras friareför-teckning hade ännu aldrig en skogsbo förekommit, och dertill nu en dylik liten tomte! Deras harm förledde dem att hämnas; friaren, liksom skogsboar i allmänhet, kunde ej sofva om morgnarna som hyggliga slättboar, emedan de äro vana att köra, gnida och glida åstad till städer och marknader, på tider då kristna menniskor sofva, och kom derför klifvande i sina träskostöflar in i dagligrummet redan vid femtiden, då vi nyss hade börjat spinna. Då det var föga varmt ännu i stugan, kröp han bort i kakelugnsvrån för att värma sig, och så hände sig, att jag ej satt så bra för ljuset, utan flyttade min spinnrock, så den stängde återvägen för friaren, och se, de andra rockarna blefvo äfven flyttade på ett sätt, att han blef formligen kringränd. Detta tycktes dock föga bekymra honom, ty han packade ur och in i en matsäck, hvilken innehöll, utom maten, ett par dussin träskedar, tunntappar och spinnrullar, med hvilka han tycktes hålla en tyst öfver-läggning. Jag tillsade vår Karna att elda dugtigt, och du vet, att vår jernugn i stugan ej är god att träda för nära då Karna eldat; men den grå höll ut tills han började lukta pressjern alldeles fasligt; då ville han fram, men vi spunno så förtvifladt flitigt, att vi ingenting märkte, emedan han ej hade mod att tala; slutligen kom han, med venstra armen hållande om dén högra, ty denna hade varit närmast ugnen, och bad att få komma fram, ty ”ellas bläj han sväjen” på båe allbuar och bain (blef svedd på armbågar och ben). Han var från Norra Åsbo härad, som du hör, och lärer vara rik, som ett skogstroll.”

”Nå, han reste väl med oförrättadt ärende?”

”Ja, mamma, och utan att gifva oss så mycket, som en träsked en gång, ty det var hans jagåfva han medförde i påsen. Detta var friaren nummer ett, för i år, förstås. Nummer två var nere från Malmötrakten, också en okänd storhet, ty du vet nog, att ingen bonde, som känner oss, besvära oss med frieri. För denne slogs portarna upp på vid gafvel; han åkte i en nymålad vagn;egarens namn, med något liknande en krona öfver, strålade i rödt och gult från de mörkgröna, med gyllne vinbärs-blad målade vagnssätena, och de glänsande, svartbruna hästarna pryddes vid ögonen af gula rosetter, under det seldonen för öfrigt strålade af äkta nysilfver; talman satt hos friaren i framsätet. Far gick ut, för att emottaga dem, mumlande något om, att de ville se på racedjuren i ladugården, men istället trädde de in till oss. — Nej mutter, detta skulle du sett ! Talmannen gapade på oss tre offer lam, h vilka för tillfället, en söndag, voro temligen presentabla. Friaren såg ohjelpligt bortkommen ut och talmannen fick ej fram ett ord. f Far hade den grymheten

att lemna friaren åt vår nåd eller onåd, och----.”

”Jag vet det öfriga; ty både du och dina systrars obarmhertiga gyckel med honom, klandras mycket i socknen. Sven Ols’ dotter handlade annorlunda, fast hon lika litet kände honom personligen; han fick ju genast ja, då han ifrån er for dit och friade,” af bröt fru Humbla. ”Välbekommet!” svarade Ebba skrattande.

”Men skola ni då ej gifta er?” frågade den förra och såg forskande på Ebba.

”Du vet ju, att Sigrid ej” — rösten stockades — ”men Malin och handlanden Magnusson voro, redan innan bröl-loppet på Svältehammar. bekanta, och der tycktes de blif-vit temligen förtroliga med hvarandra,” svarade Ebba.

”Och du tror, att eder far ger sitt samtycke till ett giftermål emellan en köpman och en af eder?”

”Till hvilket skulle han eljest samtycka? Bönder vill hvarken han eller mina systrar veta af, handtverkare ej heller ; Grefvar förirra sig ej till Pålstorp, och skall Malin bli gift, så — —.”

”Du talar endast om dina systrar; tänker du då ej sjelf på giftermål?”

”Jag!” skrattade flickan, ”jo bevars, men mitt drömda ideal finnes troligen blott i månan. Låtom oss ej tala derom. Kommer du till läsmötet till Jeppa Pers om Onsdag, mamma? Inte! Jag får hem och höra upp våra arma pigor i deras lexor. Drängarna hafva läst under bröl-loppsdagarna, så man kunnat höra dem utanför porten, men de röra ihop frågor och svar, så jag ryser för hus-förhörsdagen. Skall pastor Bråström hålla det, eller kommer prosten?”

”Det blir Bråström.”

”Jaså; god natt med dig mutter lilla! — Det var sannt, Elna Torsdotter lär skola gifta sig med den der liemske friaren från Häcklefjäll; han skall komma till hus-fö^höret, ty der skall bli rusthållsmöte sedan husförhöret blir slut, och då skall han svara för Tor, som ligger sjuk. Far vill ej gå dit, ty han har fattat afsky för den stor-skräflande enklingen, hvars vilda drag, vanställda af det ohyggliga ärret, inge föga förtroende och hans rykte är lika mörkt som Vifve Torkelsson sjelf.”

”Det gläder mig, att ej din fax bevistar mötet. — Så när hade jag glömt säga dig en nyhet Ebba; Baron Dubbs, du vet, på Bergagård ha fått fremmande.1

”Baron Dubbs! Huru i allverlden skola de kunna

— —” ”Föda honom, menar du. Ja, sorgligt är det, ty Dubben är en så rar man och friherrinnan likaså, men gubben har aldrig förstått landtbruk, och fattiga voro de, då de kommo från Stockholm, och inte äro de det ringaste i slägt med några af våra rika adelsfamiljer, så någon hjelp hafva de ej utom af — — din far

”Mamma lilla, tala ej der om! Jag tycker det måste vara rysligt, att nödgas emottaga hjelp på detta sätt, ehuru far, Gudskelof, aldrig ger honom något på ett stötande sätt, utan sänder både utsäde och annat till Berga-gården. då han vet att baronen är borta — och Sigrid, henne kunde jag kramma om hon tålte röras vid. af pur förtjusning, då hon, som en nåd, utber sig att få förse friherrinnans skafferi. Sist de voro på besök hos oss, gick hon bort till Sigrid, som i sällskap med lilla fröken Gunilla var ifärd att packa päron och andra frukter i en korg åt henne. Barnet yttrade då äfven sin önskan, att fa något af det hvita hvetebrödet med i korgen. Sigrid såg tvekande på

friherrinnan, som då, med ögonen fulla af tårar, sade: Jag beviljar Sigrid denna nåd — flicka,hvem har ej sett, att du är stolt, som en sann adelsdam i själ och sinne, och denna din själsadel gör dig ödmjuk inför den oförvållade fattigdomen. Min Gunilla hade ej så djupa gropar i sina armar och voro så lagom rosig, om ej du vore — —.

Sigrid böjde sig djupt, så djupt som hon aldrig förr böjt sig för någon menniska, och tryckte sina läppar mot friherrinnans lilla magra hand. Men hvem är denna menniska, som har den ogrannlagenheten att gästa dem?" slöt Ebba undrande.

"Det är en slägtinge till baronen, en ung man, som lärer hafva studerat till jurist i Upsala, men den banan lär vara långsam; medel tröt och han har nödgats åtaga sig informatorsplatser under tiden. Hans siste lärjunge, som var grefve W:s yngste son, dog i våras. Orillon, han heter så, har skrifvet till en slägtinge i Frankrike, som lofvat honom understöd, och nu önskar den unge mannen uppehålla sig under sommaren hos Dubbens, hvilka han trodde vara i goda omständigheter. Jag har detta af friherrinnan sjelf."

Ebba stod med handen på dörrlåset, under det fru Humbla talade; ett tankfullt uttryck låg öfver hennes an-sigte och tårar glimmade emellan de sänkta mörka ögonfransarna. "Jag skall nämna saken för far, kanske han vet råd, ty det måste vara svårt för den unge mannen — hur heter han? Hvad? Johan, Johan von Orillon!" Ebba satte sig på en stol invid dörren. "Säg mig, mutter, huru ser denne — Johan ut?" frågade hon utan att se upp.

"Du kan ej hafva sett honom, om ej i drömmen, Ebba," log fru Humbla. Ebba spratt till och blef blodröd.

"Hvad är det, min flicka?" frågade frun och såg forskande på henne.

"Ingenting egentligen, men man borde ej befatta sig med några af dessa vidskepelser, hvilka brukas vid midsommar."

"Du har väl ej," log frun, "ätit en hel spickesill med hufvud och innanmäte till qvällsmat, för att midsommars-natten fa drömma, om din tillkommande blir rik eller fattig; bjöd han dig vin, öl eller vatten?"

"Fy mutter!"

"Nå, så har du bakat kakor af tre skedblad mjöl, tre dito mjölk och tre skedar salt, för samma ändamål, såvida du ej redan i julas sopade tre gånger kring det dukade bordet och derunder såg din skatt genom fönstret? Inte det heller. Då har du fastat tre dar före nyårsqvällen, klädt dig i nya kläder och suttit uppe och sett i en spegel nyårsnatten. Såg du någon mer än dig sjelf deri?" ,

"Gör gerna narr af mig, ty fast jag ej gjort något af detta, så har jag dock — — du skall få höra. Kom så gå vi ut i trädgården, solen håller på att gå ner och de ha börjat ringa Mariäklocka (ringning till helgesmål), ty det är ju pingstafton. Jag vet ej något mera högtidligt, än denna ringning, vid hvars första klang alla arbeten upphöra, och det är, som om hela naturen äfven beredde sig till högtiden. Hör almarna och lindarna derinne på kyrkogården huru de susa sitt Ave Maria! och se huru de höga asparna skälfva vid de djupa klocktonerna. Se, der kommer en flicka med en qvast af lavendel, myrten och pingstliljor, för att der med pryda en graf — kom, så gå vi äfven in och pryda våra. Jag kommer något sednare hem, men det gör ingenting; jag är ej rädd för spöken eller kyrkogrimmen *)."

"Men det tycks, som du ej ändå vore fri för vidskepelse."

"Låtom oss sätta oss här på den öfvervuxna grafkul-len; nej, inte der, så nära klockarens tjudrade far och ko. Se, de ha fastgjort tjuderna kring de gamla, till hälften multnade korsen. Här, under lönnen, sitta vi bra; jag skall binda en krans åt min brors graf, medan jag

*) Kyrkogrimmen var, enligt folktron, anden af det djur, hvilket antogs vara lefvande begrafvet i kyrkans grundval, och nu spelade rolen af templets skyddsande, samt tillika hämnare emot dem, hvilka, i elaka afsigter eller blott af öfverdåd, nattetid besökte kyrkan eller kyrkogården. Vanligen antogs kyrkogrimmen vara "anden" efter en tupp.gör min bekännelse: Det var sistlidne midsommarsafton; jag hade fått lof att gå till Tor Matts, för att, i sällskap med Elna, besöka Sanct-Hans källa; du vet, der ungdomen dansar och der sjuklingar offra i källan,

för att bli friska; jag hade aldrig varit der förr, men alltid önskat få se dessa offer; men innan vi, Elna och jag, gingo dit, skulle vi ut och plocka Sanct-Hans blommor och kamillblommor för husapotheket, samt kärleksörten för Elnas egen räkning, ty hon kände stor nyfikenhet, att få veta . om några af hennes bekanta, dem hon misstänkte för att vara förälskade, finge deras flammor till makar, hvadan hon stack q vistar af nyssnämnde ört, par om par, under takbjelken; der växte de sedan. Jag vet ej, om de vände sig till eller ifrån hvarandra, eller om något par slingrat sig om hvarandra, ett otvifvelaktigt tecken till förening. Emellertid skulle vi, sedan kärleksörten var uppsatt, ut i trädgården för- att binda trådar kring pionerna, isop, lavendel, åbrodd, libbe-stickan och flera andra örter och blommor, på det ej kräftan, förstås, skulle flyga i näsan på dem, som under midsommaren luktade på dessa örter. Sedan åto vi bruna bönor och fläsk, tre tums tjock fläskpannkaka och hel-grynsgröt; derpå gingo vi till Sanct-Hans källa och åsågo en stund dansen, köpte pepparnötter hos kakgummorna och kastade några blommor i källan såsom tackoffer, för det vi ej för sjukdoms skull behöfde ditkasta tvåstyfrar. Alla dessa gamla bruk försatte mig i en mystisk sinnesstämning, och var det ej då svårt för Elna, att få mig till att ingå på hennes förslag, att under den fullkomligaste tystnad plocka ett grässtrå vid hvarje hörn af korsvägen vid Mörja; då vi nu gått i kors från den ena vägvisaren till den andra och tagit våra fyra grässtrå, gingo vi äfven, för all säkerhets skull, ned på ängen vid Tors och plockade nio slags blommor, nio af hvarje slag. Det var en skön, ljus natt, grodorna qväkte i kärret, syrsan pep och ängsnärpan ropade sitt snärp, snärp i det höga gräset. Yi bundo våra kransar, samt uppsökte och med rötterna uppgräfde Jungfru Marie-händer. Försjunken i ett poetiskt drömmeri, anlände jag hem och lade, alljemtunder tystnad, gräsen och kransarna under hufvudet; jag somnade och drömde, om — bruna bönor, hårda som kis-selstenar, och om äggkakor, hvari jag tyckte gräslöken knipptals växte och blommade, under det jag sjelf satt upp till hakan i helgryn sgröt. Der på stod jag och åsåg dansen vid Sanct-Hans källa och tyckte, att en ung, blek man, med mörkt hår och vackert, sorgset ansigte, kom bort till mig och bjöd mig till dans; hans fötter voro bara, fastän hans drägt föröfrigt var lysande. Jag räckte honom handen, men då skälfde marken under oss, Sanct-Hans källa blef ett haf, i hvars vågor den unge mannen nedsjönk, emedan jag drogs in på dansbanan af en osynlig hand, under det jag i dödsångest ropade — Johan, samt vaknade badande i svett.”

”Alltsammans qväll^matens och nattvandringens skull,” sade fru Humbla, med ett misslyckadt försök till skämt.

”Ja, naturligtvis, och på det jag ej skall ånyo, för nattvandringens skull, komma ut för elaka drömmar, går jag nu hem i sällskap med klockringaren. — — Är han häradshöfding ?”

”Ringaren? jaså, von Orillon; nej han har ej hunnit så långt; han lär ha mera lust för landtbruk, och är en mångsidigt bildad yngling; han afvaktar sin onkels stfar om understöd, för att deraf sluta, om det är möjligt att fa fortsätta sina studier.”

”Jag talar ej om honom för någon derhemma,” sade Ebba nästan till sig sjelf; ”ödet må besluta. God natt, mutter!”

Påföljande Onsdag begaf Ebba sig med husfolket till Jeppa Pers, för att bevista läsmötet, och då de väl kommit in i stugan, körde baron Dubbens vagn in på gården. Ur den gamla, skröpliga täckvagnen hoppade först en ung man, hvilken, med omsorg, hjelpte den gamle baronen derur. De inträdde i stugan, åtföljda af Jeppa Persson och hans stora gråa köksgris, hvilken med våld trängde sig emellan de båda herrarna in i rummet. Baronen log, men den unge mannen krökte på läpparna och rynkade näsan då han kände de förenade dunsterna frånett sjukt får, som stod inom en afplankning i stugan, från några höns, sittande på bordfoten, samt en skog af hägg-blommor, instuckna under de nedrökta takbjelkarna. Då baronens ögon föllo på Ebba, gick han genast bort till henne, hälsade och frågade efter hennes far. Ebba, som läste vedervilja och förakt i den unge mannens drag, svarade med någon förlägenhet, att Jon Assarsson ej kom till läsförhöret.

”Men troligen till rusthållsmötet” — menade baronen.

”Ej till detta heller,” upplyste Ebba.

”Det var ledsamt; jag hade önskat säga honom några ord, samt äfven föreställa min unge slägting här, för honom;

Johan, jag får presentera dig for — för — Ebba Assarsson, dotter till den man du ofta hört mig omtala, Johan von Grillon."

Ebba, som nu fullkomlig^ återvunnit fattningen, besvarade ledigt Orillons hälsning, och utan att låtsa om den ruskiga omgifningen, tog hon och afrymde ett par stolar samt bjöd herrarna taga plats. "Värdinnan är ej inne," sade hon.

"Skall mamsell — — —"

"Säg endast Ebba; vi bonddöttrar tituleras ej" — af-bröt flickan rodnande.

"Nå, så, skall Ebba stanna här i4 denna atmosfer under hela läsmötet," började Orillon samtalet, medan baronen gick för att tala med bondfolket, hvilket nu började fylla stugan och gapade af förvåning på Grillon och Ebba.

"Ja, min herre; jag hörde ej eder titel."

"Säg endast Johan; vi studenter hafva ingen titel," svarade han leende, upprepande hennes egna ord.

Äfven Ebba log och såg honom öppet in i de mörka ögonen. "Det stannar vid: herr Orillon," sade hon. "Ja, jag skall bli här ända till aftonen, ty jag skall i min fars ställe öfvervara rusthållsmötet. Herrn ser förvånad ut. Det är ingen svår sak jag åtagit mig; far är nöjd med hvad flertalet besluta."

"Men ni blir sjuk i denna bakugn; öppna åtminstone ett fönster!""Det synes, att ni ej är van vid våra skånska förhållanden," log åter Ebba och visade på den stora gödselhög, hvilken var placerad på gården nära intill det fönster, der de sutto. "För säkerhets skull äro ej fönsternå att öppna; de äro tillspikade," sade hon i låg ton. "Sommarstugan är friskare," fortsatte hon derpå; "endast läsmötet blir slut kan jag gå ut."

"Presten dröjer länge," anmärkte baronen, vänd till Ebba," jag skulle äfven tala vid honom. Yäl, att ej vännen Jon kommer hit, ty den blifvande rusthållaren, Grim «ller hvad han heter, tyckes vara en trätlysten person. Jag hade bra gerna velat tala vid Jon i dag, men det får vara," slöt baronen med något liknande en suck.

"Om jag vågade föreslå baronen och herr Orillon att köra hem till oss; far är hemma, och det skulle vara honom en verklig glädje att få ett besök."

"Hvad säger du härom, Johan? Du far ej dömma skånska bonden efter vännen Jeppa här," tilläde han sakta. Men hvad står på! hvad springa bönderna efter? hör bit Jeppa!"

"Jo se, herr baron, det är så, att pågen, som kört mög (spillning) alla darna, nu skulle köra efter presten, och när de då kommo till trädan, trodde ögen, att de skulle lägga det lasset till de andra, och vredo så in på trädan, och pågen satt i tankar, och så la han presten till det andra möged; men presten fallerar ingenting; han kommer strajs," svarade Jeppa.

"Herrarna togo afsked och gingo ut på gården, der baronen mötte presten, som just nu kom linkande till fots in på gården.

Baronen och Orillon körde till Pålstorp.

Presten kom in, mörk i hågen, och tog plats på den med dynor och täcken belagda "bordsändsbänken," hvarpå cien stora lispundsvigtiga brödkakan stod på kant vid hans ena sida, och på den andra höjde sig ett oformligt gubb-Irufvud, skurit i hvass profil ur ett furubräde och uppbärande den tre alnars långa handduken.

Efter en kort bön började förhöret, och då ett af

Skånska slättboens lif. 5Jon Assars hemman hade N:o 1, blefvo Ebba och faderns tjenare först framropade till bordet, hvarest de aflade prof på innanläsning i bibeln. Ebba såg nedslagen ut, ty oak-tadt hon läst både innan- och utantill med tj enarna, gick det skralt med båda delarna, och hennes förlägenhet steg till fortviflan, då drängen Per Mattsson skulle förklara budorden. "Hvad befaller Gud i sjunde budet?" frågade presten. "Stöld och tjufveri," svarade Per och såg triumferande på presten.

"Det förbjudes ju."

”Ja, jag visste jag var på trafven,” menade Per.

”Nå, hvad förbjudes då i femte budet?”

”Att vi skola lefva fridsamt med vår nästa” — —.

”Håll, håll menniska! det befalles ju. Tänk dig nu före! Hvad befaller Gud i femte budet?” ”Dråp!” skrek Per genast.

Presten slog katekesen i bordet, så den sprack i ryggen, och fader Jeppa, som tagit sig en lur vid kakelugnen, hoppade till och torkade sig om munnen med afvig hand. Gässen vaknade äfven i den afstängda gåsbänken nere vid dörren samt sträckte ut näbbarna genom de hjertformiga hålen på bänkens luckor och kacklade, med hög röst, deras missnöje öfver prestens opassande vrede.

”Karna, du, säg du mig hvad det menas med, att lagen eger att till lifvet straffa missdådare?”

”Hm — husagan,” svarade den välfödda Karna tvekande.

"Åh nej, vet du ej hvad en missdådare är?”

”Jo bevars, dä ä såna stådare (stackare) och usalia (uslingar) menniskor, som Gud gifvit svärdet i handen, eger att till lifvet straffa missdådare och skydda samhället emot fiender,” upprabblade nu Karna segerviss.

Presten grep hårdt med händerna öfver boken, för att ej komma i frestelse till andra handgripligheter och frågade åter: ”Vet du då ej hvilka man eger rätt att döda?*

”Jo vasarra, — fäkreg, lom och hedar ” (fakreatur, lam och kalfvar) svarade Karna, som var slagtardotter i sig sjelf och nu välbeställd köksa hos Jon Assarsson.Fr esten fann for godt att framkalla nya personer, men det gick ej bättre för det; de tycktes alla kunna svaren i katekesen, men utan att sätta dem i sammanhang med frågorna. Presten började en straffpredikan öfver allmogens okunnighet, men afbröts af höga rop från gåsbänken, ty gåsmammorna funno, att deras middagstid var inne, och hade länge i tysthet med sina näbbar bearbetat några karlars vadmalsklädda ben, hvilka skymde gässens utsigt, men utan påföljd, hvadan de nu grepo till det yttersta for att slippa ut. Kacklet blef så högljudt, att presten sjelf åtog sig gässens sak, och de utsläpptes på gården, hvarefter förhöret åter fortsattes. Hönorna, hvilka från bordsfoten hoppade upp i kakelugnssängen, för att der lägga ägg, störde ej; endast ett par kycklingar, hvilka i ungdomligt öfvermod hoppade upp för att hacka i sig några klumpar sur mjölk, som Jeppa råkat spilla på sin långa väst, förorsakade att qväfda skratt hördes här och der bland folket; och då nu det sjuka fåret äfven började visa tecken till dåligt lynne, slöt presten förhöret, med förmaning till bättring innan nästa läsmöte.

Sedan presten ätit middag, afreste han, och strax derpå samlade gubbarna sig kring bordet, hvarest bibeln fick lemna rum för bränvinsflaskorna och tefaten med kak-sockersbitar. Almanachan nedtogs från bjelken, hvarvid ett par häggqvistar nedföllo. Jeppa sökte fram ett stycke krita, hvarefter rådplägningen började och fortsattes en stund temligen lugnt; men ju mera flaskornas innehåll minskades, ju mera höjde sig rösterna, och det började se mörkt ut, huruvida de skulle bli eniga om att betala Per Svensson, hvilken öfvertagit rustkammaren, en riksdaler och två niomarkare (adertonskillingssedlar) för en skjorta, eller endast en riksdaler och två sexmarkare, (tolfskillings-sedlar) synnerligast som husaren förklarat, att han ej ville ha nämnde plagg så stort som de gamla. Per Svensson förfäktade sina anspråk med hetta.

”Låtom oss sala (lägga) ihop toltre daler till Per; lian tränger till dem, ty han fick ju ingen bruaskänk till sin snåla Kerstin,” sade Yifve Torkelsen hånfullt.”Nämn inte min dotter!” skrek Per, retad genom påminnelsen om den uteblifna brudskänken;” min dotter är inte naggad i kanten af nå’n, utan hon blef sin mans hederskaka.”

”Det var väl också Johanna, eller hur det knalla till?” frågade Vifve, anspelande på Olof Knall.

”Ja det var hon!” skrek en annan bonde, ”och nämn inte henne mä din oppskurna mun, ty då får du en så’n grimma till, som du fick, när du slogs med strandridarna, (kustbevakningen) när du vid stranden var för långfingrad, då det stora fartöjed strandade.”

Vifve grep en af brän vinsflaskor na och rusade upp.

”Klå rackar en,” stönade Per Svensson, blodröd af vrede och ruset. ”Hans farfar drog sjelf skinnet af sin gamle häst.”

”En kan nog se, att Grim är af tattarfolk; han drar knif; Hållå! hit folk!” ropade flera röster.

Ebba hade vid grälets början lemnat rummet, för att söka upp Jeppa Perssons hustru och göra henne uppmärksam på de tvistande, på det hon, om möjligt vore, skulle söka lugna dem. Ebba fann gumman på knä vid en morotssäng, sysslande med dess rengöring från en mängd nässlor. Då hon hörde Ebbas steg, lyfte hon upp hufvudet, h var vid hon af ovarsamhet förde handen in i nässlorna.

”Det var raggen h vad jag nälla ni ej, (brände mig på nässlorna) sade hon, spottande på handen och strödde något mull deröfver, hvarpå hon räckte handen åt Ebba i den tanka, att denna kom för att kyssa den till afsked.

”Mor, jag fruktar, att männerna derinne bli ovänner.”

”Ja, hva då; det få de sjelfva samsas om. Trö inte på min fettamad, (en med flott öfversmord brödskifva) som står der på mina lärtofflor!” ropade gumman bekymrad och steg upp, lemnande spår efter tio tår, dem hon under knäböjandet kört ned i den lösa trädgårdsmullen.

”Jag är rädd här blir slagsmål, mor” sade Ebba oroligt.

Så få de inte mer än de behöfva, di ä sjelfva hus-bönder och kunna göra som de villa,” sade gumman och tog den halfsmälta ”svinisterssmörgåsen” ur den slitna lä-dertoffeln. ”Ska det va en bit ? Jag har inte bitet å’en” bjöd hon; ”jaså du vill inte ha; lägg du då af mot hemmet, så du inte blir stämd till vittne; jag logar, (rensar) och har ej hört eller sett det bittersta grand. Jeppa ligger nock i kakelungsbänken, för han tål inte mer än sex söppar innan han får hönsadöfning.^

Ebba, skrämd af utsigten, att bli kallad som vittne, skyndade sig mot hemmet; men då hon hunnit nära dit, sprängde Yifve med sönderrifven rock, blodigt ansigte och bart hufvud ridande förbi henne. Han höll in hästen ett ögonblick och skrek med en af raseri hväsande stämma:

”Tacka djefvulen, tös, att inte din far var med, för här ska lekas jul med bloss och röd hane hos dem som våga knysta mot Yifve Torkelsson! Hälsa Jon, att vill han hålla med mig, skall han inte ank’at (ångra det); vi två kunna göra. kål på hela patrasket.” Han flög bort, så dammet stod i sky, och det långa raka, kolsvarta håret fladdrade kring hans blodiga ansigte.

Blek och uppskrämd, inträdde Ebba i salen i sitt hem, der hon ej trodde sig finna någon menniska, och studsade, då hon såg Orillon sitta der i den ena beqväma soffan, med hufvudet stödt mot handen, tankfullt blickande genom de öppna glasdörrarna ut i den vackra trädgården, hvarest fruktträden stodo i blomma. Vinrankorna bredde sina ljusgröna, späda blad öfver den ena tegelmurade väggen; baronen och Assarsson voro i färd att uppbinda ett aprikos-espalier vid en annan, och i den skuggiga ligusters-löfsalen stod Malin och ordnade en bricka med glas. Syrener och narrsissor doftade berusande; vedsågarnas såg ljöd entonigt från gården, af bruten af drängens rop till oxarna, som vattnades: drick Brog, Brog drick! Stjern te hoen, drick!”

• Orillon steg upp. ”Hvad Ebba är blek! har något händt ?” frågade han och tog hennes skälfvande händer. Hon sade honom i få ord hvad som förefallet.

”Det är afskyvärdt! jag satt just och tänkte på Ebbaoch den omgifhing jag lemnade henne i; så olik denna. Jag har under dessa timmar temligen satt mig in i edert lif. Groft arbete utom hus, förfinade vanor inom detsamma, bildade menniskors umgänge under kanske en dag i veckan

— läsmöten och rusthållsmöten” —

”Under de andra sex F af bröt Ebba skrattande, ”detta blefve sannerligen för mycket. Vi äro vana vid detta dubbellif, och äfven de gröfsta sysslor kunna vi adla medelst att inlägga någon poesi i dem.”

Orillon tycktes ej det minsta förvånad öfver flickans språk; han fann det helt och hållet öfverensstämmande med henne sjelf och den omgifning, i hvilken de nu be-funno sig.

Detta syntes göra ett behagligt intryck på Ebba, ty hon var van, att ofta se en sårande förvåning afmålad på de så kallade bättre personers ansigten, hvilka för första gången voro på besök i hennes hem.

”Det här stället,” sade han lifligt, ”är ett verkligt herresäte; det höjer sig som en konung öfver alla dessa bondgårdar, hvars väggar på många ställen endast framvisa ett galler af pilestänger, hvarvid blott här och der en halmviska med en ännu vidhängande lerklimp talar om de fordna lerväggarnas förgänglighet, under det med kalk målade korset på port och dörrar vittnar om den fruktan ägarna hysa för onda makters inträngande på denna väg; de tyckas ej tänka på, att det onda vanligen går smygvägar och att väggarna lemna fri genomgång. Kanske tro de, att spöken och andar hafva respekt för deras ofantliga gödselhögar, hvilka stundom omsluta och barikadera gårdens tvänne sidor.”

”Ni är en skicklig landskapsmålare, herr Orillon.” ”Jag känner mig inspirerad af ämnet — Ebba.”

”Ni får ej göra narr af folket här, om vi skola bli goda vänner. — Målar ni verkligen?”

”Nej, jag idkar ej någon annan konst än musik”. — Han såg sig omkring.

”Vi hafva ej något instrument; tycker ni också det skulle gått an för en bonde? När far byggde så här ochköpte möbler till rummen, väckte detta en stor ovilja; den som höll sig för god att sätta sina träskor i samma spår som far och farfar, hette det bland hans likar, kunde det aldrig gå väl. Ja, till och med den dåvarande pastorn i församlingen dundrade mot honom i kyrkan och försäkrade, att hvarje pinne i våra stackars stolar här, skulle blifva bränsle i den afgrundsbrasa presten ville elda åt far. Det var ej så lätt att hålla sig på den väg, som far utstakat åt sig; han afvek något; vi fingo visserligen ett slags uppfostran i en stadsskola, men, men” — —

”Ebba ville lära mera, är det ej så?” Flickan rodnade, som om hon sagt något orätt och svarade undvikande: ”Baronen och far vinka er, och der kommer Malin med bålen.”

Då herrarna om qvällen togo afsked, sade Assar sson, vänd till sina tre döttrar: ”Unga herren här har lofvat hjelpa mig med mina räkenskaper i sommar, så att du, Ebba, far afsked på grått papper; men han håller dig skadeslös, ty han lär dig och Malin att spela fortepiano; jag köper ett nästa Onsdag, då jag tänker fara till staden; ni kunna också få läsa något, hvad han vill, sålänge tills höstarbetet börjar; jag bryr mig ej om hvad slägten kommer att säga härtill; jag är min egen herre.”

Ebba vände sig hastigt bort; Malin såg likgiltig ut, men en oförställd häpnad och bekymmer stod att läsa i Sigrids sjukliga drag. Den gamle baronen såg så öfver-lycklig ut, och Orillon sjelf så stolt och ädel, att Sigrid ej fick fram ett ord, om huru föga höstarbete och piano-spelning passade tillsammans, allt annat att förtiga; och då nu Assarsson tilläde, att Orillons håg och insigter i landtbruket lofvade honom en skicklig elev, hoppades Sigrid, att den till Orillons dispotion ställda ridhästen mera kom att anlitas, än pianot och grammatikan; hon qväfde en suck och fann sig i en anordning, den hon visste endast kunde rubbas af Orillon sjelf, men honom kunde hon ej inviga i sina farhågor.KÄRLEK, HÅMD OCH DÖDSFALL

Olof bodde på Bullabo och hade i början med stor ifver börjat en skolkurs under den förträfflige kyrkoherdens ledning; men så dog Olofs mor, och han tyckte sig nu stå fullkomligt ensam i verlden; och endast högst sällan besökte han Pålstorp. Sina affärer skötte han dock med samma ordning, som förut, ty det var för honom en samvetssak, att ej låta Jon Assarsson, hvilken var hans borgensman, lida någon förlust derigenom; allt annat tycktes vara honom likgiltigt och den trogna tjenarinnan Nilla, Boels syster, gret ofta i smyg sina bit i ra tårar.

Slutligen fattade Nilla det kloka beslutet, att tala med kyrkoherden. Denne skref genast till sin syster, fru Humbla, om hennes skyddslings nedslagenhet, och bad henne komma till sig, då de fingo rådgöra om medeln att rycka den unge mannen ur sina mörka tankar. Fru Humbla beslöt att efterkomma ^in brors önskan, och gick till Pålstorp för att taga afsked och se om Ebba, hvilken nu på en tid mycket sällan besökte sin vän i det röda huset vid ky rkogårdsmuren.

Fru Humbla fann Ebba i löfsalen, så fördjupad i en bok, att hon ej hörde det någon kom, förrän den vänliga frun stod framfor henne.

”Du, mamma!” ropade flickan glad och drog den mångåriga vännen ned bredvid sig på grässoffan. ”Hvad det var roligt att se dig.”

”Att döma efter dina sällsynta besök hos mig, vorejag frestad tro, att du ej fann så stor glädje af mitt sällskap som fordom, min fågel,” sade fru Humbla.

Ebba sänkte hufvudet. ”Min fågel,” eftersade hon i en drömmande ton; ”hvem lärde er båda att nämna mig så?”

”Om hvem, utom mig, talar du?” Flickan såg upp med en klar, varm blick, under det en hög rodnad färgade hennes kinder.

”Mamma, jag vill ingenting säga dig, emedan, om stormen en gång utbryter öfver mitt hufvud — du minnes ju min dröm — jag ej vill draga den öfver ditt, du goda; jag vill ej hafva någon förtrogen, åtminstone ej förrän jag får idel glädje att dela med mig. Blif ej ledsen mutter; jag är ju din vilda korp, och ej en mild dufva; jag tror ej, att jag skulle kunna nännas kasta mina sorger på dem, som äro mig kära -- —. Se här, ty du är ju ändå min mest — — nej, nu sade jag ej sanning, men du är min gamla vän och tycker liksom jag, att det vore skada, om folkpoesien dog ut; derför vill jag bekänna för dig, att jag ibland drömmer om att upplifva den. Detta äro ju stolta drömmar, icke sant? Nå, du förstår att jag narras och blott håller ett lämpligt tal, för att derefter kunna visa dig mina fantasier,” fortfor Ebba med någon förvirring och räckte ett papper åt fru Humbla, som emot-tog det utan någon förvåning; ty hon kände bättre än någon annan, huru mycken poesi, som bodde i denna flickas sinne.

”Folkpoesien är ej död, Ebba; derom vittna ju kärleksvisorna, trycMa i år; men de äro, om jag så får säga, i sin andra ungdoms målbrott; fa se, om ej denna äfven drages med dylikt.” Fru Humbla upp vek pappersbladet och läste:

”Till min lampa.

Lys du min lampas klara sken Den skumma qvällen opp,

Och sprid din stråle klar och ren,

Som skimret af mitt hopp!Så skönt du lyser, ack, nu må Väl alla skuggor fly! —

Lys ännu mer, der är en vrå,

Som har sin mörka sky!

När yr jag skalkas, läppen ler,

Skall starkt du lysa fa;

Min glädje jag åt vännen ger,

Att han ock glädjas må.

Men faller på min kind en tår,

Lys, lampa, svagt och matt,

Att ingen, ingen ser det sår,

Som smärtans törne satt.”

”Detta är likt dig sjelf, du stolta, otämjda fagel,” sade frun och tilläde: ”Det är ej skrifvet i någon sorgfri stund.”

”Sorgfri är knappast numera någon stund för mig, och dock är denna tid mig så oändligt dyrbar; jag har ej råd att onödigtvis skänka bort en enda timma deraf,” svarade Ebba eldigt.

”Då behöfver jag ej frukta, att du kommer att sakna mig, min Ebba; jag kommer, för att säga dig farväl —

”Mamma, kära mamma,” utbrast Ebba, ”förlåt mig, förlåt din vildfagel! jag kan och bör ej inviga dig i detta; du

känner min far — ; ack, du tror ju ej, att jag kan göra något orätt med vett och vilja; säg, att du ej tror det!” bad hon och slog hastigt sina armar om den moderliga vännens hals. Frun lugnade den upprörda flickan samt berättade henne om broderns bref och önskan i af-seende på Olof.

”Stackars, unge man!” sade Ebba deltagande; ”han behöfver dig. Res; jag vet att du bringar lugn och glädje med dig hvarest du kommer. Jag hade nästan glömt bort Olof — ja, egoister äro vi alla utom du, mutter. Jag är glad att du är borta, om det en gång går mig, som det gick stackars Sigrid — o, jag glömmer aldrig hur hårdt hennes förtrogna vän blef straffad. Dock vi vilja ej ängsla oss i förtid.”

Den suck, som smög sig öfver den gamlas läppar förrådde, att hon både kände och delade sin unge väns far-hågor; men hon lät ämnet falla; hon ville ej tränga sig in i flickans förtroende; hon tryckte blott hårdt till afsked hennes hand och hviskade; ”Gud skydde dig, barn!”

Oktober tjöt sin och naturens dödssång kring de kala ängarna och åkerfälten, samt skakade de skiftande löfven från fruktträden och piskade med raseri pilhäckarna, hvil-kas gula blad simmade i de fyllda dikenas leriga vatten. Den nysådda rågens späda brodd tittade upp ur den frost-bitna jorden och en och annan smutsig ast er syntes ännu emellan afbrutna kålblad och afskuret morotsgrönt. Från logan hördes slagan och från brytstugorna ljödo höga sånger, blandade med prat och skratt, samt accompagne-rade af linbrytornas slammer. Det blååktiga linet hemfördes från brytstugan i stora säckar, och Per Svensskan befallde dessas inbär ning i sommarstugan. Den rödrutiga spånhättan (den hvita klutens tarfliga halfsyster) hängde på det stora väggursfodralet, som var giannt måladt med röda tulpaner på grön botten, ocli kluten stod på spar-lakanssängen. Per Svensson, utan väst och hängslen, tvättade sig i ett lerfat och holsteinarevagnen stod framdragen på gården, ty mor och far skulle köra till höstmarknaden i Annelöf och klockan led mot tio på dagen. Derföre slamrade brytorna med fördubblad fart, emedan endast en omgång lin var q var i torkinrättningen, och så var arbetet slut och tjenarna hade ”marknadsfrihet,” d. v. s. frihet att bevista marknaden, eller hålla sin frihetsdag hemma. Hanna lofvades hederlig marknadsgåfva om hon blefve hemma och tillsåg huset. Per tog sin dotter i hand, men mor nickade blott åt henne när hon spände fotsacken öfver föräldrarnas knän, och så smackade Per Svensson, svängde ”snärten” och körde utom porten, hvilken med en dof skräll slogs igen efter dem — —.

Ända sedan det olyckliga rusthållsmötet, hvarifrån Vifve flydde för öfvermakten, hade hat och hämd rasat i dennes sinne. Genom sina hotelser höll han Per Svensson i en ständig fruktan för mordbrand, hvadan denne måste hålla sig en nattväktare till icke ringa förlustelse för Yifve, som för ingen del ämnade s itta en hotelse i verkställighet,den der kunde medföra de svåraste följderna för honom sjelf. Per, retad af hans hån samt af de onödiga utbetalningarna till gårdens nattlige vårdare, försummade ej något tillfälle att göra Yifve skada. Elna och han voro ännu ej gifta, ty Tor hade hela sommaren legat sjuk ; och som Yifve skulle öfvertaga hans hemman, hade han, Vifve, flyttat dit, och nu, då Tor tillfrisknat, skulle brölloppet firas om ett par veckor.

Just som Per Svens körde förbi Jon Assars gård, svängde denne sednares vagn ut derifrån. Assarsson körde sjelf sina ystra hästar; Orillon satt vid hans venstra sida och en tjenstedräng bakpå vagnen. Per och Assarsson hälsade hvarandra, denne sednare körde förbi sin svåger; pigor och drängar, hvilka, hållande hvarandra i händerna, i stora skaror gingo till marknaden, drogo sig hastigt ut till dikeskanterna då de dansande djuren flögo förbi. Vid framkomsten till marknadsplatsen bad Assarsson Orillon följa med fram till den plats, livarest bönder från Göinge härad höllo kar, skopor och andra träsaker till salu; As-s^irsson skulle göra några uppköp af dylika. Då de närmade sig en vagn, bredvid hvilken en mängd kar voro uppstaplade, gled en karl, klädd i mörka kläder af det snitt slättbobönderna bruka, bakom vagnen och försvann i ett tält tätt bredvid, hvilket begagnades till utskänk-ningsställe och var öfverfyllt af folk.

”Var det ej Yifve Torkelsson, som kilade så hastigt in i tältet?” frågade Assarsson, vänd till Orillon.

”Jag tyckte det,” svarade denne; ”den långa rocken och dito håret liknade hans.”

”Hm, hvad rocken angår, är den som de andras i vår bygd; håret gör honom något olik oss andra kristna bönder ; det är svart, som på en tattare, och det glunkas om, att han skall vara befryndad med det der folket. Säkert är, att

hans farfar hade den oklokheten att sjelf slagta en af sina hästar, istället, som sig borde, taga nattmannen till detta göromål, hvilket anses som något högst skymfligt, och som ingen skulle kunna förmå sig till, som ej har zigenarblod i ådrorna. Yifves far var en kustbo; hanoch sonen hafva flera gånger varit misstänkta for hemliga nattpromenader till stranden, när stormen röt och nödskott ljödo öfver de brusande vågorna — —. Säkert är, att tullbetj eningen och Vifve hafva åtskilligt otalt med hvar-andra; ty ehuru de förra aldrig fingo några lagliga bevis mot den djerfve smugglaren, bär dock det ohyggliga ärr han har öfver kind och haka vittne om den nära beröring han haft med kustsergeanternas sablar," sade Assarsson i låg ton, under det han undersökte de varor han ämnade köpa.

"Jag undrar hvarför karlen undvek oss; han brukar ej annars vara buskblyg," sade Orillon.

"Den grundliga tillrättavisning han i er närvaro erhöll, då han hade den oförskämdheten att komma och föreslå mig ett slags fosterbrödralag, då han och jag tillsammans skulle kunna regera hela socknen," är väl orsaken att han blyges för att träffa mig. Jag skulle behöfva hjelp af en — Vifve!"

"Men är det ändå ej farligt att utsätta sig för en dylik persons hat?"

"Herre," afbröt Assarsson, stolt rättande upp sin höga kraftiga gestalt, hvarvid de kloka ögonen ljungade, "har ni varit så länge i mitt hus och på orten, utan att se, att der Jon Assarsson säger nej. vågar ingen ens mucka ett

ja. Hvad äro väl dessa sengångare till bönder —–-

dessa fattiga fal-tjenstemän mot en man med kraft och som vet hvad han vill."

Orillon vände sig bort. Ett sorgset uttryck flög öfver hans manliga drag. "Hvilka prunkande grannlåter, hvilken högfärd i sjelfva de tryckta blommorna på sjalarna här," anmärkte han.

"Det lyser grannt! men kom åt detta håll, ty der ser jag svåger Per Svensson med hela raden: Kerstin med trubbnäsan i vädret och kluten, glidande bakåt; riksdags-manskan med sin min af: "här kommer jag," och Johanna. Hvad hon ser bekymrad ut! Ola Nilsson och hans pojkaktige son lära ej komma öfverens; denne går i borgen för kreti och pleti; voro jag hans far, förklarades hanomyndig, h vilket han i sjelfva verket äfven är, ty han är ej mera än på nittonde året *). Jag kunde nog hafva lust att hälsa på Johanna, men att ge mig in i hela klungan och höra på medan de pruta med Yestgöten — nej följ med hitåt," sade Assarsson och drog Orillon genom den täta, bullrande folkhopen till erf annan sida af marknadsplatsen.

"Det har troligen ej varit Vifve vi sågo," sade Assarsson till Orillon, då de emot aftonen sutto i ett af restaurationstälten och, tillsammans med några af ortens tjenstemän, intogo en sexa, "jag har ej sett én skymt af honom sedan. Här supes ohyggligt i dag," tilläde han; "jag såg nyss Per Svensson med våld slita sig från hustru och dotter, för att med några vänner, halfrusiga som han, fortsätta supandet hos Malmens. Yi köra hem nu."

"Jag trodde länsmannen skulle komma till oss; han sade klockan fem, och nu är hon en qvart öfver. Han ville tala med bror Assarsson om den der väglagningen; han tror sig få åtala — — —"

"Har då Jeppa ej lagat vägen med korn i höst? af-bröt Assarsson häradsskritvaren. Jag skall vänta på länsman; han kan behöfva väckas upp," fortsatte han i lägre ton.

Sednare på qvällen, då Orillon och Assarsson gingo öfver den nu mörka marknadsplatsen, endast sparsamt belyst af några lyktor, vid hvars sken Vest götarna nedlade deras uthängda varor i kistor och tillbommade stånden, och marknadsfolket, under skratt, svordomar och skrål af-lägsnade sig, visade Assarsson med handen åt den aflägsnaste delen af platsen, sägande: "Der nere är afrättsplat-sen; dit blefvo de grälsjuka, vilda Göingarna med deras trävaror förflyttade —–-men tyst, hvad för ett oväsen är der! Göingarna slåss. Himmelens Gud, de slå ihjäl någon; hör ångestskriken! kom, kom!" ropade Assarsson och lopp ned mot afrättsplatsen, åtföljd af Orillon. Här gick det vildt till: Tjugo ä trettio gråklädda karlar stodo

*) Detta tifldrog sig före Eongl. Förordningen af år 1841.sammanträngda inom en sköldborg af pinnvagnar, kar och. träbråte; käppar, tillhyggen och knytnäfvar svängdes i luften och genom det ohyggliga skrålet ljödo

genomträngande rop och skrik om hjelp. Vildast var en lång, gråklädd man med fladdrande hår, hvilken under de rysligaste förbannelser ryckte till sig en vagnshammel och skrek: ”Banka lädret på släboen, göingar; han har suttit och skällt om er hela dan!”

”Vifve!” ropade Assarsson. ”Fort herre; låt om oss få bort vagnen och bana oss väg, och skrik så på länsman och polis allt hvad edra lungor förmå!”

Assarsson ryckte till sig en knölpåk från en af de faktande och rusade in i hopen. ”Tillbaka bönder eller skjuta vi ned eder som galna hundar!” ropade han med stentorsstämma och lät sin påk med bedöfvande kraft nedfalla på de närmast honom höjda armarna. ”Länsman, fjerdingsman, hit med handklofVarna! Vifve, håll, vänta din skurk! Orillon, grip honom.”

Assarssons opåräknade djerfva anfall, hans välberäknade hotelser med skjutvapen, polis och handklofvar, skrämde de af Vifve uppretade rusiga Göingar na, så att Orillon och Assarsson drogo utan större motstånd den blödande och halfdöde Per Svensson ur deras händer, hvarefter slags-kämparpa grepo till flykten. Ropen och skriken hade dit-lockat en mängd menniskor, somliga med lyktor; Per Svensskan och Kerstin trängde sig fram och sjönko m$d jemmerrop öfver den blodige maken och fadren. Ingen slags polis syntes till.

Kerstin hämtade sig dock hastigt: ”Säg inte hvem han är, morbror; säg, att det är en knalle!” hviskade hon till Assarsson. ”En sådan skam, som att bli ihjelslagen, får ej komma ut bland folk. Bär honom ner till hans vagn, så skall jag gå och låta spänna för.”

Assarsson lät Kerstins anordningar blifva gällande; han svarade ej ett ord på hopens frågor om hvem den olycklige var, utan bar honom med tillhjelp i *hans vagn, bäddade ner honom så godt ske kunde och befallte sin dräng köra för den döende svågern, under det han sjelfoch Orillon i deras vagn åtföljde honom och hans snyftande gumma.

Då de kört en stund, sade Orillon: ”Det tyckes, som om Per Svenssons dotter och hustru ville hemlighålla hela slagsmålet, ändå det väl vore mycket lätt att få reda på anstiftaren; jag hade Yifve fast i rocken, men han slet sig lös, så att det ena skörtet blef qvar i min hand; jag såg på det vid lyktskenet; skörtet är af grått vadmal.” r Grått l af bröt Assarsson; ”nog kunde jag svärja på,

att jag hörde Vifves röst, men grå rock--Den bofven

han har lånat kläder, för att inbilla Göingarna, att han var en af deras folk och sålunda kunna uppreta dem. Per hade blifvit lockad dit ner af någon i Vifves sold; detta var ej svårt, rusig som svåger var,”

”Om detta kunde ledas i bevis och bofven blefve vederbörligen näpst, vore det en välgerning för samhället,” menade Orillon.

”Vi fa höra hvad hans hustru och dotter säga i morgon ; Per sjelf, tror jag ej blir så redig, att han kan lemna några upplysningar. Kerstin och hennes man komma till Per Svens i morgon; de skulle hem till sitt först med markuadsgåfvorna och det öfriga de handlat; för öfrigt hade de en ko, som var sjuk, hvarföre ingen af dem kunde följa med föräldrarna i qväll.”

I Assarssons ton låg gäckeri och förakt. Orillon svarade ej; han tänkte på, att denne man, som nu klandrade sina likars egennytta och egoism, hade, af inga bättre grunder, förstört tvänne hjertans förhoppningar om jordisk lycka — kanske fyra — och — Han bäfvade att fortsätta tankan — — — —

' Då Assarsson dagen derpå såg Hans Jeppssonä vagn vika af in på vägen till Svens, ropade han på Orillon, och så gingo de äfven dit, för att öfvervara familjerådet. Per Svensson hade dött på morgonen, utan att någon läkare blifvit tillkallad.

”Hästarna ha skenat med far och mor; dervid blir det,” förklarade Kerstin. ”Onödigt att folk ska säga om min far, att han slogs ihjel på en marknad, något sådantliar aldrig förut skett i vår slägt; och att ta till Tings för en död menniskas skull nöttar inte; hade det varit om stängsel eller gropning, hade hvarken Hans eller jag sett på

styfvern, om vi så skulle gått till Kungs med Vifve; men det här blefve äfven vår skam,” fortsatte hon med värme.

”Skall då den brottslige lemnas onäpst?” frågade Orillon.

”Vi ska nock hitt’an,” sade Hans med sammanbitna tänder; det brådskar ej, vi kunna vänta. Svärfar var gammal, och det kan vara bra, att hvar får sitt, så det är inte för det; men Vifve har satt en klick på vår slägt, och det skall han få betala. Vi kunna väl knappt ställa till ett hederligt ärede efter svärfar, eller hvatro, Kerstin?”

Visa honom för äredesfolket (begrafningsgästerna) går ej an; men Hultskan och en annan qvinna ha frågat, om de få komma hit med deras glöttar, som fått utslag i an-sigtena; de be, att far måtte stryka derpå med sin ena hand och sålunda ta sjukdomen med sig i grafven; och detta få vi ej neka. De komma i morgon innan solen går opp; jag skall bli hemma och ta emot dem, ty om botemedlet skall verka, få de inte säga ett ord; jag tar inte lakanet från ansigt§t på’en, för de behöfva ej veta, att han slogs ihjel af menniskor; ett annat är det om hästarna få skulden. Det är ingen skam i, att en man kommer söppen från Annelöfs marknad,” svarade Kerstin.

”Men vi få nödvändigt ha hit ett par af morerna i byn för att klä Per, och då se de ju hur han ser ut,” invände enkan.

”Vi ta klockerskan och jordegumman till detta, och de våga inte knysta om’et, för de ha inte betalt det sista smöret, de köpte af mor. Så får mor lägga sig sjukVredesdagen och rya sej, (jemra) så folk kan tro hvad vi säga om skenandet, förstås,” svarade den aldrig rådvilla dottern.

Jon och Orillon lemnade strax derpå sorgehuset, der de insågo, att deras närvaro var öfverflödig, då slägtin-garna togo saken på så sätt. De voro båda två i en dy-

rster sinnesstämning, • dels i anledning af den nyss timadé sorgliga tilldragelsen, dels öfver egna bekymmer och farhågor; ty äfven i Assarssons hem gästade'sorgen, ehuru i annan gestalt.

Den af Ebba för fru Humbla omnämnde köpmannen, Magnusson, hade nemligen för ett par veckor sedan formligen friat till Malin, och detta hade framkallat en sådan storm af vrede och förebråelser från hennes fars sida, att hela huset darrade. Magnusson hade haft den oförsiktigheten, att för ett halft år tillbaka bedja Assarsson om borgen; äfven hade Assarsson, troligen af någon afunds-man till den unge köpmannen, hört, att denne skulle hafva yttrat: ”En rik svärfar är en nödvändighetsvara för en handlande; pengar ärb pengar, antingen de erhållas af en grefve eller bonde.” Detta och dylikt annat prat, som pådiktades den arme Magnusson, framkallade ett i hårda ord uttalat afslag jemte förbud, att någonsin mera tala eller skrifva till flickan.

Malin var utom sig af sorg, ty hon älskade den vackre köpmannen så högt, som det var förenligt med hennes ytliga sinne.

Sigrids helsa hade betydligt försämrats och Ebba gick med ett oroligt hjerta från hennes sjukbädd till Malins rum, der denna, under oupphörliga tårar och jemmer, vred sig på en soffa i en hejdlös sorg.

Dagen före Per Svens begrafning möttes Ebba och Orillon i den oeldade salen, der Ebba var sysselsatt med att träda aflånga h veteskorpor på en gr of tråd, för att hänga kring de uppstaplade stekarna på tennfatet, samt binda krusadt papper kring de stekben, hvilka sköto fram ur stekpyramiden.

”Johan,” sade hon, då han inträdde, och räckte honom sina händer, ”hvad skall det bli af Malin?”

”Och af — oss? Ebba, min vildblomma, min fågel, o, att jag hade ett säkert näste att gifva dig!” sade han och drog henne lidelsefullt intill sitt bröst och betäckte hennes lockiga hufvud med kyssar samt satte sig ned med henne i den soffa, i hvilken vi sågo honom under hansförsta besök på Pålstorp. Ebba lutade sig mot hans skuldra och i hennes mot honom vända ansigte läste Orillon så mycken kärlek och hängifvenhet, att han öfversäll utbrast:

”Dig, du herrliga flicka, skulle jag, om dina farhågor äro grundade, öfvergifva! Jag skulle lemna dig här i en omgifning, hvari du förefaller mig, som en sällsynt blomma, växande mellan tistlar och törnen! Nej, Ebba, du

måste bli min, min; hör du!”

”Johan, din häftighet förskräcker mig; du har hitintills varit mig en bror, en lärare, en vän — ja, mitt allt,” svarade Ebba och lösgjorde sig ur hans famn; ”skräm ej bort din vildfågel,” bad hon och slöt sig åter förtroendefullt intill honom.

De sutto tysta en stund; derpå sade Johan: ”Tror du verkligen, Ebba, att din far skall neka sitt samtycke till vår förbindelse? Han har ju sjelf fört oss tillsammans, låtit oss läsa, spela och teckna tillsammans, låtit mig blicka in i en själ, som blott är en ädlare hälft af min egen — Ebba, din far kan ej vara så grym emot oss. Jag är fattig, hvad mer; med mina kunskaper kan jag bana mig en väg; jag kan stanna här i Skåne och till en börj,an öfvertaga den förvaltareplats på grefve D—s gods, som blifvit mig erbjuden. Med de theoretiska kunskaper i landtbruket, hvilka jag jemte mina andra studier lagt mig på, har jag nu, under din fars ledning, praktiskt öfvat mig så deri, att jag kan sköta en sådan befattning; flicka, du delar ju ej ditt stånds fördomar; du blir ju min, äfven om jag blir en annans tjenare?”

”Med dig vore hvarje lott, om än så ringa, en säll-het utan namn,” hviskade Ebba och räckte sina glödande läppar åt den eldige älskaren,” men —”

”Inga men, min fågel, åtminstone ej nu; denna stund är vår; låt ej den kommande kasta en skugga der öfv er,” svarade Orillon. Och för en stund glömde de båda allt, utom hvarandra.

”Tillbaka från sin himmelsfärd kom Ebba först;” hon steg upp och sade: ”Johan, jag får ej dröja här längre;

6*Sigrid och Malin behöfva mig, och sedan skall jag gå till sorgehuset och suga till, att ingen, utom far, kan härifrån följa morbror till grafven; du ser förvånad ut ? Har du ej under ditt vistande på orten sett, att äfven qvinnorna följa de aflidne till deras sista hvilorum; är ej slägt och gilleslaget stort nog att bilda ett anständigt likfölje, så begraf-ves liket på söndagen och bud går kring hela byn, att hvar och en, som ämnar sig till kyrkan, må först infinna sig i sorgehuset och der sluta sig till liktåget; undfägnaden är en sup med socker- eller brödtärningar.”

”Har du deltagit i denna välfägnad?” skämtade Johan. ”Javisst, då jag första gången följde hk, bjödos såväl jag, som de öfriga fruntimren, en klar gulbrun vätska i små spetsglas med socker till; jag tog en klunk, i tanka att det var vin” — —

”Nå?”

,1Det var malörtsbränvin, tillsatt med Hjernes testamente ; jag känner ännu hur besk jag är på läpparna,” sade hon och sköt lekfullt bort den smekande älskaren.

”Således skall jag ej säga ett ord till far förrän efter begrafningen ?”

”Nej, Johan, ej ens förrän efter brölloppet tilLTor Matts; far, såväl som alla i socknen, undra huruvida Tor skall våga bjuda någon af brudens fordna vänner och bekauta; att ingen af dem antager bjudningen är en af-gjord sak; far har uttalat sin önskan härvidlag, men är nu sjelf, dels genom detta och ännu mer genom Magnussons frieri, i en sinnesstämning, föga lämplig för våra önskningars uppfyllaude. Gå nu in till far, min egen stygge, snälle Johan; jag skall endast gå och säga moster, att förningen här på bordet kommer henne tillgodo, fastän ingen af oss flickor kunna bevista begrafningen. Jag kommer tillbaka innan def blir mörkt!”

Hon nickade leende åt honom och ville gå; på tröskeln vände hon sig om. Johan öppnade sina armar, hon flög deri och hviskade under tårar: ”Johan, äfven du fruktar, jag k inner det, känner det i mitt eget klappande hjerta, fastän du vill dölja det. Du känner min far likaväl som jag.” Han teg och tryckte henne endast fastare intill sig. Åter lösgjorde hon sig. ”Det går som Gud vill,” sade hon nu med fast stämma. ”Ännu hafva vi ett par veckor; låtom oss under dessa lefva sälla i vår rena, oskyldiga kärlek, och skulle” — rösten skälfde — ”försynen neka oss vår drömda sällhet, så skall minnet af denna tid vara mig nog för hela lifvet; det skall blifva en blomstrande oas i min lefnads öken, ty, Johan, ingen utom dig!”

Hon sprang ut, och några minuter derefter såg Johan henne på väg till Per Svenssons.

Då hon tyst. och sakta inträdde i likrummet, öfver-raskade hon sin moster och kusiner under ifrigt sysslande med likets fötter, ehuru det redan ett par dagar legat i sin svepning i kistan. Enkan kastade hastigt lakanet öf-ver den döde, men Kerstin sade lugnande: Det är ju bara Ebba och det gör ju ingenting; hon hör oss ändå till. Vi knyta väfsölfver kring fars tår, för all säkerhets skull, ser du Ebba, för det är ej godt att veta, om en, som kom så rafjett (brådstörtadt) ur verlden som far, inte kan få lust att titta om sitt här hemma, och detta skulle bara öka misstankan om, att han ej gått på regalt vis från verlden. Hanna får nu inte glömma att slå tvättvattnet, som vi tvättat honom i, ut efter oss då han bärs ur garden ; mor får lägga sig sjuk.

Ebba," sade hon, då denna beredde sig att gå hem. "jag vet att jag kan lita på dig, och skulle du höra glun-kas om, att far ändå, efter allt hvad vi gjort för att stansa honom i grafven, kommer igen, så tag detlnir fröet och strö i porten o h vid doraskamlarna, (dörrtrösklarna) sä kan han ej komma in; ty det är rigtigt sprängfrö, du vet , sådant som sjelf springer ur hörknoppen, (linfröhusen) då hören (linet) ännu står på rot. Jag har sjelf plockat upp det, ty det kan vara bra att ha, som du ser.

Så mor, var nu inte ledsen; vi ha ju gjort hvad vi kunnat, och far blir nog i ro," slöt Kerstin tröstande.

"Lägg sax och halmkors rätt igen för all del!" bad enkan och torkade sig i Ögonen. "Det är rysligt, attHågen-Olsskan ska gå igen så fasligt," fortsatte hon i låg ton; "hon lär komma hem midt på ljusa da'n ibland; hvad kan det vålla? Hon hade ju inga barn att se om, och inte borde hon ta så illa opp, att mannen gifte om sej efter halfårets slut, när der inga var att bli styfmor till."

"Mor, der hade ju blifvit, om allt gått väl ett par månader till," svarade Kerstin; "nu lär de ha förgätet att ge henne barnatyg med sej i grafven; ingen svamp, ingen vattenflaska och inga lindor; det är det hon går efter, stackarn; om en bara torde säga till dem, att de satte hvad hon ville ha på grafven, så fick hon ro när hon fick tvättat och svept barnet. Har inte joram or talat om för mor, att den döda stod utanför köregården, (kyrkogården) då hon skulle köra till Per Nilsskan, men kom försent dit, för hon måste först in till den döda Hågen-Olsskan, som också tiden var inne för samma natt."

"Joramor vågar inte tala om'et, ty det förbjuder hennes embetsed," svarade Kerstins mor undervisande. "Ja så, ni töser kunna inte komma, utan bara Jon och steken; nu ha Ni väl inte mer än half förning? nej, det är rätt. Det var då egentligen vi, som eljest skulle kommit till vårt lag med förning på ärede, eller annat gille; men en kan inte hjelpa att nå'n dör för en," sade mor Per Svens, urskuldande; och då Ebba nu ville taga afsked, frågade hon: "Hörde ni varsel för Per hos eder?"

"Nej,. moster."

"Ja så, inte det; han hade låtit höra å sej hos »sin halfbror i Mörja, sa' di, när vi sände sorgebud dit; ja bevars, han hade riktigt sagt dem till; deras stugedörr flög opp af sig sjelf om morgonen vid samma tid, som han dog; men han var också närmare i slägt i Mörja än med er," ursäktade hon det hos Assarssons uteblifna andebesöket.

"Ajöss Ebba; glöm inte det jag sa' dej om fröet, för Hanna är så glötted, och mor är lite haj (rädd) af sej," sade Kerstin.

Ebba gick hem i den skumma qvällen; tänkte hon väl då på all den vidskepelse och öfvertro hon nyss hört?Nej, dervid var hon ju så van, att det ej föll henne in att nu anställa några betraktelser deröfver; papperet med linfröet höll hon i handen; hon tänkte ej derpå, utan blott på den man hon nu såg invänta henne i den kala trädgården.

Ett par dagar före Yifves bröllop, syntes en lång man, med ett blekt, försupet utseende vandra från gård till gård i byn. Detta väckte ingen större uppmärksamhet, ty Schneider var en tiggare och fick sitt uppehälle i bondgårdarna, både i denna och andra kringligganda socknar. Hvad gubben varit i unga dagar, visste endast Gud och han sjelf; ty han iakttog en förbehållsam tystnad öfver sitt förflutna lif, och ingen frestade honom att yppa något härom, emedan Schneider ej var bonde, och folk utom deras klass intresserade ej bönderna, och så kom det att Schneider, efter tio års vistande på orten, var lika incog-nito der, som den dag han först syntes i byen. Hans

vackra handstil och lagkunnighet, tydde ofelbart på en vårdad uppfostran, liksom hans sätt och lediga hållning, samt alltid vårdade språk; till och med den grå kapprock han bar öfver sin trasiga dr ägt, bars med en min af förnämhet, som kunde anstått en grefve. Ehuru det var en stående regel, att hvaije tiggare skulle tillfrågas, hvarföre han tiggde, och derpå erhålla en, icke synnerligen sträng, moralpredikan för det han strök omkring, undgick Schneider, icke allenast både frågor och förebråelser, utan fick han sitt stycke ost och bröd, samt vanligen äfven en sup, utan det ringaste knot af gifvarna. Detta kom deraf, att bönderna ej förstodo på hvad sätt Schneider egentligen skulle kunna förtjena sitt lifsuppehälle; kroppsarbete, det kände de instinktlikt, kunde aldrig falla denna vagabond in att gripa till, och hvad hans kunskaper beträffade, voro de, utom i ett afseende, för både honom och dem värdelösa. Schneider hörde ej till de ordentliga tiggarna; det vill säga, han kom ej på bestämd dag i veckan; ej heller var han ibland ”lin-, ull- eller malt-tiggarna,” hvilka under året infunno sig och erhöllo sin tribut af nämnde produkter. Högst få stängde sina dörrar för de, då förtidentalrika tiggarna; och den bonde, som gjorde sig skyldig till denna förmenta obarmhertighet, var ett föremål för de andras klander och ovilja. Tiggarna voro böndernas min-nessångare; de uttalade icke allenast sitt beröm eller klander till bonden personligen, utan de buro äfven ryktet om hans fel eller dygder vida kring bygden.

Schneider kom sä ofta eller så sällan det honom behagade. Aldrig bad han om något, utan satte sig stum vid nedra ändan af det långa bord, som aldrig saknas i en skånsk slättbos stuga, tog ned almanachan från bjelk-springan och tycktes så fördjupad deri, att han ej såg husmoderns tillrustningar till hans tarfliga måltid, den han derpå under tystnad förtärde. Kom han händelsevis att få tag i någon tidning, lifvades hans slappa drag, och till Jon Assars hade han sina högtidsstunder, ty der lade döttrarna fram både tidningar och böcker åt den tyste, bleke gästen. På rust-, rot- eller andra kommunala möten, der de inkrånglade räkenskapernas ”halfannanstyfrar, mark och daler” blefvo för vidlyftiga för ordförandens kritbit, kom Schneider, som vore han kallad, drog sin grå kapprock åt sig, intog ordförandens plats och hopsummerade på några minuter, hvad bönderna bråkat sina hjernor med under flera timmar. Schneider erhöll vid dylika tillfällen sin rundliga andel af bränvinsförplägningen; tyst, drack han sig rusig, men ej mera, än att han kunde gå ut, om sommaren i ett dike, om vintren i någon lada, och sofva^af sig ruset. Han kallades äfven ofta i största hemlighet till bönderna, för att höras och rådslå med dem om tvistiga rättegångssaker; och var en stämning eller förklaring inför domstolen skrifven så, att den fullkomligt slog hufvudet på spiken och tillika försatte vederparten i en löjlig dager, var den säkert af Schneiders hand, ehuru ej hans handstil, ty utom andra talanger, hade han äfven förmågan att skrifva flera olika stilar, och sin rätta prisgaf han ej, utom vid brefskrifning och handlingars uppsättande, hvilka ej kunde förskaffa honom någon ovän. Det är tydligt, atl hvar och en visste ändå, att Schneider var författare, till såväl förutnämnde skrifter, som ock till de löjliga och bi-tande visor och pamfletter, hvilka stundom funnos uppspikade på porten hos någon bonde eller herreman, som på ett eller annat sätt ansågs förtjena en dy hk utmärkelse, och hvilka den sannskyldige upphofsmannen med stor förtjusning genomstafvade, under det den tyste författaren stoppade sitt honorarium, bestående af ett halfstop bränvin och några matvaror, i sina rymliga kapprocksfickor. Men då Schneider skref med den största opartiskhet för hvem som helst, föll det ingen in att harmas på honom för dessa hans opus.

Efter denna teckning af Schneiders person och verksamhet, kunde man hafva skäl att ana oråd, då man såg honom dagarna före Yifves bröllopp, än här, än der i byn. Hos Per Svens dröjde han så länge, att en nyfiken sqval-lerkärring i grannskapet i‘ största hast löste sitt strumpeband, lade en liten lertallrik öfver en lerkruka, knöt bandet deröfver och begaf sig så ditin för att köpa mjölk, men egentligen för att speja. Hon fann vid sitt inträde Schneider sysselsatt med det oskyldiga görómålet, att steka några stora musslor, dem han brukade fiska i en närbelägen dam, och dem han kallade för sin ”delice.” Det påstods äfven, att han brukade steka och äta grodlår. Troligen fångade han dessa djur i mängd under nämnde dagar, ty han sysslade flitigt i dikena vid vägen, som gick åt Tor Mattssons gård.

Vifve hade farit till sitt fädernehem, för att derifrån, åtföljd af sina slägtingar och gilleslaget, högtidligt ”stassa” till brudens hem; Tor och hans mora voro så upptagna med tillrustningar, att de ej tänkte på något annat. Då brölloppsbjudningen kringsändes i byn och socknen till deras vanliga gilleslag, och då budet erhöll ungefär

samma svar, som mannen i evangelio, att de bjudna voro alla förhindrade, började Elna hysa vissa farhågor och rekog-noscerade sjelf vägen, från hvilken Yifve skulle komma med sitt följe; men hon fann blott Schneider, högt snarkande, i en ännu icke nedtagen blekbod på en äng invid vägen; en lätt, skarp jernspada stod bredvid honom, och en påse, ur hvilken några örter och svampar framstucko, låg underden sofVandes hufvud. Ingenting kunde vara oskyldigare, och Elna gick lugnad hem.

Brölloppsdagen kom med vackert väder, och ej en enda molntapp på den klara, vinter lika himlen lofvade så mycket som en droppa ”rikedomsregn” åt brudparet. Tor kunde ej ännu lem na stugan, utan satt i kakelugnssängen och utdelade, under ett oupphörligt kält, befallningar till sina drängar. Dessa, som likalitet älskade sin gamle, som tillkommande husbonde, sågo ej mera än de ville se---

Brölloppsskaran tågade fram, musiken och skotten hördes vida omkring, och snart närmade sig förridarna den grind, vid hvilken byn, der Tor bodde och hvilken vi vilja kalla för Bialidt, vidtog. Grinden var tillspikad, och dess två stolpar pryddes, den ena af en gammal sönderslagen gallionsbild från något fartyg och den andra af en väldig hand, med onaturligt långa fingrar, kring hvilken ett armband, som hade en omisskänlig likhet med en hand-klofve, slöt sig. Förridarna fingo, eller låtsade få, så mycket att göra med grindens uppbrytande och sina der-under otåliga hästar, att de ej, enligt sin pligt, hunno nedstörta de skymfliga sinnebilderna på Yifves och hans fars förmenta strandröfverier, och äfven om de varit nitiska i sina åligganden, hade det blifvit omöjligt för dem att bespara brudgummen åsynen af alla dessa olika trofeer, hvilka voro anbragta vid vägen och upphängda på de gamla pilarna derinvid. Tillika uppsteg en så qväfvande rök från båda sidor om vägen, att hästarna började stegra sig och de åkande fruntimren att skrika. Allt tjockare steg röken af svinhår och rutten halm, blandad med torr hönsgödsel; allt tätare stodo de skymfliga minnesmärkena, ända tills de upphörde vid Tors ägor. Men brudgummen fann ej för godt att hålla der och anställa den vanliga förridareceremonien, utan befallte, med en röst, qväfd af raseri och rök, att färden, utan uppehåll, skulle fortsättas; under den återstående delen deraf, emottogos de endast af Tors drängar, hvilka, liggande i vägens diken, afsköto ”glädjeskott.” Brudskaran vek af in på vägen åt Tor Matts, men — o, fasa! Från grindstolparna, nära invidsvär faderns gård, stirrade två; halfruttna — — hästhuf-vuden, med hängande tungor, emot brölloppståget, och midt på vägen höjde sig en slags fågelskräinma, iklädd Elnas gamle älskares välkända, leriga kostym. Vifve och hans följe hade således, i en för dem tydlig bilderskriffc, fått läsa de båda, nu förenade, familjernas förmenta brott och skamfläckar. Enär gårdarna här alltid voro kring-byggda, så att ingen utsigt från de dagliga rummen fanns ¿t vägen, kunde ej de derinne varande se hvad som före-hades vid grinden, och nämnde prydnader der, hade, som genom ett trollslag, ditkommit ett ögonblick innan skaran vek af dit. Ingen visste huru — —. Detta var Bialidts-boarnas hämd för dråpet på Per Svensson.

Påföljande söndagsqväll sutto tre personer i ett litet rum bredvid salen till Jon Assars; de voro: Sigrid, som lemnat sjuksängen och nu satt matt och blek, insvept i en varm sjal i ländstolen, och Ebba som satt på en pall vid hennes fötter och, med kärleksfull oro, blickade, än upp till henne, än till den på golf vet gående Orillon, på hvars ädla anlete ett fast beslut stod skrifvet.

Hastiga, tunga steg hördes öfver salsgolfvet. Orillon stannade, Ebba skälfde häftigt till och Sigrid lade, liksom skyddande, sin hvita, magra hand på hennes svartlockiga hufvud.

Dörren upprycktes och Assarsson, blek och med fast sammanknipna läppar, syntes deri, snarare släpande än ledande den af skräck halfdöda Malin. Med en våldsam rörelse slungade han flickan bortåt rummet och stängde dörren i lås.

”Fader!” ropade Sigrid, under det Ebba flög upp och slog sin arm om den vacklande systerns lif.

”Tyst!” dundrade den uppretade fadern och ryckte till sig Malin, för att genast omildt stöta henne ifrån sig, då hon handlöst nedföll i en bredvidstående soffa. Orillon ville skynda till hennes bistånd, men en befallande rörelse från Assarsson hejdade honom.

”Låt den pligtförgätna gerna vrida sig i den brasa hennes kärlekssjuka eldat åt henne!” sade han, och röstenljöd

som en aflägsen åska; ”att jag skulle upplefva den dag, då någon af mina döttrar vågade handla i strid mot mina befallningar, och på detta sätt till! Flicka,” utbröt han åter med raseri, ”hvilken djefvul gaf dig mod att våga stämma möten med den eländige krämaren ?n

Sigrid och Ebba uppgåfvo ett ångestskri, och Orillon tog ett steg tillbaka.

”Jag fann häromdagen ett bref,” fortfor Jon, ”hvar och huru blir min sak, deri jungfrun här, lofvade att gånga sig i grönan lund vid de tre pilarna vid vägen. Malin, jag säger dig, att jag vridet nacken af jungfrupilten, innan han hunnit hälsa dig med den rörande omfamningen, om ej den skurken Vifve, utsänd från afgrun-den, passerat pilarna, just som krämaren och skön jungfrun möttes der.”

”Far,” afbröt Malin och reste sig upp,” då du läst mitt bref, vet du äfven att vårt möte var oskyldigt.”

”Tyst, säger jag! skall Yifve äfven säga så? Dock hör nu mitt fasta beslut: Magnusson blir din man; tyst, säger jag, jag skall etablera honom i Stockholm; jag skall skrifva till gamla vänner der om saken. Ni förlofvas om några dagar och du blir hemma tills brölloppet, hvilket dock ej kommer att firas förrän om ett halft år härefter; men våga ej att komma i min åsyn k — Ni två andra draga försorg om- detta; föröfrigt skall hon visa sig ibland folk som vanligt; jag hoppas, att du har skam nog qvar, att ej genom något röja, att du är din faders förkastade barn. Krämarslyngeln får ej sätta sin fot hit, utom den dag ni förlofvas. En kärlek, som eder, kan ju allt, ”tilläde han hånfullt,” äfven räcka ett halft år utan karesser — —. Du får ditt möderne; det öfriga, som kunde kommit på din lott, öfvergår på dina systrar; du är efter brölloppet en för mig obekant person.”

Han vände sig om för att gå; då störtade Ebba ned för hans fötter. ”Fader, fader,” ropade hon, ”var ej så

hård, ej så sträng mot henne, mot-----oss!” Hon sträckte

sina händer mot Orillon, hvilken med lugn och fast håll-ning närmat sig far och dotter. Assarsson ryggade baklänges och stirrade på Ebba och Orillon.

”Stig upp Ebba!” sade Orillon och fattade henne om lifvet. ”Fader7’ sade han derpå vekt, ”vi älska hvarandra; vi hafva gjort det från den dag du gjorde mig till Ebbas lärare; vill vår fader välsigna vår förening?”

Huru skildra Assarssons raseri, sorg och harm? — Äfven här hade man handlat honom oåtspord; vågat hysa känslor och förhoppningar, dem han ej sanktionerat. — Han utfor i förebråelser mot Orillon, som så missbrukat hans vänskap, förtroende och gästfrihet till att förrädiskt vilja tubba åt sig en del af hans förmögenhet; han, den adelsmannen, trodde kanske, att det namn han kunde bjuda hans dotter, borde för fadern fullt uppväga hela dennes rikedom — — — Trodde han då, att han, odalbonden, den frie oberoende mannen, skulle känna sig ärad af Orillons och hans ståndsbröders förnäana nedlåtenhet mot Ebba och hennes far? Hade ej Assarsson på nära håll sett, hvilket eländigt lif en fattig adelsmans familj kunde få framsläpa; och hvad konditionen hos grefve D. angick, så gerna för honom; men hans dotter skulle aldrig bli en tjenares hustru, äfvén om denne tjenare bar ett adligt namn.”

Orillon lät honom storma ut, väl vetande, att ej något förnuftsskäl verkade på honom, så länge vredesorkanen räckte. Sedan denna något lagt sig, talade Orillon varmt om sin och Ebbas tillgifvenhet och kärlek för hvarandra; men förgäfves.

”Eder kärlek! När^fattigdom kommer in genom dör-ren, flyr kärleken génom fönstret, och hvad vet jag, eller 'm sjelf^herre, om ni, ifall ni ställde Ebba bredvid edra fina fröknar och jemförde hennes enkla okonstlade natur och sätt med dessa bildningens praktblommor, om ni ej skulle finna eder hafva gjort ett förhastadt val; här är Ebba, den enda, som edra tankar kunnat falla på; ibland edra likar är valet större.”

Orillon ville svara, men Assarsson vinkade afvärjande med handen. Öfver Ebbas bleka kinder, lade sig en djupskugga vid faderns sista ord--Orillon ville åter bedja,

men Sigrids röst afbröt honom.

”Spara dina böner, Johan; hår hjelpa inga; hade de hulpet, jag satt då ej här nu en döende.” — —

”Nej, här hjelpa inga böner, då man handlar mig emot,” afbröt Ässarsson med hårdhet.

Då reste sig Ebba, gick bort till Orillon och tog hans hand.

”Orillon, Johan,” sade hon med låg, men säker röst, ”vi måste skiljas; min fars vilja, men ännu mera hans sista ord till dig, göra det nödvändigt; låt mig tala ut, Johan — om du ej skulle, som min far säger, hafva misstagit dig om ditt eget hjerta, om du verkligen älskar mig, res då, emottag den förvaltareplats din slägting i Frankrike erbjuder dig, kom åter, då du kan bjuda min fars dotter en plats vid den oberoende mannens sida” — det låg bitterhet i orden, och faderns ögon ljungade; men Ebba mötte dem med oförsagdhet och fortsatte: ”Då detta vilkor, det enda som befriar min far från att afstå något af sitt jordiska goda till sina barn, är uppfyldt, då Johan, då blir jag din hustru; min far kan ej då neka sitt «samtycke — och nu farväl, kanske för alltid!” Hon tryckte sina skälfvande läppar mot hans — och ville lemna rummet.

”Halt!” dundrade åter hennes far; ”jag har ännu ett ord i laget här; res, om ni så vill, och kom igen, om ni

— kommer det ihåg; men våga ej kluttra ihop några kär leksepistlar, eller sätta ut några möten med Ebba, ty då, vid —”

”Spara edra hotelser, Ässarsson; vi två stjäla ej .en lycka, som vi på redlig väg kunna tillkämpa oss,” svarade Orillon.

”Stora ord och granna ijädrar! ”mumlade Ässarsson, något bringad ur fattningen, genom de två ungas fasthet. ”Men,” sade han derpå, återtagande sitt befallande sätt, ”herr Orillon infinner sig här på Onsdag; jag firar då min ena lydiga dotters förlofning och gör på samma gång ett afskedskalas åt min elev och synnerlige vän herr von Orillon, hvilken nödgas resa till en onkel, som kallat ho-nom — — har ni förstått mig, herre? Det bör ju vara lika mycket i edert intresse, att ej den flicka, ni säger er älska, blir till en visa i orten, som det är i mitt, att ej mina döttrar bli det. Farväl till Onsdag; jag bjuder då äfven baronen; men om eder gamle slägtings väl är eder kärt, så invig ej honom i hvad som här förefallit.”

”Jag skall, för deras skull, som äro mig kära” — hans blick hvilade på den dödsbleka Ebba — ”kärare än mitt lif, efterkomma edra önskningar,” svarade Orillon. Han bugade sig för Assar sson, tryckte, utan att denne vågade hindra det, en lång kyss på Ebbas läppar och lemnade rummet.

Malin hade glidit från soffan ned till Sigrids fotter och lagt sitt hufvud i hennes knä, och Sigrid lutade sig ned till henne; de tycktes ej hafva hört sista delen af uppträdet. . Ebba stod upprätt, stirrande på den dörr, genom hvilken Orillon försvunnit. En dödstystnad rådde bland dessa fyra. Assarsson bröt den, i det han sade: ”Stig upp, Malin, nu får du ju brådt att rusta till förlof-ning med den der —”

”Fader,” afbröt Ebba med flammande blickar och kinder, ”skymfa ej din dotters tillkommande make, du nedsätter derigenom dig sjelf; Magnusson och Malin hafva ej gjort värre — —”

”Än du och adelsvalpen ämna göra detsamma,” afbröt han med återkommande raseri.

”Du vet, att vi, Johan och jag, aldrig skulle kunna begå en dylik handling af svaghet, fader,” svarade Ebba med högburet hufvud; ”men smäda ej den man jag älskar, om du vill att jag en enda dag längre skall stanna här; det är ej en tom hotelse; jag kan arbeta, du vet det och ännu ett till: baron Dubben får ej umgälla din ovilja mot hans slägtinge. Dessa äro mina vilkor; och lofvar jag i utbyte, att aldrig besvära dig, min far, med några böner. Johans kärlek och beständighet, ej du9 kommer att afgöra mitt öde.”

Den despotiske fadern häpnade öfver sin dotters djerfva tal, men tjustes äfven deraf i djupet af sin själ;var det ej hans egen, stolta aude, som talade genom henne; hon skulle hvarken förnedra sig eller honom genom något otillbörligt steg, som han tyckte att Malin gjort, eller tvina bort af sorg, som Sigrid. Ebba var af annat slag, hon var hans själs värdiga dotter; och hvad Orillon angick, så gick kärleken snart öfver hos Ebba, som den gått öfver hos fadern sjelf; Orillon kom ej igen, derom var Assarsson säker. Ebba skulle hafva en annan, i hans tycke mera lysande framtid; om detta hade en brukspatron från Östergötland och Assarsson kommit öfverens. Om ett år kom ju brukspatronens son från sina utrikes resor, då skulle far och son komma till Pålstorp. Om dessa planer visste

ingen mera än de två faderna, och ingen mer fick någonsin veta dem — — .

På den utsatta dagen firades Magnussons och Malins fÖrlofning. Orillon och Ebba talades ej enskilt vid; endast när han till afsked hårdt tryckte hennes hand, hvi-skade Orillon: ”Lefver jag, återkommer jag; skall min fågel bli mig trogen?”-

”Dig, eller ingen!” svarade Ebba högtidligt.UNDER JULEN,

Julafton var inne. Mor Ola Nils satt, trött af sina många bestyr, på en bänk vid fönstret och såg tankfull ut på den snöiga gården, som drängarna höllo på att skotta och sopa. I köket slamrade pigorna med mortlar och grytlock, under det ett hastigt' fräsande nu och då till-kännagaf, att den fyllda köttgrytan pöste öfver. Moran steg upp och började duka det långa bordet, satte de ännu otända, tjocka talgljusen med sina krusade pappersman-chetter i de höga malm- och tennstakarna, tappade öl ur öltunnan, som låg nere vid dörren, i blanka tennstop och silfverbägare, lade de tre olika slagen fint bröd omkring på tallrikarna, och delade ut de stora ostskifvorna. Derpå gick bon ut i köket.

”Kerstena,” sade hon till den ena pigan, ”gå upp på trädgårdsgärdet och titta, om du kan se eller höra min son och sonaqvinna komma körande ännu! Det har länge ringt Maria-klocka; folket skulle ha sin mörkesmat, men jag vill inte, att de ska’ skjuta in julen, förrän de främmande är o komna.” Pigan gick, och återkom efter ett par ögonblick, förkunnande, att de väntade syntes. Strax derpå körde de in på gården och emottogos der af moran. ”Jag hade kanske ej bort bjuda er hit i qväll, då hvar och en brukar vara i sitt eget hem, men då far ligger vid riksdagen, är här så tomt; juladag passar det sig ej att komma, och jag tyckte det var så långt till annda’n. Du har väl sörjt för, att tjenarna få ordentligt jul hemma, Johanna?”

Skånska slättboen* lif.

7Johanna berättade for svärmodern, huru hon ställt om allt; brödet hade lyckats, ölet likaså, och ändå syntes Johanna ej vara lugn. Mårten hade genast gått ut till drängarna, för att deltaga i det öfliga skjutandet på julafton, och snart smattrade flera skott, förkunnande julens början; klockorna ljödo ännu några slag, sedan blef det tyst och stilla utom hus, ty tjenarna kommo nu nytvättade och nykam-made in i stugan för att äta ”mörkesbiten,” innan den högtidliga qvällsmaten kom på bordet, och äfven Mårten kom in i stugan med en sorglös min. Ljusen tändes och tjenarna sutto tysta och stilla kring bänkarna. ”Kreaturen hafva väl fatt bättre foder än vanligt, och Tyras har du väl löst ur sin kedja, Lars?” frågade moran och tilläde: ”djuren ska också förnimma, att det är jul.” ”Ja, mor, de ha fått sin julamat,” svarade gårdsdrängen.

”Våra vanliga fattiga i byn ha fått sitt och ingen tiggare har gått härifrån med tomma händer; jag hoppas, vår Herre ska ge oss en glad, rolig jul, fast inte far är hos oss,” sade moran fromt, utan den ringaste tanka på, att hon i sin önskan beskylde försynen för partiskhet för ”far.”

Qvällsmaten, hvilken på detta, som det antogs, förmögna ställe bestod, utom gröt och lutfisk, af rökadt kött och fläsk samt de vid högtidliga tillfällen oumbärliga bruna bönorna, och till sist gorån och kleneter samt en icke obetydlig q vantitet bränvin, dock ej så, att något egentligt rus kom ifråga. Moran satte sig sjelf vid bordsändan samt hennes son och Johanna närmast henne; platsen vid hennes högra sidan på bordsändans bänk iörblef tom, ty far var, som vi veta, i Stockholm. Måltiden var, i följd af detta sednare förhållande, ej synnerligen lifvad, ehuru Mårten, genom oupphörliga infall och mer eller mindre lyckade ordlekar, bemödade sig att lifva stämningen, hvil-ket också slutligen lyckades med alla, utom med Johanna; hon talade, som vanligt, föga.

”Är det något, som fallerar dig barn?” frågade svärmodern henne sakta.

”Nej, mor; det är ju ingen tid nu att grufva sig förnågot; det är ju jul.” Hennes man, som blott hörde de sista orden, sade muntert:

”Ja, det är inte jul mer än en gång om året, derföre, om ni nu äro mätta, ska’ vi leka blindbock först; sedan sörjer jag för flera lekar; ni ska få se, att er gamle ro-lighetsmakare ännu lefver.”

”Ta bort fat och tallrikar, så ni inte slå dem i golf-vet, men ta inte juladuken af för all del! Jul är nyss kommen i

stugan; vi ska väl inte köra ut honom. Kommen I tre tröskemän; edra ben och mina tåla inte vid flänget; vi ta en tolfva. Hvarför drar du upp piånboken, Michel? tror du, att du är på ett km (krog). Hos riksdagsmannens i Manby spelas aldrig om pengar, och ej på något annat hyggligt bondställe heller, vill jåg förmoda. Släpp nu ej korten på golfvet, för ni understä er ej till att ta och lysa under bordet; Ni kunna få se, den ni inte ville se ligga der och lura efter om ni svärja på denna heliga-afton," tilläde riksdagsmanskan.

"Nu kan jag inte mer!" pustade Mårten efter en stunds förlopp, hvarunder blindbocken med buller och bång rustat i stugan; "lös bindeln af mig! jag har tagit alla, utom Johanna; hon slingrar sig undan i vrårna.* Nu börja vi annat; Lars, hit med linorna, så hilla (gillra) vi vipor; töserna kunna behöfva pusta. Lars, du och jag dia först, sedan I andra."

Lars slog rännsnaror på båda ändarna af en lång lina, och de båda kämparna stucko hvar sitt högra ben i desamma. "Nu midt på golfvet, sträck linan, ryck ej förrän här kommenderas: ett, tu!" sade Mårten och ställdo sig fast på sitt venstra ben.

"Ett, tu!" Lars ryckte häftigt till med sitt snärjda ben; Mårten vacklade, men stod ändå; ett ryck af honom, och Lars tumlade baklänges mot köksdörren med en fart, att denna flög upp.

"Upp igen!" ropade han och leken fortsattes, tills äf-ven Mårten fälldes till golfvet, hvarefter nya kämpar beträdde den hvitsandade arenan.

"Nej, nu ska vi leka något, som vi töser kunna vara

7*med på/1 föreslog pigan Kerstena." Vi dricka kongens ¡skål, läsa for presten, döpa barn eller se den döde, eller också leka vi pantlekar."

"Nej,* hör på Kerstena! Pantlekar! hon vill kyssa Lars," ropade Mårten skrattande; "nej du, spetsa inte mun till det! Michel, gamle Michel, han är ny rakad, honom skall du och de andra töserna få kyssa, om ni komma att lösa pant. Men nu börja vi med kungen; det är som sig bör; alla de, som ej sett leken, gå ut i köket; Johanna, följ du med och håll reda på dem, att de ej g& på gården och titta i fönstern; marsch nu!" befallte Mårten och stängde dörren efter de i leken oinvigde och satte två stolar, med ett temligen stort afstånd dem emellan, midt på golfvet samt bredde ett täcke öfver dem.

"Se så. töser, sätten er nu fast på stolarna här, så blir tomrummet ledigt; spänn täcket så det ser ut som tre stolar! vi andra ställa oss bakom; nu hit med ölstopet; Sissa, du bjuder! Så, släpp in en!" Lars kom först, med rädda steg och försiktig uppsyn, seende sig kring.

"Du går som på ägg, tag plats emellan töserna och håll ett litet tal, men drick först kungens skål!" uppmanade Mårten. Sissa räckte Lars stopet ; han satte sig. Hastigt sprungo de sittande pigorna upp, och Lars tumlade baklänges emellan stolarna, i fallet hällande öfver sig stopets innehåll.

"Bra!" ropade Mårten; "Lars är född till talare! In med en annan!"

"Så gick det till att dricka kongens skål," sade Kerstena förnöjd, då den siste deltagaren i denna lek vände fötterna i vädret med en sådan fart, att hans ena trätoffel slog henne på näsan.

"Nu läsa vi för presten! här äro många här, som inte kan," fortfor hon. "Går unga mor äfven nu ut och håller reda i köket?" 1

"Nej, Kerstena, der är så kallt; nu kan du gå ut," svarade Johanna.

Lars, som var bekant med denna lek, bredde ett häst-J " ' e på golfvet tätt invid köksdörren och ställde en stol,så att täcket låg löst emellan stolens ben. ‘Vill Mårten Olsson vara prest, så sätt sig på stolen, tag eu bok, nej inte psalmboken, vi ska inte synda! Hushållningssällskapets handlingar, de passa de; jag blir klockare och ligger på knä bakom pr esten."

Mårten åtlydde gårdsdrängens anordningar och satte sig på stolen, och just som Lars hukade sig ned bakom den, ryckte Kerstena upp dörren, otålig att se om Lars ej var färdig. Han, som märkte, att någon stod på mattan, ryckte

denna till sig, och Kerstena, hvilken ej hunnit ända fram till prest en, tumlade hårdt mot dörrposten och slog näsan i blod. Mårten sprang förskräckt upp.

”Tyst då!” hviskade pigan, hållande för mun och näsa; ”de höra det i köket och leken går itu. Lars. di 11 vase, du skall väl se till, att du inte drar omkull någon galen ; du vet ju, att jag inte hör till dem som ska ramla ikull! Ja, det var inte farligt; börja nu bara!” tilläde hon i mildrande ton, blötte en lapp i vatten och lade på näsan. En af vallpojkarna kom först in. ”Håll dig på mattan, golf-vet är rent!” sade Mårten i prest er lig ton., ”Kom hit och säg mig hur långt du läst i den här boken! ” Pojken klef dristigt fram till Mårten, böjde sig ned och pekade på en .rad. Bomb, der låg han, fäktande med fotterna i luften. Han förklarades läsa bra, hvarefter han drogs upp och linkade bort, med händerna tryckta mot bakre delen af sin, med en blågredelin farskinnspels beklädda lekamen. Sedan alla i köket varande deltagare gjort mer eller mindre lyckade kullerbytter framför Mårten, uppsteg denne och föreslog, ”att som han nu hade prestminen på, kunde han döpa barnet.”

”Johanna, låna mej ditt förkläde, att knyta på ryggen som kappa; vrid så ihop en tulting af handduken der och mors hvardagssjal; knyt en näsduk om hufvudet på ungen, istället för mössa! Präktigt barn! hvem blir gudmoder?” 4

”Det kan jag åtaga mig, bara Mårten säger mig, hur jag skall bära mig åt,” svarade den temligen enfaldiga Sissa.'Du har ingenting annat att göra, än hålla dockan här pä armen, och när faddrarna äro uppställda och jag messat, frågar jag: ”hvad skall barnet heta?” Du svarar då: Spratut; det är ett latinskt namn, förstår du,” undervisade Mårten, medan han knöt sin hustrus förkläde på sig, som en prestkappa. ”Drick nu en tår först, gudmor, och alla Ni, som veta huru hyggliga faddrar bete sijg! Äro vi nu fardiga, så börja vi; gudmodern ställer sig här, faddrarna i en halfkrets kring henne och mig! Nu messar jag: ”Ada kadabra, la madra in sex, dabra fem rabra in sabra ta rex.” ’Hvad skall barnet heta?”

”Sprutut!” svarade Sissa oskyldigt; presten vek åt sidan och alla faddrarna sprutade hvar sin munfull vatten öfver den förbluffade gudmodern. Sissa ruskade på sig, som en våt höna. ocli sade godmodigt: ”Jag blef lurad; men miii tjenst igen! Kau någon här ta en styfver i en lön’ hua, (luden mössa) frågade Sissa. Endast en dräng från samma ort, som hon, förklarade sig känna denna lek; de öfriga fösades åter ut i köket, h varifrån dock genast en af drängarna inropades och Sissa knöt en halsduk för hans ansigte, endast lemnande munnen fri. ”Styfvern, du såg ligga i Michels fläska-hua, (luden mössa med öronlappar) ska du försöka ta med munnen; jag håller huan och du snafsar deri med munnen, tills du far reda på styfvern; kan du ej det, ger du pant,” upplyste Sissa trovärdigt.

Medan hon knöt för ögonen på den ene drängen, smög sig den andre fram till kakelugnen, der bandhunden Tyras låg, tog honom i famnen och höll hans svans, istället för den ludna mössan, framför blindbocken. Oförmärkt stod husmodern bakom dem och utropade: ”Ner med Tyras! Sissa, sådana lekar bruka vi ej; ingen stygghet; vi ha hyggliga lekar nock!’1

Drängen ryckte bindeln från ögonen och såg sig frågande omkring.

”Det var ingenting, Matts; de togo bara bort mössan. Leken något annat!” sade husmodern undvikande. De två tillstäliarna drogo sig skamflata bort.”Vi peka i månen,” föreslog Matts, och öppnade dörren till köket samt frågade de der instängda, om de kände den leken.

”Visst inte jag,” svarade Mårten hastigt. ”Vänta bara litet; jag skall se efter på gården; jag tror der äro utklädda menniskor utanför porten.” Han sprang ut och kom genast tillbaka.

”Se så, der var ingen; förklara oss nu leken!”

”Jag drar en ring på dörren med krita, binder för ögonen på en och så iår den försöka, om han kan peka i ringen; eljest ger han pant,” förklarade Matts.

”Det blir svårt, men jag försöker först,” sade Mårten. ”Ska vi andra bli i köket?” frågades. ”Förstås,” svarade Mårten och blinkade skälmaktigt åt Lars, som nickade, hvarefter dörren stängdes. Johanna knöt sjelf bindeln för sin mans ögon. ”Du har väl ej tagit annat än?” — hon hviskade det sista ordet. Han skakade leende på sitt

ljuslockiga, barnsliga hufvud.

Matts ställde sig med ryggen mot dörren, midt för kritcirkeln, och gapade förfärligt. Mårten, som ej tycktes vara steublind, förde sitt pekfinger raskt i det öppna gapet; detta slogs igen. ”Aj!” skrek Mårten och drog, ej allt för hastigt, fingret ur Matts mun. Denne började spruta och fräsa. ”Månförmörkelse!” skreks utanför fön-sterna, der Lars och de andra stodo och kikade. Matts kunde ej tala, ty han hade dragit sin tunga utom munnen \ och försökte med pelsskj örtet gnida henne ren från den tjära, Mårten försett henne med.

Nu inkommo utklädda personer från granngårdarna och uppförde sina muntra upptåg. De undfägnades; ty de skulle ej ”bära ut julen,” förklarade husmodern, och ingen under hela julen kommande person gick någonsin utan förplägning från den skånske slättboens stuga, på den tid vi här skildra.

”Klockan går till tolf; I fån vänta med de öfriga lekarna tills de andra qvällarna; I hinnen nock med att både väfva vadmal, fria på narri, sy skor till kungen och dansa höga berg och djupa dalar med, samt allt det an-dra; nu få vi äta nattamat och göra bön; vi ha först me8sa i morgon,” förklarade riksdagsmanskan.

”Nigarpolskan först, så är det slut,” bad den unge outtröttlige Mårten, och strax derpå hade han hopsamlat unga och gamla, modern-inberäknad, och svängde med dém genom alla rummen, ända ut på den snöiga gården, under höga rop och skratt från den ringlande menniskolänken.

Nattmaten, kall mat, förtärdes; Johanna läste, med innerlig andakt, aftonbönen. Mårten och hans mor upp-togo en julpsalm, h varefter alla begåfvo sig till ro.

Månan sken klart på Johannas unge makes lugna ansigte; han sof ett trött barns djupa, drömfria sömn, medan hon satt upprätt i bädden, vridande sina händer.

”Fattig, arm, kanske snart husvill med honom, och han tänker ej på annat än på nöjen och förströelser med sina fina vänner i staden — o, hvarför tog jag ej 01 - -Jesus, min frälsare, förlåt mina syndiga tankar och straffa ej den varelse jag skall skänka lifvet för mitt uppstudsiga hjertas skull!” bad hon hviskande och böjde sig, liksom afbedjande, ned mot den sofvande och rörde lätt vid hans panna med sina bleka, skälfvande läppar.

Det är Trettondedag jul, och vi vilja göra ett besök hos våra vänner på Bullabo. Olof, fru Humbla och ännu en person, vår gamla enögda Boel, sitta i det trefliga hvardagsrummet, hvarest en sprakande brasa brann i den hvita kakelugnen; denna samt gardinerna för fönstren och de stoppade, fast tarfliga möblerna, gåfvo Olofs hem en anstrykning af komfort, som helt och hållet saknades i de vanliga bondstugorna.

Bullabo var ej heller uppbyggdt af någon bonde; det tillhörde en nu till Christianstad flyttad adlig familj, hvilken kommit så på obestånd, att konkurs förestod. Detta sednare hade Olof nyligen fatt veta af Assarsson, som rådt honom, att när Bullabo kom på auktion, köpa egendomen; Assarsson ville, genom ryktets utspridande, att han sjelf ämnade köpa Bullabo, hindra flera spekulanters uppträdande ; ty han visste, att de som kände honom, aktade sig att korsa hans planer. Denne egendomlige man, hvilken©j ville, genom afståendet af en ringa del af sin stora rikedom, betrygga sina barns lycka, utan med den gräsligaste egoism krossade deras unga älskande hjertan, hade uppoffrat betydliga summor, för att grundlägga mera än en ung mans framtid, i hvilken hans skarpa öga upptäckte något af den energi och jernvilja, som i så hög grad utmärkte honom sjelf. Var detta blott och bart mennisko-kärlek? Skapade han måhända ej härigenom endast nya, vanligen lydiga vasaller under sin allt mer och mer tillväxande makt? Kanske behöfde blott denne rastlöse ande nya fält för en verksamhet, den han försmådde att egna åt statens angelägenheter?

”Hellre den störste här, än den minste i Stockholm,” brukade han svara dem, som ville föreslå honom till riksdagsman. ”Ola Nilsson är min, och hvarken han eller någon annan bonde skär guld deruppe. Deras egna affärer vanvårdas under den långa tid de äro vid riksdagen: de komma hem med hufvuden fulla af en falsk äregirighet; deras namn skall läsas i tidningarna; ofta läses i den ena tidningsspalten, de store männens motioner och på den andra, deras — cessioner.”

Vare sig nu huru som helst med motiverna till As-sarssons välgörenhet. Olof undersökte dem ej; han var sinnad

att redligt uppfylla sina skyldigheter, så väl mot honom som andra, och antog med tacksamhet förslaget att köpa Bullabo, om det kunde erhållas på billiga vilkor.

Olof hade stigit upp och ställt sig vid fönsterna, hvari-från han med sorgsen tankfull blick såg ut i den derutan-för med gnistrande rimfrost beklädda skogen, genom hvars bladlösa träd, Ringsjöns tillfrusna yta glittrade i vintersolens strålar.

Olof hade mycket förändrat sig under den sistförflutna tiden: bildningen hade tryckt sin stämpel på hans sätt och hållning, och han uttryckte sig ledigt i ett språk, lika fritt från den missljudande provinsialismen, som från den till-gjorda halfbildningens sökta,' strängt grammatikaliska termer. Fru Humbla var nu, på Olofs böner och kyrkoherdens tillrådan, flyttad helt och hållet till Bullabo och hade till-syn öfver huset; det var synnerligast denna, sannt bildade qvinna, som inverkade så välgörande på Olofs, för allt skönt och ädelt mottagliga själ. Hans sjukliga nedslagenhet hade nu lemnat rum för ett manligt allvar; han erkände, att det ej höfves någon man eller qvinna, hvilken är i tillfälle att verka för det goda och nyttiga, att bortödsla sitt lif i sorg öfver en olycklig kärlek. Blef det stundom mörkt inom honom, och förmådde ej böckerna skingra molnen, flydde han till sin moderliga vän, hon visste svar på allt; stundom hänvisade hon honom till Ebbas exempel.

Huru modig var ej denna unga qvinna! Ej en tår, ej en min förrådde hvad hon led, och huru många flera orsaker hade ej hon till sorg än Olof? Sigrid låg nu nästan beständigt; Malin var, ömsom utom sig af sällhet öfver sin snart stundande förening med Magnusson och utsigten att få bo i Stockholm, ömsom förtviflad öfver fadrens oförsonlighet och sin egen förvisning från honom, allt efter som de lättrörda vågorna i hennes sinne vexlade för stundens intryck.

Ebba skref ofta till fru Humbla och nu, sedan Orillon var rest, förtroendefullt om allt. I sitt sista bref yttrade hon: ”Du misstar dig, min kära mamma, om du tror att mitt lugn är tillkonstladt; det är tvärtom tillkämpadt; den vilda smärtan har viket för en fast förtröstan till försynen. Jag vet ej om jag hoppas på en förening hår med Johan; men i djupet af mitt hjerta känner jag, att han är min, ty jag älskar honom, älskar honom så, som aldrig någon annan skall älska honom; jag skulle med glädje offra min egen lycka för hans, om han fordrade detta af mig. Ej en skugga af misstro eller svartsjuka förmörkar mitt sinne, ty hans bild strålar der alltid ren, alltid ädel; och skulle han ej komma åter, skulle han finna, att han misstagit sig om sitt hjerta, att hans böjelse för mig ej kan lyck-liggöra honom i de förhållanden han nu lefver uti, bör jag väl klandra honom derför? Nej, mitt hjerta säger mig, att han alltid i en vrå af sin själ skall bevara minnet af sin en gång så kära vildfagel. — Och, ihamma, tror du väl att Gud tänder en sådan känsla i något mennisko-hjerta utan allt ändamål, nej och tusende gånger nej. Äfven om vi ej någonsin bli förenade, -känner jag, att ett andligt samband finnes emellan mig och Johan för tid och evighet. — Endast ett kunde göra m ig ^ olycklig: om jag blefve tvingad att se den man, som är mitt allt, sjunka ned till en af dessa dussinsjälar, utmärkta blott genom sin simpla h var daglighet och småsinne. — — Nej, mamma, en sådan tanka är vanvett ; jag måste tro på hans ädla, upphöjda karakter, om jag ej skall tvifla på allt. - Han skall en dag säga till mig: Kom! eller ock — att han misstagit sig; detta sednare med det fullkomligaste förtroende till sin fågels hjerta, det han vet, ej hyser någon högre önskan än hans väl. Du ler åt den adertonårigas filosofi. Mamma, jag är blifven gammal, men ej lpfnads-trött under det sista år.”

Olof hade mera än en gåug fatt läsa dessa rader. ”Det är sorgliga underrättelser Boel medför,” sade fru Hurnbla, dermed väckande Olof ur sina tankar. Han vände sig om.

”Ja, mycket, mycket sorgliga,” svarade han; ”Ola Nils’ sjukdom var mig genom Assarsson bekant redan innan jul; riksdagsmannen hade skrifvit till honom, att han för sin helsas skull ej kunde resa hem öfver julen, men bedt honom ej nämna orsaken för hans familj, hvilken då blott onödigtvis blefve oroad, ty Ola Nilsson trodde ej, att sjukdomen var af någon svårare beskaffenhet. Och nu är han ändå död.

”Ja, och det på sjelfva julafton, och utan att han lät det minsta höra af sig med det minsta varsel i sitt eget hem; Sissa, pigan der, sa’ minstingens, att han inte varit der, men jag blef htet haj om qvällen till vårt; Johanna och Mår —, far och mor menar jag, voro ju hos riks-dagsmanskan. och just som vi tjenare rände och lekte, knack det till i det ena fönstret så hårdt, att en bit af rutan flög in på golfvet och två af julaljusen blåstes ut,” berättade Boel

med mystisk ton, samt fortfor nästan hviskande : ”Nyårsattan, när Ingrid, vår köksa, hade satt gröten på bordet, gick hon ut på gården för att titta in

rgenom fönsterna och se, om någon skulle dö till vårt i år. Hon kom in*och såg ut som ett hvitt lagen (lakan) i synen ; Johan —, mor menar jag, skulle suttet och ätit gröt utan hufvud på sig — — och Ingrid hade äfven samlat all askan i spisen om qvällen och klappat den i en slät hög, och nyårsdagsmorgon, då hon såg efter, var der märke efter en liten barnahand och efter en fot, stor som Johannas sko, sa’ Ingrid. Inte har hon stor glädje, men att hon skall dö i år, det är svårt.” Boel snyftade.

En återstod af Olofs gamla vidskepelse och inrotade Öfvertro, dref blodet från hans kinder och han stirrade med fasa på Boel, som gömt sitt ansigte i det tjocka röd-och svartrandiga förklädet. Fru Humbla sade lugnt:

”Du har ju ej sjelf sett allt det der; Ingrid kan hafva misstagit sig.”

”Ja, men Ola Mörk, han hedningen ni veta, han som inte kan läsa mera än Fader-vår, han har, som vanligt, fastat de tre sista dagarna på det gamla året, för att kunna gå årsgång kring hela byn och se hvad som skall hända der på det nya året. Han såg en likfärd gå från Ola Nils’; han kunde ej begripa, förrän jag sa’ honom i går morse, att riksdagsmannen skulle begrafvas i Stockholm, hvarför inte den likfärden han såg gå från Ola Nils haft nå’n kista med sig. Der gick också en likfärd från vårt och en brölloppsstass från Per Jons,” påstod Boel med eftertryck.

Olof, som nu blygdes öfver sin häpnad, ville göra Boel uppmärksam på det orimliga i hennes berättelser; men fru Humbla afhröt honom ; hon visste genom mångårig erfarenhet, huru gagnlöst det var att kämpa mot en öfvertro och vidskepelse, som var så djupt och fast rotad i allmogens hjertan, att den blifvit dem en annan religion, eller rättare, öfvertron hade så sammanflätat sig med religionen, att ingen kunde röra vid den ena, utan att såra den andra. Skriften' talade ju om hexor, spöken, syner och drömmar; naturens, för dem oförklarade fenomener, talade äfven ett* mystiskt teckenspråk om hemliga makters välde; och en och annan ifrande predikants dundranae försäkran, att djefvulen gick omkring som ett rytande lejon,sökande hvem han uppsluka månde, togs helt och hållet efter bokstafven.

Olof gick ut för att se till kreaturen, ty drängarna hade erhållit lof att besöka anhöriga och vänner, och då nu Boel blifvit ensam med fru Humbla, förtrodde hon denna, att ryktet påstod, att det icke skulle vara någon förmögenhet efter Ola Nilsson, och om detta vore sannt, stode snart fattigdomen för sonens dörr; ty Johannas med-hafda förmögenhet hade den unge mannen, dels genom oförnuftiga borgensförbindelser, dels genom den olyckliga hästhandeln och andra illa skötta företag, bortslötsat; och slutligen, det värsta af allt, sjelf blifvit en spelare och ut-sväfvande menniska.

”Jag skulle inte velat, för mitt andra öga engång, förtäljt hvad jag nu sagt,” hviskade den trogna själen, ”men Olof har en gång sagt till mig, att kunde han hjelpa Johanna, om hon kom i någon farlighet, så skulle han —; tror frun han gör det?”

Frun förklarade för Boel, att Olofs förmögenhet ej forslog att rädda Johannas man från en oundviklig ruin, men hon vore öfvertygad, om det sorgliga inträffade, att boet skulle gå under klubban, Olof då ej skulle undandraga sig, att lemna allt det bistånd han kunde, men hon trodde ej, att den stora förmögenheten på en så otrolig kort tid kunde vara förslösad.

”Säg inte det! En stor del deraf har riksdagsmannen slagit ihjel; det glunkas om, att han rustat stort i Stockholm de två förra gångerna han var oppe — och de säga, att han skall liafva haft kyrkokassan eller hvad det var; men Jon Assarsson skulle stått i borgen och tvunget honom att göra rätt för sig der, och då blef han och Ola Nilsson osams, så att Jon Assarsson skall ha sagt, att han inte lade tu strå i kors mer, för hvarken riksdagsmannen eller hans vidlyftige son. Hade han gift bort en sådan grönskoUing och så inte kunnat hålla’n i styr, finge (fe sjelfva nysta opp det garn de hamsat ihop till sig, skall han ha sagt,” berättade Boel. Hon gick derefter ut i pigkammaren, för att prata med sin syster Nilla, innan hon,Boel, skulle bege sig af den långa vägen mot hemmet, dit hon var lofvad fri skjuts af en timmerhandlande, med hvilken hon äfven gjort farden dit.

”Stjemmännen äro på gården, töser; kommen in i rummet, så skola vi äfven insläppa dem,” ropade Olof en stund

derefter till pigorna. Dessa inkommo och togo, med sammanknäppta händer, plats inom köksdörren, under det de vandrande ”skådespelarna” ställde sig i en ring midt på golfvet. De med skjortor utanpå kläderna samt med trekantiga pappershattar och träsvärd utstyrda åtta män-nerna, jemte en liten blek flicka i en smutsig kattuns-klädning och med en krans af pappersblommor på håret, föreställde Josef, Maria och de tre vise mannen, — en af de vise bar en ofantlig åttauddig stjerna af oljadt papper på en lång stång — Herodes och hans krigsknektar. Maria stod midt i ringen med en blomster-smyckad docka på armen; de tre vise hyllade barnet, under det de sjöngo om stjernan, som ledt dem; härunder snurrade stjernbäraren denna omkring med förtviflad fart. Derefter steg Josef fram, stötte med en lång käpp i golfvet och sjöng: ”Herodes han vill barnet mörda; men han skall ej sin vilja fa ; ty vi ska’ fly till Egypti land, till Egypti land!” skrek han och stötte med käppen af alla krafter. Under sången hade knektarna, åtföljda af de två vise, hvilka dubblerade sina roler, gått ut i förstugan, som föreställde vägen till Bethlehem, dit Herodes’ högljudda befallning skickade dem för att mörda barnet. Maria sjöng: ”Josef, Josef, kär mannen min, hjelp mig att bära kär sonen din! Herodes han vill barnet mörda; men han skall ej sin vilja fa,” hvarpå hon och Josef högtidligt gingo ett slag kring rummet. Buller och skrik samt slammer af träsvärden hördes derunder från förstugan. Nilla och Boel, på h vilkas kinder tårar per lade, sprungo upp för att lpndra de nu instörtande knektarna från att taga barnet; men fru Humbla hejdade dem, och föreställningen fortgick, först med en ”sjungande” träta emellan Herodes och hans knektar, med hvilka han korsade sitt träsvärd, sedan afslu-tades det hela med en försonande kör, till båda pigornas stora belåtenhet.

Deras fromma illusion stördes dock på ett obehagligt sätt, när Olof strängt förebrådde Her odes, att han gick och dref så omkring med sin dotter ; han var ju raska karlen och flickan för gammal, att så onyttigt använda sin tid. Efter något vidare ordande, blef Herodes af Olof antagen till stalldräng, då den andre han hade låg sjuk, och Maria, som annars hette Hedvig, blef ställd under fru Humblas vård. Der på trakterades det bibliska sällskapet och begaf sig vidare; men då det ej kunde bestå utan Herodes och Maria, gaf Olof efter för de vise männens böner och lät de två hufvudpersonerna medfölja, dock med sträng tillsägelse, att ej supa sig fulla, samt att komma igen dagen efter ”Knut,” om de ville emottaga de platsar han lofvat far och dotter.

Boel gick, sedan fru Humbla bedt denna hälsa sin olyckliga matmor från henne, ”att hon ej skulle sörja öfver höfvan, ty nöd skulle hon ej lida, sålänge gamla vänner lefde.”UNDER SOMMAREN.

nMaj stod åter i by,” som de glada majsångarna sjöngo och stucko de spädlöfvade björkqvistarna i gårdarnas halmtak.

Maj led mot slutet, och Pingstbrölloppet (firades annandag pingst och var en efterhärmning af ett bondbröllopp) hölls under vild ysterhet hos Vifve Torkelsson, hvilken, då ingen ' annan af bönderna ville öppna sina logar för denna, just ej så väl ansedda folkfest, hvari endast tjenste-folk deltog, fann en glädje i att trotsa den allmänna meningen och deltog sjelf med ifver i festens många, ofta till sjelfsvåld gränsande upptåg. Vifve lefde i ett fiendtligt förhållande till sin hustru och svärföräldrar, hvilka sednare nekade, att åt den elake mannen utbetala något af sia dotters en gång tillkommande arf, och ville ej heller sälja hemmanet åt honom som han önskade, ty de insågo, att om de, som undantagsfolk kommo i hans våld, voro de hemfallna, antingen åt nöd eller oupphörliga processer för sin rätts utbekommande af honom.

Elna hade kort efter brölloppet blifvit misshandlad af sin man, och vistades nu mest hos föräldrarna, hvilka bodde i ett par åt dem inredda rum i samma gård, och Vifve hade tagit sin mor, som nu var enka, till sig. Denna var af ett mörkt och elakt sinnelag, samt förvärrade ännu mer den husliga osiimjan.

Medan dansen och upptågen med det förhyrda pingstbrudparet fortgick hos Vifve, satt Assarsson i stum för-tviflan vid Sigrids dödsbädd. De skickligaste läkares råd hade här ej kunnat hämma den med långsamma, men säkra steg allt mer och mer närmande dödsengeln.

Yi hafva ju sett, att Sigrid sjelf länge väntat den bleke gästen, och nu stod han vid hennes hufvudgärd.

Hon hade för en stund sedan vinkat åt Ebba att lemna henne ensam med fadern.

”Fader,” hviskade den döende, ”hvar är Eskil? Hvad blef det af honom, som din vilja kastade ut i den vida

verlden med ett af sorg krossadt hjerta? Hvar är min intill döden älskade barndomsvän?”

”Denne vekling! att jag skall se min dotter sörja sig till döds för en sådan!” klagade Assarsson. ”Du vill veta hvad det blef af honom. Så hör och vet, att jag gjorde blott min pligt, då jag ej tillät eder förening. Du vet, att jag bekostat hans utbildning till skollärare, emedan hans mor var en fattig enka och sonen en drömmare, som läste i bibeln då han vallade fåren.”

”Jag vallade dem ju då för honom; vi lekte, vi matade fogelungar och byggde små hus af lera,” hviskade Sigrid.

”Han kunde blifvit skollärare här; jag hade beslutat det. Då jag en dag fann — — —”

”Mig och honom hos min gamla trogna amma; du hörde oss med hopp tala om våra framtida planer, då jag, som Eskils hustru, ville med mina ringa kunskaper biträda honom i skolan,” afbröt Sigrid matt. ”Du dref gamla Marna från den tillflyktsort du gifvit henne på dina ägor; hon måste hos en dotter, som aldrig älskat henne, böta för sin kärlek till mig.”

”Jag betalte >der för henne; jag kunde ej ha en varelse i min närhet, som lönade mina välgerningar med, att handla emot min uttalade vilja,” svarade fadern mörkt.

Sigrid låg tyst en stund. ”Eskil?” hviskade hon derpå frågande.

”Han erhöll ju medel att resa med kapten Brandt till Amerika; de bref du sett mig emottaga derifrån voro från min gamle vän i Boston; han, som för flera år sedan for

Skånska slätt b oen 3 lif. 8dit för att uppsöka sin fru — som rymt med en sjökapten

— mins du Eriksson, egaren af Qvarnstorp? Han fann ej frun, men istället förmögenhet, och är nu en rik handlande i Boston. Eskil kunde der gått framåt; istället fick han hemsjuka, flydde från Boston ombord på ett svenskt fartyg och dog på hemresan. Det var en vekling allt igenom.”

”Här kunde han blifvit en nyttig man,” sade Sigrid mera till sig sjelf än till fadern. ”Jag är glad, att han gått före mig; jag har anat det af den hemlängtan jag kände. Min far, förlåt den sorg jag tillfogat dig; jag var ej den dotter dina stolta drömmar önskade; ack, hvarför har jag ej en bror! Malin — —”

”Nämn ej henne! Hon fick ju sin vilja; hon är ju en firad fru inom den yngre köpmanskåren i Stockholm; jag har ej något att förebrå mig.”

”Och Ebba? O, far, döm ej henne till ett glädjelöst lif!”

”Hvad kan jag göra Sigrid? Hon har ju sjelf lemnat den saken åt Orillons beständighet eller glömska. Hon har en mans vilja; hon dör ej för en sviken kärleks skull. Orillon har hållit ord; ej en bokst af har han skrifvit, vare sig nu af heder eller likgiltighet; Dubben nämner honom aldrig, och så hoppas jag, att Ebba om några veckor

— — Gud i himlen hon dör! Ebba!”

Denna skyndade in. Sigrid slog ännu en gång upp sin blick med ett oändligt kärleksfullt uttryck mot den far, som krossadt hennes lycka. Ebba böjde sig ned mot henne.

”Fader — systrar — min Eskil —jag kom —En suck, och det milda, älskande hjertat hade stannat.

Fadern nedsjök vid hennes säng. ”Jag har icke dödat henne, nej, nej; hon var för vek för lifvets strider! Jag kunde ej handla annorlunda; min dotter skolmästerska; uej, jag känner, att jag ännu en gång skulle göra på

samma sätt--. Mina barn, viljen I då alla lemna

mig, förstån I ej, att jag älskar er? Sigrid, Sigrid, du älskade mig ju; du visste ju, att jag blott ville ditt väl?””Det vet afven jag, min far,'1 sade Ebba, djupt skakad af hans klagan, och lade sin arm om den knäböjande faderns hals. Han ryckte till vid hennes röst; han trodde sig ensam med den döda; den stolte mannen ville ej för den lefvande dottern erkänna, att han erfor tvifvel om rättvisan af sitt handlingssätt mot den hädangångna.

Ebba kände, att det varit egoistiskt att sörja öfver, att Sigrid gått till ro ifrån en verld, som för henne varit .

glädjelös. Och Ebba bar inom sig denna fasta öfverty-gelse, att detta lif endast är begynnelsen. För hennes religiöst poetiska själ, var döden endast porten till en högre och fullkomligare tillvaro.

Hon slöt sig mera ömt till den nu fåordige fadern, men ej ett ord gick öfver hennes läppar om den man, som beständigt upptog hela hennes själ. Fadern hade sagt saniit, han kunde ju ej nu, äfven om han velat, göra något för hennes kärlek, hvars framtid låg i Orillons händer.

Assarsson trodde, att tiden och tystnaden utplånat Orillons bild hos Ebba, och hans verldsliga sinne tog åter ut sin rätt, då brukspatronen från Östergötland skref, att han i September skulle komma, för att i Malmö möta sin bereste son, och då skulle de båda besöka Pålstorp.

Äfven hos Kerstin hade sorg och bekymmer kommit med sommarvärmen. Hennes två månaders gamla barn var sjukligt; en häst samt ett par kor hade dött; ga*s och höns lågo på ägg, hvaraf inga ungar blefvo; gräddan ville ej förvandlas till smör; och ett par drällsväfvar ville ej gå, oaktadt Pernilla Mattsa både blåst och slagit kurs öfver dem. Till råga på allt, hade Kerstins man äf.eii insjuknat.

Pernilla vecklade en handduk om en stor ullsax ocli tog denna tre gånger omkring den sjuke, utan att någon lindring förspordes; hon hällde smält bly i vatten öfver honom, lika förgäfves; då visste hon ej råd, utan föreslog, att hämta läkare, ty det var då ingen sjukdom som Hans ”kommit för,” utan en riktig ”doktaresjuga,” menade hon. Men härpå ville ej Kerstin höra. Hans, som var unga karlen, han, som aldrig tog mera än en sup till måltiden,han skulle kunna bli så hastigt sjuk, utan att hexeri vore med i spelet, omöjligt!

Hvem skickade väl efter någon doktor förr än allt hopp vore förbi och presten hemtades med detsamma? Hon ville istället sända hästar och vagn efter sin mor, för att höra hennes omdöme.

Per Svensskan kom, och nu gjorde hon sig noga underrättad om allt. Barnets sjukHghet tycktes förorsaka * henne mera undran än bekymmer,

”Har du inte följt mina råd, Kerstin, under tiden?” frågade hon.

Kerstin försäkrade, att hon aldrig trampat, hvarken på skur viska eller q vast, eller suttit och ätit på någon kista, eller på något annat sätt brutit mot någon af de talrika för sik tighet sreglor, hvarmed modern så rikligen försett henne under hennes väntans tid.

”Ja, då förstår jag inte hvad som går åt ungen. Pernilla, du var här; ni ha väl ej, för hela verlden, hängt ut ungens linne innan den blef kristnad, eller släckt ljuset om nätterna, sålänge han var en hedning? Lyft upp honom från vaggan, så jag får se, om hufvudet är större än det skall vara på rigtiga barn; Jösses, om pågen är blif-ven förbytt af trollen och är en byting!”

Mor Per Svens undersökte barnet med kännaremin, och förklarade der på det för Kerstins eget. Kerstin trodde detsamma, ty hon hade aldrig försummat någon af dessa föreskrifter, eller att slå korstecknet öfver den odöpte då han insomnade, och för hans tillkommande lycka, menade den unga modern sig hafva sörjt derigenom, att hon lagt en silfverpenning i hans linda, då han döptes, på det han aldrig skulle råka i fattigdom. Barnets sjuklighet och onda lynne kunde omöjligt härleda sig från gudmodern, ty Kerstins svärmor, det kommo både mor, dotter och Pernilla Mattsa öfverens om, var af god helsa och isynnerhet af ett fredligt sinnelag.

Efter många funderingar kommo de på den tankan, att barnet hade skäfver, (tvinsjuka) hvadan Pernilla Mattsa tog en ullgarnstråd, slog några knutar derpå och mättebarnets leder. Som nu afståndet emellan alla dessa knutar var antingen längre eller kortare än någon af den spädes lemmar, förklarade Pernilla, att han var svårt angripen af skäfver, och de utomordentligaste botemedel deremot måste genast tillgripas. Man kände, utom mätningen, tre medel mot denna sjukdom, och det beslöts, att använda dem alla; ty, sade de, intet af dem skadar, men alla göra sitt till att hjelpa.

Hvad nu alla de andra motigheterna beträffade, så kunde ej dragas i tvifvel hvarifrån de härledde sig. Frun-timmerna hviskade först med hvarandra och sedan med den sängliggande Hans, hvilken pustade sitt bifall till deras hemlighetsfulla förslag.

Tidigt påföljande morgon, innan solen uppgått, körde Kerstin och hennes mor med det späda barnet till kyrkan, medan Pernilla Mattsa vid samma tid begaf sig å väg till en vida beryktad klok kärring, benämnd ”Rantan.”

Pernilla var försedd med en halsduk, hvilken öfver natten varit knuten om den sjuke mannens hals, några afskurna öronsnibbar af korna och fåren, något tagel, ryckt ur hästarnas svansar, samt fjädrar af hönsen och gässen. Då Kerstin och Per Svensskan framkommo till kyrkan, mottogos de i den öppna dörren af klockaren, hvilken blifvit underrättad om besöket och nu i sin beredvilliga hand kände en riklig ersättning för sin störda morgonsömn. Per Svensskan och han blefvo q var i vapenhuset, medan Kerstin tog sitt barn och trädde dermed in i kyrkan, Hon stannade innanför dörren och nedlade den sofvande lille på kyrkogolfvet invid tröskeln, tog med en tesked trenne skedar sand, enkom för detta ändamål sammansopad från kyrkans golf, lade sanden i en medförd kopp och tog derpå upp sitt barn och gick längre fram i den ännu skumma kyrkan, bäfvande för åt er ljudet af sina egna steg, hvilka gåfvo ett tungt genljud i det tomma templet. Vid predikstolstrappan stannade hon åter och nedlade barnet, medan hon öste sand i koppen. Åter upptog hon den lille och inträdde med den och sin kopp inom altarringen. En bäfvan grep henne då hon besteg dettaheliga rum; hennes tunga kjortel drog dörren till altarringen med sig, så att den föll igen med ett hårdt ljud, som upprepades af kyrkans starka eko. Kerstin vågade ej se sig tillbaka, hon nästan föll ned framför altaret med sitt barn, och först, sedan det mångfalldigfl, återljudet tystnat, kunde hennes darrande händer här upptaga de tre sista skedarna af kyrkosanden, hvilken skulle blandas i barnets föda.

Under den strängaste tystnad, trädde hon åter ur kyrkan, lemnade barnet till sin mor och gick bort för att I tvätta några vårtor hon hade på händerna i det regnvatten, som samlat sig i fördjupningarna i en gammal kullfallen grafsten. Den alltid praktiska Kerstin försökte härmed tvänne underkurer på en gång.

Solen uppsteg, och den hittills iakttagna tystnaden bröts af Per Svensskan, som tog tillfallet i akt, att tacka klockarfar för det han spelat ”ingångsmarschen” för Kerstin då hon kyrktogs, och försäkrade honom tillika, det han ej skulle ångra, att han härvidlag trotsat den nye pastorns förbud. Någon skillnad, menade moran, borde väl göras på de som offra två riksdaler eller endast en tolf-skilling i fattigbössan.

Yid hemkomsten tog mormodern sjelf den ”heliga” sanden i förvar, för att vara säker på, att den ordentligt kom i barnets skorp välling, och sednare på dagen filade hon egenhändigt något filspån af nio slags olika eggjern, hvilken spån, sedan sanden tagit slut, äfven skulle förtäras af den arme lille.

”Låt nu Pernilla Mattsa, se’n hon hvilat sig efter gången till Kantan, gå omkring och tigga nio bitar silf-ver, en bit på hvarje ställe; hon börjar hos mig, så skall hon få bladet af den lilla thesked, som du åt af när du var liten och som du i illskan bitit så många böjler (bucklor) i. Ingen, som har silfver, nekar att ge till ett skyddskors, att hänga om halsen; det vet du. Dulin kan smida ihop det; han är inte så dyr, som de andra guldsmederna och för gudfruktig att lägga' sig till villa (för-tjena) på ett läkedomskors,” förordnade mor Per Svens,under det hon bäddade vaggan och slog ett korstecken öfver barnet.

Trött och dammig återkom Pernilla om aftonen; hon hade lyckligtvis träffat Rantan hemma och sagt henne besked om allt, samt visat henne de medförda föremålen. Efter det Rantan noga synat dessa och frågat, om ej de, som sändt budet, hade en mörk ovän, hade Rantan förklarat, att allt hvad som fanns hos Hans Jeppsson vore för-gjordt, både kreatur och folk. Hans sjelf hade fått sin sjukdom af en gammal trasa, som varit af ovännen utkastad för honom i hans trädgård; det såg hon på halsduken ; äfven såg hon, att Hans glömt att spotta på nämnde trolldomstrasa när han' kastade den äfver gärdet, och slutligen hade hon förklarat, att endast hennes personliga närvaro på det förhexade stället kunde häfva förtrollningen, hvilken hon åtoge sig att, med alla dess menliga följder, praktisera tillbaka öfver upphofsmannens hus.

Enär hvarken Kerstin, hennes man, mor eller Pernilla hyste det ringaste tvifvel om, hvem den ”mörke ovännen” var, brunno de af begär att få den förhatlige Yifve

— det var nemligen honom de misstänkte — straffad för det förmenta trolleriet.

Yifves mor var af gammalt känd, som hexa; mara var hon till på köpet, något som hennes sammanvuxna svarta

ögonbryn nogsamt intygade. Och då det nu äfven försports, att den halte smeden brukade gå till Yifve, blef det dubbelt farligt, ty utom det att smeden var varulf, hvilket likaledes var skrifvet på hans panna, stod han äfven i förbund med lappar och finnar, hvilka lärt honom att skjuta ”lappskott,” som hade en obotlig lamhet till följd, samt äfven undervisat honom i konsten, att under vintersolståndet taga kraften af bröddegen och ölvörten, ifall man glömt slå korstecken deröfver! Denne farlige smed, för sitt krångliga lynnes skull vanligen kallad Motvillig, en benämning, som äfven var ett anagram af hans namn, kunde också den nyttiga konsten, att upptäcka stulet gods och ”smida ut ögonen” på tjufvar; men, tyvärr, klagades allmänt öfver, att Motvillig aldrig kunde förmås att utöfvadessa sistnämnda hemliga konster till nytta för någon bestulen.

Yifves mor kunde tvinga Motvillig, att tjena sig med sina hemliga kunskaper, emedan hon hade en ”svartkonst-bok,” och den gaf henne makt öfver dem af hennes yrke, hvilka ej egde nämnde bok, om hvars underbara egenskaper de förfarligaste ting berättades. Torkel Yifveskan var, så att säga, en priviligerad trollpacka; Tor Matts piga hade ju berättat, att hon, pigan, sjelf lagt bakugns-tygen i en viss ordning sista skärtorsdagsqvällen, men om morgonen funnit ugnsqvasten flyttad ett stycke längre bort från de andra verktygen, och kärringen hade, af trötthet efter blåkullafarden, legat längre än 'vanligt och för ingen del kunnat förmås, att gå i kyrkan Långfredagen, ehuru hennes svärdotter bedt henne derom; hon hade då, full af raseri, svarat, att hon väl ej behöfde pinas förrän Påskdagen — —.

När nu pigan omtalade allt detta för mor Tor Matts, blef det dem alla klart, att kärringen var en hexa; hon skydde ju ej ens att spinna under dymmelveckan, ehuru hön derigenom ökade Christi lidande, och dessutom hade hon haft mycket otalt med ett par skator, som voro plockade i nackarna, till tecken att de äfven varit i blåkulla *). En dräng på stället intygade i tysthet, att han långfredagsmorgon i daggryningen sett ett helt tåg af hexor flyga öfver gården, och en hade, i form af en hvirfvelvmd, sänkt sig ned på gödselhögen. Drängen kastade då sin fallknif efter denna, men glömde i häpnaden att uttala någon besvärjelse, hvadan hexan kom oskadad och osedd undan, endast tappande sitt strumpeband, hvilken trofé drängen visade och befanns tillhöra Torkel Yifveskan.

För att nu erhålla full visshet om hennes blåkulla-färd, tog Tor Mattskan trenne ägg, de första som voro värpta af tre unga hönor, med sig i fickan Påskdagen då

*) Enligt folktron, flögo skatorna till blåkulla såsom förebud för hexorna. Skatorna voro borta tre dagar och återkommo skärtorsdagen.hon gick till kyrkan; vid sin hemkomst derifrån, förtrodde hon drängen och pigan, att hon tydligen sett blodröda kors i ögonen på Torkel Yifveskan; och då hon länge suttit och sett på detta ena tecken, kände hon en tyngd öfver sina egna ögon, h var vid hon tydligen såg, hurusom kluten på Torkel Vifveskan förvandlade sig och antog formen af en mjölkbytta; detta var det andra tecknet på en hexa, hvilket äggen uppdagade, och så återstod intet tvif-vel längre.

Nu visste man snart allmänt, att Torkel Yifveskan kunde få så mycken mjölk hon önskade, blott hon stack en knif under en bjelke i stugan, nämnde hvilken ko, hvars mjölk hon ville hafva och derunder mjölkade knif-skaftet. Det hade väl* gått an, om kärringen nöjt sig med en måttlig tribut, men hon brukade mjölka ända till blod kom ur knifskaftet och den arma kon tynade af och slutligen dog. Stundom var hexau för lat att sjelf mjölka, ty hon måste ju stiga upp på en stol, för att kunna räcka knifven, och detta var obeqvämt, hvarföre hon sände ut sina tjensteandar under harars skepno, hvilka sögo mjölken ur korna, för att åter uppkräka den i hexans, i beredskap stående byt tor och fat. Dylika mörkseus andar i tusendetal kunde kärringen befalla öfver, blott hon läste i svartkonstboken, och en Söndag, under det hon var i kyrkan, hade boken fallit i Yifves händer; han började ifrigt läsa deri, med den påföljd, att gården blef full af smådjeflar. Yifve blef något häpen öfver dessa gästers hastiga lydnad för hans, som han tyckte, oskyldiga läsning, då han eljest ofta timtals hade, medelst de gräsligaste svordomar och åkallanden, förgäfves manat ut hela afgrundspersonalen. Andarna, väl märkande, att boken råkat i orätta händer, närmade sig Yifve med föga underdåniga åtbörder; då, i högsta nöden, kom kärringen springande hemåt af alla krafter; hon hade, under det hon satt i kyrkan, väl märkt oråd, men egde ej makt att lemna Guds hus förr än Fader-vår var läst. Med knapp nöd, och endast genom att vända skorna bakiram, kom hon förbi sina upproriska undersåter in i stugan, der hon rycktеboken från den förskräckte sonen och, hastigt och lustigt, läste

bort de hemska söndagsgästerna. Det var mot denna trollpacka, med underlydande, som Rantan modigt erbjöd sig strida, och Kerstin beslöt, med råds råde, att antaga hennes tillbud.

Rantan hämtades högtidligt med Hans Jeppssons bästa vagn och hästar till Skorreby och började genast recog-noscera stridsfältet, det vill säga, hon gjorde sig noga un-' derrättad om alla här anförda graverande omständigheter mot Torkel Yifveskan, samt det gamla hatet emellan hennes son och Per Svens. Allt detta sade sig Rantan hafva sett förut, både på halsduken och de afskurna öronsnib-barna jemte det andra, som Pernilla Mattsa medfört. Der-effcer närmade hon sig den sjuke Häns, lyfte honom, med Kerstins tillhjelp, upprätt i sängen och strök med händerna öfver lians Önfärgade hår och hans, i en hvit ylle-stick-tröja iklädda öfver kropp, samt mumlade obegripliga ord. ”Jag tror,” sade hon der på, ”att när jag på detta sätt ”ansat” mannen tre dar å råd, blir han bra; nu ge vi honom upp-kokadt starkt öl med peppar uti; jag skall läsa öfver pepparkornen; tag tre gånger nio korn, så ska’ ni få se, att otyget ränner ut som vatten, så morerna kunna märka det utanpå hans ylletröja. Yill det inte ge sig efter de tre dagarna, skall jag snöra honom i en hästsele, i hvilken han får ligga i tre dygn; men när jag nu får rökat honom iqväll, blir nog selen öfverflödig.”

Rantan gick derefter omkring i stall och fähus samt strök på kreaturen och skar öronen af ett par magra kalf-var; blandade sedan malt, pepparrot och salt i ett fat, läste deröfver och lät blandningen rinna emellan sina fingrar, hvarefter Kerstin och hennes mor gåfvo detta ”kraftiga läkemedel” åt korna. Ett par dragoxar hade fått sig några stora bromsknölar eller knutor på rygg och sidor. Rantan tog en skarp knif och skar upp dessa, pekade på de derur framvällande bromslarverna och sade i högtidlig ton: ”Skåden här, I qvinnor, de lam, kalfvar, föl, gåsungar och kycklingar, som voro åt er bestämda, men dem den- leda trollpackan förvandlat i dessa krälande maskar;det var tid att jag kom för att drifva trolldomen tillbaka öfver henne sjelf.”

Jon Assarsson, som varit på något möte utåt Sko^reby till, kom hem på eftermiddagen och tillsade Ebba, att göra sig i ordning och fara ut till Hans Jeppssons för att se hur der stod till. ”Jag hörde, att de derute tro sig vara förhexade af Yifves mor, och nu skola de, med Rantans tillhjelp, hämnas. Du får tala reson med Kerstin, att hon ej i sin fåkunnighet drager flera olyckor öfver familjen; du kan bli borta ett par dagar, ty det blir bäst, att du föreger dig vara på väg till Johannas hem — der är blifvit en flicka igår — du förstår nog, att du måste komma händelsevis till Kerstin, om du skall kunna afstyra någon galenskap. Hör så efter, hur pass Mårten krånglat in sig i skuld; fastän fadern sökte lura mig, vill jag, för Johannas skull, söka rädda Mårten från konkurs. Yet du möjligen, hvarför Olof intresserar sig så mycket för Mårten; kan denne äfven liafva narrat den kloke Olof in i sina svindlande företag?”

”Det tror jag ej, far; men Olof har ju tjenat, sedan han var barn, ända tills hans far dog, hos Johannas fosterföräldrar, och han vet, att det skulle gräma Per Svensskan djupt, om hon finge se sin alltid så kära Johanna i fattigdom,” svarade Ebba, som väl aktade sig att röja det huf-vudsakliga skälet till Olofs deltagande för den utsväfvande Mårten; ty hon visste, att detta skäl ej vore rekommenderande, hos den föga känslosamme fadern.

”Tacksamhet mot välgörare är en ovanlig dygd, och det gläder mig att Olof eger den,” svarade Assarsson. ”Res nu och gör ditt bästa; jag vet, att när jag skickar dig i något ärende, är det ungefär, som om jag sjelf uträttade detsamma.”

Beröm från den stränge mannens läppar var något så ovanligt, att Ebba hastigt upplyfte hufvudet och såg på honom med undrande blickar; han vände sig bort och manade till skyndsam het, ty hästarna kördes nu framför dörren.

Ebba reste, föga nöjd med sitt uppdrag i afseende påKerstin; hon visste af erfarenhet, huru omöjligt det var att öfvertyga mostern och kusinen om det dåraktiga i dessa vidskepelser ; Hans tjenade det ej att ens tala med härom, ty han hade blott ett svar att gifva: ”Det kan nock vara, att det inte hjelper, men Kerstin tror det, och då tror jag det med.” Ebba beslöt dock, att göra sitt bästa och åtminstone söka hindra dem, att vidtaga några ”trolldom s-åtgärder” mot Vifve och hans mor. Ebba försonades dock i sitt sinne med hela färden vid utsigten om, att kunna uträtta något godt för den arma Johanna.

Då Ebba i skymningen kom till Hans Jeppssons, möttes hon redan i porten af en förfarlig lukt af dyfvelsträck; hon lät stanna hästarna och sprang hastigt ur vagnen fram till stallet, genom hvars dörrspringa hon såg rök framvälla. Ebba ryggade dock hastigt tillbaka, ty då hon drog upp dörren, stod Kantan derinnanför och svängde i vild fart ett fyrfat fram och tillbaka, hvarifrån en blåaktig, qväfvande rök uppsteg, som dock ej det ringaste tycktes besvära ”den kloka.” Ebba deremot skyndade derifrån in i stugan; men här var det föga bättre. Dyfvelsträcksrök, blandad med oset af brändt papper och ull, mötte henne äfven här. Kerstin satt vid fönstret och försökte, vid det aftagande dagsljuset, läsa den bön mot ”Satans spökeri,” som längre tillbaka i tiden varit i Malmö kyrkor uppläst för en död krögarefrus förmenta spökeriers skull *), och hvilken bön Kantan genom stora kostnader, som lion upp-gaf, skaffat sig och som äfven skulle bidraga att rensa huset från onda makter. Kerstin var så fördjupad i läsningen, att hon hvarken hört när Ebbas vagn körde in eller hennes inträdande, och flög nu högt från bänken, när Ebba, med ett vänligt slag på skuldran, hälsade henne godafton och på skämt upprepade det vanliga tillägget till hälsningen: ”sedder (sitter) väl!”

Kerstin var synbarligen föga belåten med att bli störd, hvarken i sin läsning eller andra förehafvauden; ty hon

*) Denna bön upplästes från predikstolarna i Malmö kyrkor från år 1740 till 1766.kastade en forskande blick, först på Ebba och sedan åt uthusen] samt påtog sig en högst beslutsam min, som om hon ville förhindra hvarje kusinens inblandning i de der-nere pågående mysterierna.

Ebba, som väl märkte Kerstins sinnesstämning, sade derför: ”Jag tror ej du behöfver frukta något för elden dernere; jag var inne hos den kloka, och hon handterar fyrfatet så väl, att ingen gnista kan falla der ur.”

Kerstins drag ljusnade; detta lät ju ej det ringaste fiendtligt.

Ebba fortfor: ”jag skulle egentligen resa till Mårten Ols och se om Johanna, men på vägen fick jag höra, att din man låg sjuk; der före tog jag denna omväg, för att höra hur det är med honom och er alla.”

”Tack, som frågar; nu skall nock det onda ge sig; han var kommen för något, som var kastadt för honom i haven; men efter ansningen och rökningen har han somnat och snarker så välsignadt godt derinne i lillastua och dålliheden riktigt ryker från honom, presist som den kloka sa’. Vilhdu gå in och titta?”

Ebba följde Kerstin i det inre rummet, men tryckte näsduken för mun och näsa, ty rummet var uppfyldt af dyfvelsträcksrök och golfvet beströdt med hackad säfven-bom och hvitlök; och i denna qväfvande atmosfer sof Hans den snarkande rättfärdighetens sömn. ”Hör, du, hur han drar åt; han riktigt syr skor till kungen !Miviskade Kerstin förnöjd; ”kom skall du se!” Härmed drog hon det tunga fjäderbolstret från den sofvandes hufvud, hvarvid en imma af svett och rök slog henne och Ebba i ansigtet. Denna sista, som höll på att qväfvas, skyndade ur rummet, medan Kerstin långsamt och försiktigt drog bolstret åter öfver sin mans hufvud, h var efter hon kom ut i stugan till Ebba, omsorgsfullt stängande dörren till det inre rummet.

Rantan och Per Svensskan inkommo nu i stugan, den förra med en lertallrik i handen, hvarpå några små grå papperssuddar lågo, den sednare bärande ett stort borr, några träpinnar och en mortelstöt. Ebba visste mycketväl hvad som nu skulle ske, och erbjöd sig villigt, att hjelpa till; då erhöll hon förtroendet att hålla pinnarna och stöten, medan Per Svensskan, med en färdighet, som förrådde öfning, borrade hål i dörrtrösklarna, hvari Ran-tan nedlade en af de små suddarna, och Ebba igentäppte hålen medelst pinnarna, dem hon nedslog med mortelstöten.

”Nu ha vi bara två trösklar igen,” sade Per Svensskan och lyfte något på sin tunga hvardagsspånhätta, hvilken, för sorgens skull, bestod af ett blå- och svartrutigt kliide, hvurefter hon torkade svetten af sina tinningar med för-klädessnibben; gumman, som blifvit varm af sitt ansträngande arbete, gladdes åt dess nära slut.

Den sista tröskeln var nu äfven borrad, Rautan lade ned den sista sudden och Ebba skulle slå i pinnen.

”Aj, mitt finger!” skrek hon häftigt till, lutade sig ända ned öfver tröskeln oeh stack högra handen hastigt i sin ficka, medan hon svängde den andra i luften. ”Ansa den, mor Ran — —, jag menar Toren!” bad hon, och det var svårt att säga om det var gråt eller skratt, som blandade sig i hennes röst. Toren, Rantans dopnamn, strök på fingret och det blef genast så bra, att Ebba, utan att hafva lemnat sin knäböjande ställning, inom ett ögonblick

åter hade fattat stöten och slog pinnen i tröskeln så hårdt, att slagen väckte den sofvande och rykande Hans. Sedan Toren sett till Hans och åter strukit med händerna öfver honom, kom hon och tog plats vid bordet, hvilket Kerstin dukat, medan de andra arbetat på trösklarna.

Då Torens första hunger var stillad, frågade hon, om ej Pernilla Mattsa var kommen ännu. Ebba spratt till och hade nära fallit ur sin role af troende medhjelperska, ty hon anade i hvilket ärende den gamla var skickad. Hon sansade sig dock genast och yttrade lugnt, att det väl ej vore möjligt att den gamla gumman kunde gå en sådan lång väg fram och åter på en dag, synnerligast som hon väl kunde vara trött efter sin vandring i går. Kerstin upplyste då, att de, genast efter den kloka var kommen, satt Pernilla i en vagn och skjutsat henne så långt de vågade, för att ej bli sedda af Yifve eller hans mor;sedan skulle Pernilla smyga sig genom rågfaltsdikena till sitt hem och derifrån, genom en pålitlig person, uträtta det henne anförtrodda ärendet. Ebba förstod nu hvarom frågan var, men beslöt, att ej gå till sängs förr än hon varit vittne till de nattliga mysterier, hvilka hon visste skulle börja, så snart Pernilla anlände. Ebba bragte med flit ett samtal om Yifves mor å bane, derunder Kerstin uttryckte sin förundran öfver, att en så mäktig hexa ändå måste fortfara att vara en mara.

Rantan såg af Kerstins och hennes mors, på sig riktade frågande blickar, att hon måste gifva den önskade upplysningen, och bad derföre om ett dricksglas med vatten. Kerstin häiQtade det sjelf och ställde glaset på bordet framför den kloka. Hon tog glaset, slog några tecken i luften, mumlade några ord och försjönk derefter i ett djupt eftersinnande, med blicken oafvänd fastad på vattenglaset.

Efter en stunds tystnad började hon med dof röst: ”Jag ser en kammare med en bäddad säng, men innanför dörren står en ung dräng på sina blottade fotter och en skopinne i handen. Hans träskor, fyllda med ny halm, stå med hälarna vända inåt sängen, ett säkert tecken att han fruktar marbesök. Jag skådar henne, den förfärliga, som lägger sig, med tyngden af ett berg, öfver sitt offer; nu står hon i stallet och flätar tusende oupplösliga flätor i hästarnas mahnar. Hör du, det piper i luften! hon kommer, och som en vind far hon igenom det lilla hål, som drängen borrat i dörren; han slår skopinnen dit, och se, der, vid hans säng, står en ung piga, som ej har så mycket som en tråd på sig. Han känner henne nog; hon har ofta plågat honom med sina besök; han har då anat hvem hon var, nu ser han det; hon är Skojar-Peterskans oäkta dotter. Modern har velat i lönndom föda henne och derför brukat hemliga, olofliga konster, hvadan barnet blifvit mara, och som nu hvarje natt måste ut och plåga manfolk. Drängen hade kunnat spotta på henne och sagt: tvi dig, du är en mar al då hade hon varit frälsad; men hon var alltid elak till sinnes, så att han och alla hatade

/henne, och hon har ingen frälsning att hoppas. Hon for till Blåkulla och blef en hexa! den Onde dansade sjelf med henne, ty han såg att hon kunde blifva en af hans bästa tjenarinnor; men från maréskepnaden kan ej han med all sin makt befria henne.”

Så talade den kloka. Kerstin och heanes mor lyssnade andäktigt till orden. Ebba visste ej, om hon skulle harmas eller skratta åt bedragerskan, men beslöt dock hålla god min, hvilket ju var nödvändigt om hon skulle kunna hindra några värre trollerier; ty ehuru denna verkligt ”historiska” hexa, hvars vanliga vedernamn var Rantan, ej vetterligen förut befattat sig med, att på ett ganska naturligt sätt förgöra kreaturen för sina klienters ovänner, något som ej var helt och hållet oerhördt bland några af hennes värda kolleger, ansåg Ebba, med skäl, det vara klokast att hafva ett vaksamt öga på henne.

Då jag om denna kärring begagnat benämningen hexa, har jag brukat ett oriktigt ord, ty det var en titel, som endast tilldelades Torkel Vifveskan och hennes gelikar, hvilka blott gjorde ondt med sina kunskaper; de så kallade kloka gubbarna och gummornas lefnadsuppgift var just, att förstöra verkningarna af hexornas ogerningar. Den här ifrågavarande kloka, var en i högsta grad okunnig, men temligen slug person ; hennes bombastiska tal och profetior framsade hon i den dialekt, som talades på orten, fastän jag, för att göra det begripligare, öfverfört dem i ett mera bildadt språk. Men jag fortsätter nu berättelsen.

Kerstin, som kände sig särdeles uppbygd af berättelsen om maran, ville nu äfven veta, huru det egentligen hängde tillsammans med — varulfvar, och om det verkligen var sanning, att smeden Motvillig var en sådan.

Rantan ämnade åter gripa till vattenglaset, men Per Svensskau förebrådde Kerstin hennes otro och okunnighet om en sak, som var utom allt tvifvel: ”Hade ej Jöns Lars-skan, Peter Hanskan och soldaten Fälts q vinna varit ute för den svarte hunden med tre ben de sista veckorna innan de fingo sina yngsta barn, kanske? Och hade ej alltid var-ulfven kommit rusande ut just från rännstensöppningen under Motvilligs dörr, det intygade de alla, fastän åratal förflutit emellan hvart och ett af anfallen på de nämnde qvin-norna? Här fanns ej något tvifvel; varulfven skulle dricka det ofödda barnets hjertblod om han skulle blifva löst ur en förtrollning, härrörande från samma orsak som mårans. ”Men Motvillig har blifvit fri,” sade den väl underrättade Per Svensskan, ”för ni veta ju, att varulfven kan bli en riktig menniska igen, på samma kompass som maran. Med Motvillig var det så,” fortsatte Per Svensskan nästan hvi-skande, ”att han rände efter sin egen qvinna en q väll, då hon var ute sedan solen gått ner; detta gör nu annars, som ni veta, ingen qvinna, som aktar om sig och det barn, som skall komma till verlden; men Motvilligskan är en sådan hamsa, att hon skulle kunna titta både harar och blinda källingar (kattungar) i synen när hon går på de sista benen. Gud förlåte mig, att jag talar om sådant öfverdåd! Som sagdt, mannen kom, som en trebent hund förstås, efter henne om qvällen, ty varulfven rår ej för, att han far efter den första som kommer på hans stig ; han högg tänderna i hennes filtaskjört, (filtkjol) som till all lycka var gammal och sur, (skör) så att, då hon ryckte den till sig, varulfven fick ett stycke afen, och hon for, som en pil, in i huset, ty långt hade hon ej gått från hemmet det skall jag inte säja; hon hade då vettet att täppa igen rännstensöppningen, så att han ej kunde komma in. Motvillig kom, som vanligt, ej hem förrän efter klockan tolf, och då sof hans qvinna; men då hon slog UPP ögonen om morgonen, såg hon en remsa af sitt skjört sitta emellan tänderna på sin man, som ännu låg och sof. Ni förstå nock hur förfimrad och eländig hon då blef; hon hade aldrig velat tro på, att hon var gift med en varulf, stackaren. Men så under dagen tog hon mod till sig och täppte noga till alla kryphål i hela huset, nyckelhål och allt, ty om ej öppningen är större än den kan täppas till med en skopinne, kan varulf och mara gå der igenom ; när så qvällen kom, föregaf hon, att hon var så sjuk, att han nödvändigt måste bli hemma; han vånnades fasligt

Skånska slättboens lif. 9och ville hämta hennes syster, låddes han, men det var nu bara för att fa slippa ut, ty han var rädd, att han skulle rifva ihjel henne när hans förvandlingsstund kom, fast detta ville han, förstås, inte ut med. Men hon var modig och låddes inte om’et, utan när klockan slog tolf och b&n stod, som en svart hund på tre ben, spottade hon på’en och sade: tv i dej, du är en varulf! ja, det sa’ hon riktigt galant, och nu är han fri.”

Den väntade Pernilla Mattsa inträdde, och Per Svensskans tankar lemnade nu varulfvarnas område för att sysselsätta sig med dagens angelägenheter. Pernilla trugades till bordet för att äta och derunder redogöra för sin beskickning.

Under oupphörliga strykningar med knifven vexelvis på smörgåsen och sitt rödhvita ”mönsterförkläde,” (ett slags konst väfhad) ty hon var, efter sin egen utsago, ”skammanes för att sitta till bords med både kloka och annat storfolk,” berättade Pernilla, huru hon, genom stor list och många omvägar, lyckats få köpa smör, bränvin, mjölk och jäst hos Vifve. Hon hade något af allt detta med sig, och Rantan beredde sig, så snart Pernilla och pigorna gått till sängs, att leverera en afgörande hexeri-batalj mot den andra trollpackan, h var vid Ebba utbad sig att få vara närvarande, hvilket beviljades; dock ålades både hon, Per Svensskan och Kerstin, att ej yttra ett enda ord härunder, hvad de än kommo att förnimma. De två sed-nare togo bäfvande plats på köksbordet, medan Ebba oförskräckt ställde sig bredvid hexan, som gjorde upp eld i spiseln och satte en stekplåt deröfver. Sedan slog hon, under mumlande och underliga gester, något af den mjölk, Pernilla medhaft, på plåten och sade högt: ”jag skall steka dig, du hin ondes käresta, så du ej skall kunna sitta på pall, bänk eller stol förrän nästa nymåne.” Kerstin och hennes mor, som lutat sig något framåt, sjönko så tungt tillbaka, som om de ville öfvertyga sig om deras egen sittningsförmåga; Ebba hade svårt att hålla sig för skratt. Rantan lade nu af Yifves smör och jäst på plåten och slog slutligen äfven bränvinet dit samt rörde deri afalla krafter, strödde tre nypor stött svafvel på elden och lät denne fatta i plåtens innehåll, så att lågan slog upp mot taket.

Detta var en tafla, värdig en. konstnärs pensel: De två likbleka qvinnorna på köksbordet,, med sammanknäppta händer och endast belysta af den fladdrande lågan från spiseln, bredvid hvilken hexan stod med framåtböjd kropp; de bruna händerna höjda och det sluga an si g t et, starkt belyst af svafvellågans blåa sken, mumlande sina

besvärjelser, under det Ebbas skalkaktiga anlete bildade en stark kontrast mot Rantans dystra ansigtsuttryck.

Rantan lyfte plåten från elden och gick med den bort till Kerstin, som darrande steg ned från sitt upphöjda säte. Derefter tog den kloka kärringen en träslef ner från kökshyllan och räckte den åt Kerstin, pekande på plåten. Ebba tog ett ifteg framåt ; var det då kärringens tiiening att gifva dem denna hyggliga soppa af mjölk, smör, jäst och bränvin till desert? Kerstins resignerade min, der hon stod med slefven i hand, tydde ej på något motstånd. Rantan vinkade till sig Ebba och Per Svensskan ; Ebba gick fram, fullt besluten att rycka stekplåten från Rantan och slå ut hela anrättningen, om det vore kärringens mening, att Kerstin skulle ösa något deraf i sig medelst slefven. Hexan tände pa en talgdank, och efter ett par fåfänga försök att smeta den fast vid köksbordskanten, räckte hon den åt Ebba, som nu fick tjenstgöra som dalla (ljushållare); plåten öfverlemnades nt Per Svensskan af Rantan, hvilken grep en yxa, som stod . vid vedlåren, och frågade, medelst tecken och åtbörder, hvar de brukade ställa tjärnan under det de tjärmide smör. Man begrep henne ej i början, utan tog hennes guppnin-gar och fäktningar för någon särdeles kraftig besvärjelse; men då hon nu otåligt ryckte Kerstin i armen, så att denna af förskräckelse släppte sin slef och Per Svensskan nära nog den heta plåten, gick ett ljus upp för Ebba och hon visade den alljemt guppande hexan en vrå, hvarest hon förmodade att de der i huset väl någon gång haft sin smör-tjerna uppställd. Rantan bröt upp en sten ur den brist-Mliga stenläggningen, gaf Kerstin ett tecken att ösa tre gånger med slefven ur plåten och slå trollsoppan under stenen. Kerstin gjorde så, men tog för mycket, hvadan Kantan grep henne kring handlofven och gjorde henne begripligt, att brygghus och bränneri äfven skulle hafva sina andelar af plåtens innehåll. Sedan detta äfven väl var undanstökadt, bröts tystnaden och man skulle bege sig till ro.

Ebba hade utbedt sig att få sofva i samma rum med hexan; och som denna och de andra två fruntimren trodde, att Ebba ville blifva i hemlighet spådd af Rantan, gingo de in härpå. Kerstin lyste dem ut i det enda gästrummet, der Ebba, till sin fasa, fann blott en säng, halfvägs upp till taket fylld af väldiga ijäderbolstrar, öfverbredda med blott ett lakan och, istället för täcke, Kerstins egen stora, i alla färger randade bruddyriH, ett bolster om ett lispunds vigt. Rantan uttömde sig i loford öfver den präktiga sängen, och Ebba dolde sin förlägenhet under en högtidlig tystnad.

Kerstin lemnade de två sängkamraterna ensamma. Då kärringen såg, att Ebba ej gjorde min af att afkläda sig, frågade hon, om Ebba önskade bli spådd eller annars hade något att förtro henne. Det blixtrade skalkaktigt till i flickans mörka öga; hon drog en djup suck och bad Rantan om råd för någon, ”som ej var som den skulle vara.” Rantan förmodade, att Ebba ej medförde något kläde eller dylikt från den sjuke, då hori var ditkommen utan att veta livem hon der träffade. Ebba förtrodde henne nu, under låtsadt allvar, att hon vetat detta och i hemlighet för sin far ville tala vid henne; derföre hade hon utbedt sig lof, att fara till Johanna Mårten-Ols ; hoji hade ett kläde med sig, men det låg nederst i hennes nattsäck, som stod i sommarstugan; det ville hon nu gå efter, ljus be-höfdes ej, sade Ebba.

För detta sista var hexan tacksam, ty hon förklarade, att då hon nu låg i krig med hela Vifves trolldomshär, kunde hon bli öfverfallen af den under mörkret. Ebba hade visshet: hexan var mörkrädd.Ebba skyndade sig ut i sommarstugan, grep Kerstins söndagshätta, som med snibben ordentligt uppfastad hängde på en spik öfver hennes kista, plockade hastigt alla knappnålarna ur den, kastade spånen och det deri befintliga pappersarket bakom kistan, slätade ut klädet och sammanvek detsamma, samt begaf sig in i gästrummet dermed. Ran-tan tog det med en högtidlig min och förklarade kort och godt, ty hon började bli sömnig, att den som detta tillhörde vore förtrollad af ”bäckahästen” (Necken, i skepnad af en hvit häst) och att hon skulle taga sig tillvara för en stor grå padda, den hon snart skulle möta på sin väg, och som äfven hade onda anslag i sinnet. Egarinnan af klädet skulle ej gå ut, utan att medhafva några obrutna tågor lin med sig, för att, när hon mötte paddan, då genast lägga ett kors af tågorna öfver kräket. Mot bäckahästen behöfde hon blott bära förklädet afvigt. Bäst vore om hon gifte sig så fort som möjligt, ty det syntes på klädet, att två friare, en mörk och en ljus, ”lågo efter henne;” och menade den kloka, ”att gifta qvinnor ej voro hälften så illa utsatta för otyg. som de ogifta.” Derpå signade hon klädet samt öfverlemnade det åt Ebba, som, kämpande med sin skrattlust, mottog det, bar det ut och upphängde det på sitt spik. Derefter öfvertalade hon Rantan att lägga sig; Ebba ville sjelf, som hon före-gaf, räkna ut mönstret på

Kerstins drällsväf, som stod i sommarstugan; Kerstin, sade hon, ville behålla mönstret för sig sjelf, hvarföre Ebba endast i smyg kunde erhålla detsamma.

Kärringen, smickrad af Ebbas förtroende, krafiade sig upp i den höga sängen, och då Ebba lofvade, att dörren skulle få vara öppen emellan rummen, kände hon sig trygg och somnade snart. Ebba steg sakta ur väfstolen och stängde till dörren på glänt, för att vara säker på att ej bli sedd, ifall Rantan skulle vakna; smög sig derpå bort till sin nattsäck, der hon, i en omsorgsfullt inlindad burk, medförde fosformos, ämnadt åt råttorna, öfver hvilka Johanna en gång beklagat sig for Ebba, då denna lofvat medtaga gift åt dem nästa gång hon for dit. Fosfor varm

da knappast känd bland allmogen, och tändstickor brukades ej ännu, utan man höll sig till stålet, flintan och fnösket. Assarsson hade af en apothekare fått veta fosforns användande såsom råttgift.

Ebba tog en nystfot. lindade papper om dess pinnar och smörde något råttmos derpå, samt flyttade den tyst intill Rantans säng. Natten var mörk och fosforn glimmade starkt i mörkret. Derpå knöt hon en till väfven hörande snodd fast i hörnet på sängens öfverbolster, tog sedan ett par nyss fällda vadm als väfvar. h vilka lågo i sommarstugan, och beredde sig af dem och ett par sjalar en bädd utanför gästrumsdörren, hvilken hon nu öppnade, och lade sig oafklädd, sedan hon äfven försett sig med ett stort ullgarnsnystan, det hon äfven fastknöt vid ett annat längre snöre, hvars andra ända hon lindade kring handen, och släckte derpå ljuset.

Rantan vände sig, så att sängen gaf ett jemrande ljud. Ebba satte sig upp och slungade med säker hand sitt nystan bort på den sofvande, hvarefter hon hastigt, medelst snöret, åter drog det till sig. Kärringen grymtade till, men somnade åter. Ännu en gång flög nystanet genom rummet, och nu måste det liafva känbart råkat Rantan, ty hon reste sig hastigt upp i sängen. Ebba drog nystanet till sig och ryckte derjemte hårdt i det andra snöret, så att bolstret började glida utom sängen. Hexan gnuggade sig i ögonen, fick syn på den glimmande nystfoten ooh uppgaf ett qväft ångestskri. Åter kom nystanet, åter ryckte det i bolstret.

”Vår Gud är oss en väldig borg — borg — borg,71 stammade hexan med hackande tänder.

Förgäfves; nystfoten stirrade, bolstret rörde sig och nystanet hoppade kring henne. ’’Stora, mäktiga smådjeflar, jag skall aldrig göra så mera — — —.” Ebba kröp tyst in till hennes säng och gaf nystfoten en sväng samt mumlade doft:, ”Bedragerska!” hvarpå hon åter kröp tillbaka. Rantan vred sig i vansinnig skräck i bädden, under böner om förbarmande och löften att aldrig signa mera.

Ebbas skrattlust tog nu öfverhand; hon lyckades dockförvandla skrattet till något liknande en snarkning, som bragte den af räddsla halfdöda kärringen på tankan om en menniskas närhet, och hon fattade der vid så mycket mod, att hon kunde ropa på Ebba. Ett slag af ullgarns-nystanet blef svaret och Ebba andades djupt och tungt.

”Välsignade Ebba, kom, kom!” skrek 1» an t an.

”Hvad står på?” frågade Ebba i sömnig ton och satte sig upp.

”Alla afgrundens andar hafva kringhvärft mitt läger!” pustade Rantan.

”Läs bort dem!” uppmanade Ebba med låtsad förskräckelse och . lade sig åter.

”Det hjelper ej; de glo på mej med tusende ögon; jag har ingen makt öfver dem,” erkände hon.

”Inte jag heller!” mumlade Ebba i halfsofvande ton och ryckte häftigt i bolstret.

”Kom, menniska, eller blir jag galen!” gallskrek hexan. Ebba for upp.

”Hvad är det? jag hvarken hör eller ser det ringaste,” försäkrade hon.

”Ögonen, ser hon ej ögonen! Nu börja di åter dansa sitt höga berga" qvidde kärringen.

Ebba gick bort till henne. ”Lugna sig, mor Toren; jag ser ingenting öfver naturligt; ser ni något har det väl sina skäl; ni bor ej kalla på den onde, om ni ej vill liafva honom till er. Jag tror, att ni, för att ej vidare bli utsatt för hans påhälsningar, gör bäst i att ni låter Vifve och hans mor vara ifred och förklarar i morgon för folket här, att ni fatt uppenbarelse i natt, att det ej är något trolleri med i spelet och att en djurläkare till kreaturen behöfs. Hans,

tror jag, har fatt nog af svett-kuren, och jag skall tala vid en kunnig menniska för den lilles skull. Spökar det ännu?”

”Ögonen!” pustade Rantan.

”Lofva dem då, att fara hem i morgon bittida,” föreslog Ebba, som jemt höll nystfoten i rörelse.

”Jag lofvar — Ah, Gudilof, de gå!””H varthän?” frågade Ebba, som med foten sakta sköt nystfoten bortåt dörren.

”Jag lofvar att, att,” — nystfoten kom tillbaka — ”aldrig signa mera!” flämtade Rantan och sjönk tungt ned i bädden.

Ebba slog till nystfoten, så att den föll med en hög skräll i golfvet; kärringen for under bolstret, och Ebba plockade skyndsamt upp de lysande papperssuddarna och löste snöret från bolstret, hvarefter hon, med låtsad förskräckelse, frågade: om hon nu finge lägga sig eller der var något mera spökeri. Rantan tittade försiktigt fram under bolstret, och då hon nu ej såg något oroande, vågade hon fråga, om ej Ebba hört eller sett något, hvarpå denna högtidligt förklarade sig ej hafva förnummit det ringaste öfvernaturligt. Rantan ville nu att hon skulle taga plats bredvid henne i sängen, ett förslag som Ebba ej antog, men lofvade ligga vaken derute.

”Det var sant, jag hade nära glömt att säga er, mor Toren, att vår nye länsman slår efter er; han sade häromdagen, ått finge han fatt på er under det ni ansade och signade, satte han er, der hvarken sol eller måne skina. Här blir vägsyn i byn i morgon. Godnatt, sof godt mor Toren!” Ebba lade sig i ro på sin vadmalsbädd, medan Rantan i ångest vred sig mellan ijäderbolstrarna.

Följande morgon såg hexan högst jemmerlig ut vid frukosten, och Per Svensskan, Kerstin och Pernilla Mattsa betraktade henne med vördnad; men Ebba höll henne jemt fången under sina skalkaktiga blickar.

”Mor Toren,” böljade hon, ”hvad var det för underliga löften ni afgaf i natt?” — ”Kerstin, vill du ej vara snäll och ge mig min näsduk; jag glömde den i sommarstugan på din kista.”

Kerstin kom in, med häpnad i sin blick, bärande den upplösta hättan och spånen i handen.

”Hvad är det, Kerstin, hvarför ser du så skrämd ut?” frågade Ebba med oskyldig min.

”Mitt söndagstorklä är blifvit upprifvet i natt,” svarade Kerstin med osäker röst.”Det var besynnerligt; men, mor Toren, hvad stod egentligen på i natt? Vet du Kerstin, mor Toren väckte mig och försäkrade, att rummet var fullt af onda andar, hvilka dansade omkring henne, och hon lofvade dem, i min närvaro, att aldrig trolla mera ; var det icke så. mor Toren?”

Kärringen sköt er* lurande, ondskefull blick på Ebba, men svarade ej; Kerstin och Per Svensskan sågo bestörta ut.

”Får jag se på ditt spånhättekläde, Kerstin,” fortsatte Ebba med orubbligt lugn, tog klädet och hviskade ett par ord till Kantan, som spratt till. ”Ni lofvade ju, att —? har du varit ute för bäckahästen, Kerstin? — hvad lofvade ni, Toren ?”

”Att aldrig — — signa mera,” utstötte Rantan och ville rvcka till sig klädet.

”Ah, ni har ju redan sett på det en hel hop,” sade Ebba. ”Nå vidare!”

”Jag säger ingenting vidare,” sade Toren. med ett försök att se mystisk ut.

.”Hon lofvade andarna, att säga eder, att det vore klokast att kulla hit en djur läkare.”

”Är det då ute med Hans?” af bröt svärmodern med ångest.

”Åhnej, till de andra djuren; var det ej så, mor Toren?” Ebba tog långsamt handen ur sin ficka och lade en liten grå papperssudd på bordet; ”den kloka” reste sig häftigt upp och sträckte sig öfver bordet, men Ebba tog sudden och började lösa af den ullgarnstråd, med hvilken den var omknuten. ”Det är så godt att ta djur läkare, icke sant?” frågade Ebba åter.

”Jo,” pustade Rantan.

”Ty,” fortsatte Ebba, ”ni fick ju veta i natt, att ingen förtrollning hvilar öfver hus och hem här — — nå, jag tror knuten är uppe nu.”

”Nej, här är ingen förtrollning,” flämtade Toren.

”Derlöre vill mor Toren ej hafva det ringaste för sitt besvär, utan reser på ögonblicket; det ser jag härpå Kerstins tork läde,” fortsatte Ebba, härmande Rantans siaretou.

”Men, Ebba!”

”Ja, Kerstin; det är ej jag, utan Toren? nattliga gäster som kommit henne till detta beslut. Mor Toren, gå ut i gästrummet efter er rökelsejråse; eller vänta, jag kan gå; kanske jag kan få en dylik sudd till, som den här, för länsmannens trösklar.”

Kärringen var redan utom dörren; de hörde henne luffa öfver sommarstuggolfvet och Kerstin samt Per Svensskan ville just öppna ett förhör med Ebba, då ett hög-ljudt skri från Rantan nådde deras öron. De två. förstnämnda skyndade ut i sommarstugan, der de funno den kloka kärringen, förlamad af skräck, stödjande sig mot Kerstins kista. Ebba kom långsamt efter ditut och gick bort till den stängda gästrumsdörren för att öppna densamma. Rantan gjorde en afvärjande rörelse; Kerstin och hennes mor sågo, ömsom på kärringen och Ebba och ömsom på hvarandra.

Ebba öppnade dörren. ”Här finnes ingenting farligt, för oss åtminstone,” sade hon.

De tre andra tittade då äfven in i det kolmörka rummet, — luckorna voro nemligen tillskrufvade, som bruket var, ty till gästrummet öppnades ej luckorna utom vid högtidliga tillfällen - ett trestemmigt skrik af fasa, och de rusade genom sommarstugan. Rantan snafvade öfver den höga tröskeln och föll framstupa; de två andra föllo öfver henne med en fart, att deras hättor flögo af och ut i förstugan, likt kåihufvuden för köksknifven.

Ebba skyndade fram och ryckte upp Per Svensskan. ”Ären I då från förståndet?” sade hon. ”Hela orsaken till eder fruktan är några kokta potatis, i hvilka jag i dag satt något råttgift, hvilket har den.egenskap att lysa i mörkret;” då mor Toren ej kunde sofva i natt, föll jag på den tankan, att råttorna dansade kring henne, hvadan jag äfven då — —.”

”Det var således bara ni, mamsell, som skrämde mig,” b väste Rantan*”Naturligtvis; ui gaf oss ju ett prof på er konst i går afton, derföre tyckte jag det vara i sin ordning att ni fick ett prof på min i natt. Länsmannen kommer till byn vid tio-tiden, låt hexan fara dessförinnan; jag tror ej hon har lust att göra bekantskap med honom.”

Toren hade samlat tillsammans sina tillhörigheter; vagnen var framme, Kerstin och Per Svensskan sågo skygga och ängsliga ut, ej ett ord vexlades förrän kärringen satt i vagnen.

”Det kan hända, att mamsell, hon betonade titeln, kan få en erfarenhet af min konst i framtiden; jag skall ha henne i minne, lita derpå!” ropade hon till Ebba med ton och blick så full af hat, att Ebba kände blodet fly från sina kinder. Vagnen rullade bort.

Ebba bad nu de två lättrogna qvinnorna följa med sig in till Hans, och har redogjorde hon för nattens tilldragelser; visade dem den undanstuckna papperssudden med sitt innehåll af — sand; talade om kärringens siareblick, i anledning af Kerstins hätta, och slutade med att föreställa dem orimligheten af deras tro på hexerier, samt det farliga uti, att beskylla någon för dylikt. ”Det be-höfdes endast,” sade hon, ”att Vifve finge reda på Rantans upptåg, och han skulle, utan tvifvel, genom någon ny våldsbragd hämnas för beskyllningarna mot sig och sin mor.”

Hans och Per Svensskan sågo slagna ut, men Kerstin var högeligen förargad öfver, hvad hon kallade, Ebbas onödiga inblandning i deras angelägenheter; och hvad hexerier anginge, så trodde äldre personer, än Ebba, på dylika, och hon, menade Kerstin, kunde nog få ångra sin van vördnad mot den kloka, h vilken k^pske äfven de fingo umgälla. Kerstins tro på Rantan var blifven något rubbad, och detta grämde henne; derföre talade hon ifrigt

till hennes försvar. I det ljus Ebba ställt den kloka, ville Kerstin ej se henne; hon hade varit lycklig i sina fördomar; sanningen smärtade henne, och i sitt dåliga lynne gjorde hon Ebba ansvarig för alla de olyckor eller motgångar, hvilka hädanefter kunde komma att hemsöka hennes hus.Ebba, som noga kände sin kusin, lät henne fritt utösa sin vrede; hon var nöjd med sitt verk och begärde ingen tack för detsamma, utan föreslog lugnt, som om hon ej hörde Kerstins utgjutelser, hennes mor att följa med och besöka Johanna; men gumman svarade suckande, att hon ej vore välkommen der, ty Mårten hade uttryckligen sagt henne, att hon blott kom dit, för att skrämma upp Johanna med sitt gammaldagsprat om hushållning och aifärer —, saker dem h varken Per Sversskan eller hans mor förstodo sig på, och dem han ville sköta utan fruntimmers inblandning. Ebba fick nu veta, att han inlåtit sig i flera halsbrytande köp af stora egendomar på andra trakter, under det gården han bebodde var intecknad till sitt fulla värde, och att det till och med talades om utmätning af lösöreboet; ty en stor del af Johannas förmögenhet hade riksdagsmannen erhållit till låns, för att der-med betäcka några balanser i honom anförtrodda medel. Allt tydde på en oundviklig ruin för den uuge, utsväf-vande mannen, och Per Svensskan tyckte, att om det vore "någon ordning med vår Herre," så tog han nu både Johanna och hennes barn till sig, ty det vore då rent af himmelsskriande om hon, den rika flickan, skulle nödgas arbeta för deras uppehälle. Ebba ville ej inlåta sig i någon tvist med gumman öfver denna hennes verldsåskåd-ning, utan tog farväl och reste till den olyckliga Johanna.

Yid framkomsten dit, kom Mårten, leende och glad, henne till mötes ut på gården och lyfte henne ur vagnen. "Det var en visit, som heter sjung opp," ropade han och skakade hand med Ebba; "vet du, att vi fatt oss en flicka

— ja så, det vet ¿u; nu blir du qvar till barndopet, det bär sig förträffligt, ty då kan jag bjuda unga Beck, att stå fadder emot dig —- du känner ju unga Beck? --hvad, inte! präktig pojke, både han och de andra lejonen i staden; du skall ej tro, att de äro det minsta högfärdiga

— nej bevars; de komma till mig på värdshuset, så snart jag är i staden; jag skall bjuda, både dem osh flera andra fin-ftnt hit; du kan skicka dig ibland dem. „ Jaså, hur det är med Johanna, jobevars bra; stig in, stig in! men, Ebba,föreställ henne, att det är nödvändigt, att vi ställa till stort, fötnämt barndop; hon är ännu så bondaktig; jag kommer in om en stund. Johanna har gin säng i sin boudpir; du kan lägga dina kläder i entréen," pratade han och sprang åter nedåt gården, för att hämta Ebbas nattsäck ; hon stod, som fallen från skyarna, och stirrade efter honom.

Var detta den tyste, tafatte bondpojken hon sett vigas vid Johanna? Var det den ruinerade mannen denne, som blott talade om kalaser och bekanta, samt begagnade ett språk och benämningar, hvilka vanligen utmärka halfbildade menniskor? Af puppan hade blifvit, ej en fjäril, utan en surrande, förstörande ollonborre.

Ebba gick in till Johanna, som, likt en hvit lilja på en snödrifva, låg, utan tecken till lif i de vackra dragen; icke ens Ebbas ankomst förmådde lifva henne; på Ebbas frågor svarade hon blott: "Jag är frisk, jag fick ej dö och icke hon heller, stackars lilla; snart utan 'hem; du vet väl —"

Mårten kom nu inspringande ifrig och varm.

"Jag har varit nere och bundit upp rankorna i kapri-folie-löfsalen, Ebba binder några buketter till vaserna och så ställa vi bålarna dernere i löfsalen; en rykande bål bland blommor och grönt — Flora och Bachus — poetiskt och smakfullt, skulle jag tro. Apropos, Ebba, tycker du ej, att Emerentia, Leonora, Heliose äro ståtliga namn, eller äro Laurentia, Heliodora, Cornelia grannare; minst tre skall flickan hafva, råd mig nu," ropade han muntert.

'Jag tycker det vore nog med Anna; detta namn är för mig det vackraste, ty så hette min mor, och så hette äfven Johannas och hon önskar säkert, att hennes dotter far bära detta enkla, vackra namn."

Johanna tackade Ebba med en vänlig blick, men Mårten utbrast, förargad: "Det skulle just klinga skönt, att låta de gäster jag tänker bjuda stå fadder till en — Anna! Jag trodde du, Ebba, vore mera upplyst; men jag ser, att det skall vara en särdeles lyckligt lottad natur, som skall kunna befria sig från bondaktigheten, hvariödets tunga jernhand stöpt oss uti. Johanna har på sed-nare tider, mera än vanligt, slagit sig på tystnadens vältalighet ; men när jag anstränger hela min uppfinningsförmåga för att rangera om ett ståtligt barndop, då jemrar hon sig, som

om vi voro utfattiga, för det jag låter det här gammalmodiga bohaget och bondhemgiften stryka under klubban ijorton dagar härefter.”

Ett svagt anskri: ”Hjelp, nådige Gud!’1 från Johannas bleka läppar hämmade hans ordflöde.

Ebba sprang upp och fattade hennes händer: ”Johanna, var lugn! Intet af detta skall ske, hvarken auktion eller stort barndop, jag kommer på min fars vägnar; tänk på ditt barn, du vill ju lefva för vår Anna?” hviskade Ebba och kysste hennes bleka panna.

Mannen stod med hängande armar och stirrade försagd på sin olyckliga hustru; Ebba gaf honom en befallande vink att aflägsna sig, den han ej var sen att efterkomma, och ett par minuter derefter såg hon honom nere i trädgården i full sysselsättning med att binda upp blommorna och uppställa några gipsbilder och träfigurer här och der mellan träd- och blomstergrupperna; ej ett spår till oro eller bekymmer kunde upptäckas på hans ljuslätta, ungdomliga ansigte. Ebba satt qvar hos Johanna, samt hviskade tröstens och hoppets milda vaggsång för henne tills hon ”slöt ögat till om tåren” och inslumrade ; då öf-verlemnade Ebba henne i sköterskans vård och gick för att uppsöka Mårten. Denne hade nu slutat sina för-sköningsbestyr i trädgården och stod nu uppklättrad på en flyttbar trappa i salen ifard med att upphänga några väldiga hvita tofsar emellan de dyrbara gardinerna ; flera par kulörta tofsar lågo på ett bord, jemte några större taflor med granna ramar, medan sjelfva taflorna starkt påminde om ett eller annat utsväfvande ”lejons” smak. Då Ebba inträdde, vände Mårten blott på hufvudet, för att bedja henne se efter, om tofsarna hängde rätt, och då han erhöll ett tillfredsställande svar härpå, hoppade han ned från trappan samt flyttade denna bort till den prydliga kakelugnen och började söka bland tofsarna efter ett par,passande till spjellband åt densamma, hvarefter han åter klättrade upp på trappan, med en sax i ena handen, tofsarna i andra och ett hampsnöre mellan tänderna.

”Ebba, kan du laga a la daube på kalkon?” frågade han; ”det är en rätt som ser fin ut — en citronskifva i midten som en stjerna, rödbetor i halfmånar och utskurna gurkor omkring —, det ser prydligt ut. Vet du, jag har tänkt, att det är bäst att vi taga kokfru från staden, en som kan laga buddingar, créme och blanc-manger.”i

Han sysslade ifrigt med sitt spjell och talade, med hampsnöret alljemt mellan tänderna; han bad derpå Ebba hålla saxen, medan han fastgjorde snöret ; hon lydde mekaniskt. Ebba hade sökt upp Mårten, i afsigt att tala förnuft med honom; att föreställa honom, huru föga passande det vore, att ställa till en stor fest, när en utrnät-ningsauktion stod för dörren; hon hade ämnat förhålla honom hans öfverdådiga, slösande lefnadssätt och huru olycklig han gjorde sin hustru; men med denna hastiga uppfattning af karakterer och förhållanden, som är egen for en del af qvinnor, insåg Ebba att detta endast var att förvärra saken, ty denna yngling, som med skicklig hand dekorerade och möblerade sina rum och putsade sina blomsterrabatter, på samma gång han i tankarna ordnade maten till det tillämnade barndopet, var för sjelfklok att taga råd eller föreställningar af någon, minst af en ung flicka; det skulle sårat hans inbillade manliga värdighet. Hon ändrade derföre taktik; hjelpte honom att få iordning rummen och tog derunder löfte af honom, att ej ställa till barndop förrän Johanna kunde lemna sängen. Ebba ville vinna tid, och hoppades förmå sin far att, om möjligt vore, ordna affärerna; men hon visste, att om Mårten i sin oklokhet nu gjorde några lysande tillställningar, hvartill endast hans bekanta från staden inbjödos, skulle han vara ohjelpligt förlorad och utstött ur sina ståndsbröders krets såsom en vanbördig vinglare, och hans borgenärer skulle då falla öfver honom såsom örnar öfver åteln, utan att en enda räddande hand räcktes honom.

”Det är alldeles rätt, som du säger,” pratade han,under det han polerade speglarna;” jag ämnade ej heller hålla barndopet innan Johanna kunde fungera som värdinna; vi kunna till och med vänta så länge, att hon kan kyrkotagas med detsamma här hemma; det blir då riktigt på sprätten. Vi sätta då den broderade pallen här i dörren, lägga divanmattan under den, öppna så dörren till sängkammaren, och presten leder henne derifrån ut till gästerna, hvilka taga emot henne här och lyckönska henne ; det kommer att se högtidligt ut ; hon bör väl liafva sin svarta atlasklädning på, men den får då först moderniseras. Men hvad var det jag egentligen ville säga? jo, namnen; du säger, att de jag föreslagit äro gammalmodiga och lukta röfvareromaner ; hvem vet icke det, min lilla nåd; jag ville endast något smått skoja upp med dig och Johanna. Anna är ett förnämt, ja kungligt namn; det är roligt att höra, hurusom du förkofrat dig i lärdom och smak; det var för att höra detta, som jag låtsade ej vilja ge

med mig, förstår du. Vet du, Ebba,” fortsatte han med en sjelfkär min och speglade sig, ”du kunde nog passat bra till hustru åt mig; du förstår dig på att följa tidens framsteg, Johanna bara gråter; nu, till exempel, blott för det jag låter det här struntet gå, ja, icke taflorna, gardinerna eller de nya moderna tofsarna, nej för all del! men bohaget, eller, som jag nyss uttryckte mig, bondhem giften, gården inberäknad, ty en af dem, som jag står i handel om, är bättre byggd ; der är skiffertak och fönster med tre rutor i höjden — hvad jag ville säga —-jo, nu gråter Johanna och talar om skam och konkurs ; bah, det är väl ej skam för den ene hvad som är en god affär för den andre ; unga Beck säger alltid, att deras hus kommit till det anseende som det nu har, endast genom deras tre konkurser. Men konkurs bryr jag mig ej om att göra, struntet här går till pengar ; det har varit mig dyrt, skall jag tala om ; försäljningssumman täpper munnen på de der ociviliserade skrikhalsarna. Sedan — nå för dig kan jag tala om det

— hoppas jag vinna, kanske högsta vinsten, på ett af lotterierna; jag spelar på flera, har spelat länge, alltid ensam om mina lotter, tål aldrig knussel; femtitusen, hvadär det väl att dela på när det kommer ut! Jag flyttar då till Sjöbotorp, som jag betalar kontant; det ligger närmare staden, så att Anna, min flicka, kan gå i pension der; jag får allt bråk med Johanna derom, äfvensom om flickans klädsel, men jag är en man, som förstår göra min vilja gällande, och hatt skall honhafva; det skall Johanna med i sinom tid, vänta bara! — Nå, tycker du ej att jag har rätt ?”

Ebba spratt till; hon hade knappast hört ett ord af hans lättsinniga prat; hon hade istället stått och funderat på något medel att hejda honom från den undergång han Ijlindt rusade till mötes ; men hvad skulle väl kunna inverka på deune halfbildade, egenkäre tok, som byggde sin framtid på spellyckans gunst? Hvad skulle Johan rådt mig att göra härvidlag? blef hennes nästa fråga till sig sjelf, och derefter höll hon i sitt hjerta ett af dessa tysta samtal med sin afgud, som hon vid alla vigtiga tillfällen brukade hålla. Innan hon lärt känna kärleken, trodde hon sig vid hvarje steg bevakad af sin skyddsengels blickar och vaktade på sina tankar och ord, att de ej skulle be-dröfva hennes himmelske vän; denne hade nu antagit Johans drag, och hon, som på sätt och vis stod ensam i ver Iden och oförstådd af sina likar, skapade på detta sätt åt sig en inre verld, full af ljus och poesi, som gjorde det möjligt för henne, att bära siir saknad och längtan.

Orillon var för Ebba lika nära nu, då haf och länder skilde dem, som då de, hand i hand och öga i öga, sutto på den lilla soffan i den gamla, trädomskuggade salen i hennes hem.

’Jo visst,” svarade hon, med möda lösryckande sig ur sina tankar på sin älskade, ”det blir nog bra; men gör nu ingenting förrän Johanna kommer upp; att nu tala med henne om affärer, är endast att fördröja hennes tillfrisknande; nämn ej heller något om barndop, så länge du ej hör af mig; jag väntar nemligen tvänne damer från Stockholm hem till oss; jag blef bekant med dem vid ltamlösa, när jag och Sigrid drucko brunn der för några år sedan; de ämna göra en liten tur i Skåne, och jag har

Slcinska ¿lattboens lif. 10tänkt, att du kunde bjuda dem hit, så få de se huru en skånsk bonde har det.”

Detta var ett förslag som föll vår fåfänge man så i smaken, att han lofvade vänta, med barndopet, om det så var till jul, förglömmande, att han vid den tiden kanske ej egde en stol att bjuda sina gäster, om ej någon säkrare hand än hans toge vård om affärerna.

Sedan Ebba åter intalat Johanna mod och hopp, reste hon hem, att för fadren redogöra för sin beskickning. Då hon närmade sig hemmet, såg hon en hög, manlig' gestalt stå i trädgården; skymningen tillät henne endast se, att det ej var hennes far. Hon kände huru blodet rusade till hennes kinder och huru hennes hjerta slog, som om <Jet velat spränga hennes bröst. Gestalten öppnade grinden, synbart väntade han henne; Ebba lutade sig utom vagnen, ett namn sväfvade på hennes läppar. Vagnen höll.

”God afton, välkommen hem!” ljöd en orolig stämma. ”Olof, du!”

En hel verld af gäckade förhoppningar låg i detta Ebbas utrop, men han aktade ej derpå; hans tankar voro hos den bleka, unga moder, från hvilken hon nu kom. Ebba, van att lägga band på sina känslor, hemtade sig genast, och då han hjelpt henne ur vagnen, bjöd hon honom följa med sig in, men han svarade afböjande: ”Jag har varit här hos difi far i affärer, men då jag fick veta hvar du var, kunde jag ej resa hem förrän jag fått tala vid dig — hur är

det?”

Ebba tvekade, huruvida hon borde tala om för Olof huru illa det var med Mårtens affärer eller ej; men Olof, som tycktes ana hennes tankar, utbrast häftigt: ”Om det är syndigt att, osedd och okänd, rycka henne ur eländet, skydda henne och — och hennes barn för nöd, ja, då är jag en uppsåtlig syndare, ty detta ämnar jag göra, om äfven hvarje skilling af min lilla förmögenhet skall springa; utmätning får ej ske, den skulle taga lifvet af henne!” Han stod der, blek och hög, framför Ebba i den tilltagande skymningen; en mörk eld brann i hans öga, och hans senfulla händer knöto sig fast kring trädgårdsgrin-dens spjelor. Ebba kände en varm flägt ila genom sitt hjerta; åt denne man kunde en qvinna tryggt anföi-tro sin lycka. Ebba anade, att hon skulle kunnat ¿ilska denne starke, trogne man, om hon ej med liela sin.själ älskat en annan, ännu ädlare och kraft fullare, ty hon var en af dessa qvinnor, som blott verkligt älska den man. till hvilken 4e kunna blicka upp såsom till ett väsende, starkare än de sjelfva. Om en sådan qvinna blir gift med en svag man, antager hennes ömhet för honom en nästan moderlig karakter; hon kan visser Hgen lyckliggöra honom, men ej sjelf känna sig lycklig, utom möjligen i medvetandet, att hon är oumbärlig för honom; verkligt starka qvinnor tycka ej om att herr ska.

Ebba omtalade då för Olof, huru illa affärerna voro ställda för den oefterrättlige Mårten, samt bad Olof, att, endast i samråd med hennes far, vidtaga åtgärder för att hindra utmätningsauktionen. Olof samtyckte då, att återvända in. Efter en lång rådplägning, beslöt Jon, som sjelf var fordringsegare hos Mårten, att i tysthet sammankalla hans borgenärer och öfverenskomma med dem 0111 något lämpligt sätt för utredande af den intrasslade härfvan. Värst var att förekomma den förestående auktionen, ty Assarsson kunde ej, äfven om han velat, för tillfället disponera öfver den summa, som behöfdes för att infria den lösa egendomen, utan ansåg det klokast att låta sälja densamma och endast inropa så stor del deraf, som var nödvändig för ett tarfligt hushåll.

Ebba såg Olof bedjande fästa sin blick på henne; hon förstod och rördes af denna tysta, uppoffrande kärlek, samt föreställde sin far, att under Johannas närvarande lielso-tillstånd, blefve en utmätningsauktion troligen hennes död, och frågade Olof om ej han, som händelsevis vore bekant med Mårtens fordringsegare, kunde göra något för att hindra auktionen.

”Hade jag vetat förr hvilken denne var, kunde det väl händt, att jag, genom att göra en af betalning på summan, lyckats hindra utmätningen, nu blir det svårare,” svarade Olof med låtsad tvekan ; ”men på Ebbas bön och

10*för — för — hustruns helsa, så —Olof kunde ej fortsätta hvarken mening eller role.

”Nå har du pengar, så betal ; ännu må der väl finnas tillgångar, att du ej skall förlora; jag far till staden i morgon, och der träffar jag säkert den göken Mårten på värdshuset, i sällskap med de der pojkgloparna, som gjorde bättre, om de blefvo hemma bakom sina diskar och räknade sill och vägde såpa, än sitta och spela raffel. Jag har, mer än en gång, önskat, att Mårten varit min son, blott för att jag då haft rättighet raffla honom ; endast der före. annars betackar jag mig. Jag skall vidtala Borg, der han handlar ; gubben har äfven stora fordringar hos vindböjteln; vi måste ha den gynnaren under administration, om lian ej skall blifva rent utblottad. Gör du emellertid upp saken med Per Svensson, som gjort utmätning; jag behöfver ej bedja dig vara försiktig; du bör ej förlora — —. Hvad, du vill ej synas i saken ! Nå, jag är ej synnerlig nyfiken, men nog skulle jag vilja veta hvad det kan vara för ett skäl, som kan hindra dig från att få den tack du förtjenar. Han, herresvansen, -är ej värd att hjelpa, men hon, stackarn —”

7,Just för hennes skull är det som jag ej — — —S Olof hejdade sig och rodnade som en skolgosse.

Assarsson såg forskande på honom, men hastigt ljusnade hans drag ; han räckte Olof handen, tryckte hans och sade rörd: ”Du är en bra pojke, Olof! du glömmer ej, att hon känt dig endast som dräng hos hennes fosterfar — ja, du har rätt. hjelp af dem som äro under oss måste vara ett straff. Låna mig pengarna, jag gör upp saken; hjelp af min hand är ej sårande, stackars barn!”

Olof hade blifvit likblek; hans blickar sökte ovilkor-ligen Ebbas, men hon vände sig hastigt bort; han såg endast hennes kind, som flammade i mörk rodnad. Midt under sin smärta och kränkta sjelfkänsla, log Olof bittert för sig sjelf. Huru kunde han ett ögonblick tro, att Assarsson kunde misstänka något annat skäl, än tacksamhetens

grannlagenhet ; för honom var han. liksom för Johanna, endast Olof Knall, en person, den han, utan tvekan,vid alla tillfallen skulle hjelpa om det behöfdes, emedan han erkände Olofs personliga värde, men den han, utan tvifvel, skulle behandlat, som en vanvettig, oni Olof friat till hans dotter. Tänkte Ebba på samma, sätt? Blodet rusade åter till Olofs kinder. Hvad brydde han sig om Ebba? —

”Nå, pojke, brydig ej om den snö, som fölLJ _tjol! Här har du min skuldsedel på den summa du nu lägger ut; Ebba, tag in ett par ljus till, ty Olof och jag få titta något djupare i en del handlingar.”

Olof var rest, och liela huset låg försänkt i hvila, utom Ebba, som satt vid sitt öppna fönster och blickade ut i den månbelysta trädgården, på hvars gräsplaner och sandade gångar de stora fruktträden kastade underliga gigantiska skuggor. Ebba kände sig nedstämd till själen : det föreföll henne, som om Orillons bild i hennes hjerta ej talade högt och tydligt nog till hennes upprörda känslor. Hon log med bittert vemod öfver sin barnsliga tanke, att det kunde vara han, som väntat henne i trädgården. Och dock var väl denna tanke så orimlig? Skulle han ej en gång återkomma, eller skulle det förflutna endast blifva för henne en skön dröm, och det tillkommande? — Ebba sprang upp — ja, huru skulle det blifva? Skulle hon kunna, med något liknande glädje och mod, fylla sina pligter som dotter och men niska, ifall hon erhöll visshet om, att Orillon ej kom tillbaka? Ja, svarade hon sig sjelf halfhögt men fast, jag kan det, om ett sådant skäl för hans borteblifvande gifves mig, att jag kan akta och älska honom som nu; då skall jag ega mod att ensam gä min väg till grafveu, utan knot, utan bitterhet. Med de medel, hvilka stå mig till buds, kan jag gagna och göra godt —r i hans, min Johans namn. Den unga svärmer-skan log så ömt mot denna sin bleka framtids hägring, som en mor ler emot det barn hon snart skall bädda i grafven. Månan dolde sig i en sky, trädgården blef mörk och dyster och äfven Ebbas tankar antogo sorgflor, livad annat än döden kunde urskuld«a Orillon. 0111 han bröt sin tro? Ebbas hjerta blödde vid denna fråga. Sjelf upp-född bland menniskor. Mand livilka ståndsskillnad snart sagt var en religion, hade hon, sig sjelf ovetande, insupet en del af dessa fördomar, och ehuru hon ansåg sig sjelf fullt jemngod ined den hon älskade, inbillade hon sig dock, att hans, för heune okända familj, kunde hysa motvilja för hans giftermål med en bondes dotter, och hon visste, att Orillon aldrig skulle bedja henne blifva hans maka, om han ej på samma gång kunde bjuda henne ett så fullkomligt jemnlikt tillmötesgående af hans familj, som hon förtjenade och hennes stolta sinne fordrade, eller skaffa sig en ställning, som gjorde dem båda oberoende. Orillon, det var hennes fasta, innerliga öfvertygelse, skulle en gång, antingen komma och hämta henne som sin brud, eller också ärligt och öppet säga heune de hinder som bundo honom; en trolöshet eller glömska kunde aldrig Ebbas eget, trofasta hjerta tillägga den man hon älskade öfver allt annat. Ståndsskillnaden eller — döden, se der Ebbas enda fruktade rivaler, och hon ansåg den förra nästan lika mäktig som den sednare. Hade hon ej sett hvad den åstadkommit endast ibland hennes anförvandter ? Hon tänkte på Sigrid, Malin, Johanna och Olof; hon hade för ett år sedan nästan klandrat Johanna, för det hon ej lydt sin böjelse for Olof, och i afton, då hennes faders ord skoningslöst drog upp gränslinien emellan denna och den fordne drängen och hon kände att Olofs öga sökte hennes, då hade hon väudt sig bort., ty hon trodde att det stod skrifvet på hennes panna, att äfven hon ej glömt denna skillnad, fastän hon rodnade för att höra den uttalas i ord. Ebba var missnöjd med sig sjelf och öfver den köld hon visat en man, hvilken hon sjelf erbjudit sin vänskap. Ja, det var då, han var då henne vida underlägsen, och nu, nu hade hon ett ögonblick förvexlat honom med sin själs afgud och fann denne profanerad deraf! Outgrundliga menniskolijerta! Ebba stängde fönstret och nedfällde rullgardinen.

”Jag far ej ro i natt, jag känner det; jag vill sjunga mitt oroliga hjerta i ro,” hviskade hon och tog fram sitt skrifdou. Under det hon skref, lade sig hennes upprördakänslor, som trötta barn, till hvila och hennes drag återspeglade hvad hon nedskref på papperet:

”Resignation:

Hvad gör det om glädjen försvinner,

Om smärtan mig elddopet ger;

Hvad gör det om hjertat förbrinner,

Blott alltid jag skalkas och ler.

Hvad gör det om än jag får qväfva Min kärlek, fast helig och öm;

Hvad gör det om sjelf jag får gräfva En graf för min skönaste dröm.

Hvad gör det om själen försmäktar x Af längtan till klarare ljus;

Hvad gör det om ödet mig jägtar Och krossar min lycka i grus.

Hvad gör det om tårarna stiga I ögat — ack, verlden är blind;

Blott läpparna veta att tiga Och tåren ej fuktar min kind.

Hvad gör det att hjertat vill brista Af smärta vid vännens farväl;

Hvad kärast du har skall du mista.

Var modig min blödande själ!

Var modigt mitt klappande hjerta,

Göm sorgen, att verlden ej ser En endaste skymt af din smärta,

Blott hån är den tröst som hon ger!

Nej, leende vill jag framila Till grafven på tömeströdd stig,

Der nnner jag svalka och hvila Och kanske, min vän, äfven dig.

Hvad gör det om okänd jag gömmes,

Om ingen mig mins med en tår —

I grafven ju sorgerna glömmes,

Och lösning på gåtan jag får.”Ebba genomläste versarna: ”Är detta väl resignation ?” sade hon sakta; ”det var ej dessa tankar jag ville sett på papperet, de äro ju det föftviflade hjertats resignation — jag börjar snart ej förstå mig sjelf; det förefaller mig, som om en olycka närmade sig och redan kastade sin mörka skugga öfver min själ. Johan, hvar är du, ack lemna mig ej ensam med dessa underliga tankar!” Hon steg hastigt upp och började ordna sakerna i sina byrålådor; hon ville bortjaga sin oro; en vackert inbunden bok låg instucken under några band och spetsar, tydligen för att ej blifva sedd af profana blickar; hon drog hastigt fram den och slog upp första sidan, hvarå ett namn stod skrif-vet; flickan uttalade det några gånger, derunder hennes drag antog ett lugnt, gladt uttryck; de mörka tankarna veko bort for de minnen denna bok och detta namn framtrollade. ”Din enda jagåfva till mig, sade du; jag undrar hvad kusin Kerstin skulle säga om jag visade henne den?” Ebba log, såg ännu en gång på namnet och hviskade: ”God natt, Johan! nu skall jag sofva och drömma om dig.” Ebba somnade, men Orillons gåfva egde ej nu förmåga att skänka henne ljusa drömmar. De sista dagarnas tilldragelser uppstego i förvirrade bilder deri; än såg hon Johanna, blek och döende, räcka henne sin späda dotter, under det hennes man hjulade och stod på huf-vudet för en gapande folkhop; sjelf skulle hon vada öfver en strid flod, hon var till hälften öfver, då hon såg Olof stå vid stranden och sträcka sina armar emot henne; hon ville vända tillbaka, men vågorna drefvo henne med raseri framåt; ett stort skepp nalkades, Orillon stod på däck och vinkade henne till sig, hon ville ila till honom; då kom Rantan ridande på en skyhög våg och svängde sin rökelsekruka öfver skeppet, som sjönk i djupet — —. Drömmar äro strömmar, säger man; men har väl någon på ett tillfredsställande sätt förmått förklåra deras, icke så sällan förekommande hägringar af det tillkommande?BREF OCH TIDNINGSNOTISER.

Fram på nyåret erhöll Assarsson ett bref, som kullkastade de länge närda drömmarna om ett giftermål efter hans sinne för hans älsklingsbarn; den förut nämnde brukspatronen från Östergötland, som var bondson från Skåne och ungdomsvän till Assarsson, skref nu till denne, att hans uteblifna besök på Pålstorp härledde sig från den omständigheten, att hans son skrifvit från Lyon och underrättat sina föräldrar om sin förlofning med en rik

fabrikants dotter från nämnde stad —, en förbindelse hvarmed patronen förklarade sig vara särdeles belåten, synnerligast som den tilläm nade svärfadern ville öfverlåta sin fabriksrörelse åt det unga paret; om det gamla af-talet med vännen Assarsson nämndes ej ett ord, och denne intogs af harm och sårad fåfänga. För första gången såg den rike bonden sig tillbakasatt, utan att kunna låta föro-lämparen umgälla en, i hans tycke oerhörd förmätenhet, den han dock med tystnad måste smälta och till på köpet skrifva och gratulera patronen till sonens lycka; detta sed-nare steg dikterades naturligtvis af hans stolthet, som ej tillät honom erkänna huru djupt ungdomsvännen kränkt honom.

Mot Mårten bröt deremot hans vrede lös; nästan samtidigt med brefvet från patronen fick Assarsson ett från den förre, hvari den oefterrättlige unge mannen, dels pockade på, att sjelf få öfvertaga ledningen af sina affärer, dem han påstod vara i bättre tillstånd än kreditorernauppgåfvo, dels hotade Assarsson med process, samt klagade öfver sitt otillräckliga underhåll, m. m. Detta bragte Assarsson utom sig; denne skulle han då näpsa, Mårten skulle åtminstone få veta hvad det ville säga, att vilja mästra och sätta sig upp emot hans anordningar. Assarsson sammankallade de andra borgenärerna; och dessa, som hela tiden yrkat på konkurs och- realisation af egendomarna och lösöreboet samt endast tvingade af Assarsson till att ingå på de för Mårten fördelaktiga af betalnings vilkoren, försatte honom genast i konkurstillstånd, hvarefter auktion utlystes till en dag i slutet af April.

Olof, som ej var fordringsegare, hade ej den ringaste aning om detta slag, som skulle drifva Johanna och hennes barn från hus och hem, förrän han såg auktionen kungjord i tidningarna, och han led djupt af vissheten om att se sig nu icke kunna afvända detsamma. Han bad fru Humbla att genast skrifva till Johanna, för att fa en förteckning på de möbler och andra husgeråd hon önskade behålla och dem Olof ville inropa vid den blifvande auktionen.

”Om Johanna nu får veta, att det är Olof Knall, som gör henne denna lilla tjenst, skall hon dock, för sitt barns skull, ej vägra emottaga den; jag kan ej bedja någon annan göra det i mitt namn, utan att utsätta mig för undran, och henne är det troligen detsamma hvarifrån hjelpen kommer,” sade Olof till fru Humbla med en anstrykning af bitterhet i sin ton.

Fru Humbla aktade sig tala om för honom, att hon nyligen hittat ett bref från den enögda Boel till hennes syster Nilla, deri den förstnämnda, synbarligen genom något skolbarns oöfvade hand, medelst tumshöga bokstäfver underrättade den sednare, ”att hon har helsan och mår väl,” och att hennes stackars matmor hvarje afton inneslöt Nillas husbonde i sina böner, af idel tacksamhet för den hjelp han genom Assarsson lemnat dem. Ehuru brefvet vittnade om den ringa färdighet såväl den dikterande, som den skrifvande hade i att uttrycka sig med pennan, syntes dock deraf, att Nilla, på Boels begäran, temligennoga underrättade denna om Olofs görande och låtande, äfvensom om de samtal emellan honom och fru Humbla, rörande Mårten, hvilka hon lyckades uppsnappa. Boel trodde i sitt hjertas enfald, att hon gjorde en god ger-ning genom att tala om för Johanna, huru Olof deltog i hennes öde och att han sagt, det hon ej skulle lida brist sålänge han sjelf hade något. Hon kunde då få se Johannas drag ljusna och tårarna att torka, och när då Boel i hennes minne återkallade barndomsvännen och den tidens alla glada händelser, satt Johanna och lyssnade dertill, som man lyssnar till en gammal kär saga. Ett kunde dock ej den barnafromma Boel förstå, hvarför Johanna, efter att hafva talat med Boel om Olof, vanligen steg hastigt upp och smekte sitt barn och derpå visade en feberaktig oro innan hon kunde få tala vid sin man, mot hvilken hon då alltid ännu mera var fördragsam och tålig än vanligt.

Stackars Boel, om du förstått, att bland din matmors q val det ej var det minsta, att hon med förfärande klarhet nu insåg sig hafva älskat Olof så långt hon kunde minnas och att hon älskade honom än, samt att dina berättelser voro olja på den låga, som förtärde sista återstoden af den armas frid ; du hade då heldre bitit af dig din tunga än nämnt detta namn, som äfven för dig, arma, lytta varelse, innefattade all jordisk lycka!

Fru Humbla skref först till Ebba om utmätningen och erhöll genast svar, att Ebba fått sin fars tillåtelse att resa till Johanna på auktionsdagen och då inropa åt henne en del nödvändighetsartiklar, samt bad sin moderliga vän' vara henne der till mötes, så att de med förenade krafter kuude hjelpa och trösta den olyckliga Johanna. Äfven omtalade Ebba sitt beslut, att besöka Per Svensskan och Kerstin, hvilka hon hoppades ej skulle undandraga

Johanna den hjelp hon nu behöfde. Fru Humbla, som visste att Johanna framför allt annat fruktade, det de saker hon medfört i boet skulle komma att gå under klubban, skickade henne Ebbas bref inneslutet i sitt eget, och då hon förseglade brefvet, kunde hon ej undertrycka den anmärkningen, att om Ebba varit i Johannasbelägenhet, skulle dessa två bref endast ökat hennes lidande ; ty heldre än att emottaga en nådegåfya, skulle hon spunnit för sitt bröd.

Johanna är en mild, vek varelse, en blomma som ej kan undvara stöd; Ebba är —.” Olof tystnade.

”Hvad är hon?” frågade frun.

”Ej lik andra qvinnor; jag skulle ej vilja ha henne till hustru; jag fruktar, att jag då komme under toffeln,” svarade Olof med ett misslyckadt försök till skämt. Fru Humbla svarade ej.

Några dagar före auktionen hos Mårten gick Ebba till sin moster, Per Svensskan, hos hvilken hon visste, att Kerstin och hennes man voro på besök : Ebba hoppades att kunna förmå de rika slägtingarna göra ett sammanskott af penningar till Johanna, men det var förgäfves; svaret blef, att de, som inom två år kunnat förstöra en så stor förmögenhet, ej voro värda annat än fattigdom. Per Svensskans hjerta sved väl först för Johannas skull, men då Kerstin underrättat henne, att hennes svärmor erbjudit dem ett hem hos sig, h vilket dock Johanna vägrat emottaga, fann äfven hon en giltig ursäkt för det hon ej ville lossa på den hårdt tillsnörda penningepungen. Förgäfves föreställde Ebba dem, att det vore allmänt kändt, huru vresig och underlig riksdagsmanskan nu var, sedan hon blifvit fattig, att hon brukade förebrå Johanna sin sons utsväfvande lif, med påstående att Johanna ej var som hon borde vara mot sin man, utan genom sin ständiga tystnad och tungsinthet jagade honom från hemmet och att sonhustrun insåg att det vore slut med all husfrid, om hon och Mårten flyttade till henne. ‘Allt det der kan vara godt och väl,” svarade Kerstin; ”men så kunde de i tide följt mitt råd och sökt någon klok. så att Johanna blifvit botad från sin tungsinthet ; då hade kanske Mårten ej heller varit så mycket från hemmet, ty du må säga livad du vill, Ebba, men förhexad var hon — ja, skratta du, men både min Hans, pojken och kräken kommo sig sedan Kantan varit hos oss. Vet du, att hon har flyttat uppåt landet? Hon hade slägt der, och det har stått att läsa itidningarna, att hon har så mycket anseende der på trakterna, att hon blifvit stämd för rätta och fått fjorton dagars vatten och bröd för det en gammal fiskare var sa illa kommen vid något på sjön, att Rantån måste snöra honom till händer och fotter i en hästsele och stoppa honom i bakugnen genast efter det brödet var uttaget. Der snusade en gammal doktor upp honom och löste honom ur selen. Fiskaren blef bra ; men det tog doktorn till sig

— ingen konst, sedan Rantan bakat sjörå-otyget ur honom — men Rantan blef, till tack, straffad.”

’Och detta kallar du, att ha fått anseende,” skrattade Ebba.

”Ja, det gör jag,” svarade Kerstin ond, ”ty hon sökes nu från alla håll; det har hon låtit skrifva om till hembygden.’1

, Ebba ämnade svara, när dörren häftigt upprycktes och Pernilla Matsa, med träskorna i handen, snö på de blå ullstrumporna och den yttre kjolen uppslagen öfver huf-vudet, kom instörtande, och flämtande berättade, ”att de, just nu, dragit Vifve ur hans brunn.”

”Hvad var det Rantan sade!” utropade Kerstin i triumferande ton, ”sade hon ej, att straffet skulle komma, och der sen I — - .”

Ebba gaf henne en ovillig blick och sökte, att af den pustande och flämtande Pernilla få reda på huru olyckshändelsen skett.

Med många afvikelser från ämnet och ännu flera: sa’ hon, sa’ han, sa’ jag, fick Ebba ändtligen reda på följande: Ofriden i Yifves hus hade ökats dag från dag och Vifve slog icke sällan sin hustru. För ungefär en månad sedau, hade han hållit ett så förfärligt o väsende, att Elna, af fruktan för ytterligare misshandlingar, flytt ut i sommarstugan, hvarpå Vifve rusat in och grälat på hennes mor. En stund derefter hörde Elna tunga steg i förstugan och sitt namn ropas; troende att det var Vifve som ropade, kröp hon i förskräckelsen under ett bord i sommarstugan då hon hörde dörren till detta rum öppnas; men hon hade ej gömt sig bättre, än att den inträdande,

hvilken ej varVifve, utan en af hans supbröder, såg henne och sprang skrattande ut till Vifve samt berättade tor honom, att hans hustru låg under bordet. ”Jaså.” hade denne då svarat, ’ja. bror, hon är ju mor i huset och har rätt att ligga hvar hon vill.” Elna hade ej glömt detta hån ; ty i dag i morgongryningen hade Vifve, tung i hufvudet efter ett starkt gårdagsrus, gått miste och stupat i brunnen, och då pigan kom inspringamde och skrek : ”Mor, husbonden ligger i brunnen !” svarade hustrun, som trodde att Vifve blott velat skrämma dem : ”Jaså. tös, ja han är ju husbonde på gården och har rättighet att ligga hvar han vill.” Men pigan hade skrikit på drängarna ; dock kunde de oskickliga draggarna förr än uppåt dagen ej få upp hans döda kropp, hvilken Elna hvarken ville se eller vidröra, utan hade hon öfverlemnat hela bestyret dermed åt hans nior, medan hon sjelf stängt in sig lios sina egna föräldrar.

”Guds hand träffade upphofsmannen till din faders död, Kerstin, och du borde tacka Herran, att edra dåraktiga konster ej kunde hafva den åsyftade verkan, att vara vållande till hans ofärd,” sade Ebba allvarligt.

Dagen före auktionen for Ebba till Mårten Ols’, för att tillika med fru Humbla befria Johanna från det smärtsamma bestyret med husgerådets framtagande och räknande. Under detta bestyr märkte såväl Ebba, som fru Humbla med bestörtning, att en del af de värderikaste sakerna, såsom silfver, kopparkärl, ja äfven sängkläder felades. De sågo sig nödsakade att fråga Johanna härom, emedan Mårten redan vid deras ankomst rest bort för att ordna om en vigtig och vinstgifvande angelägenhet, som han sade. Johanna, som hittills visat en slö likgiltighet för allt, började nu häftigt gråta och förklarade, att hennes man, under sista tiden då han varit utan penningar, borttagit eller, som han uttryckt sig, lånat de försvunna sakerna, för att skaffa sig medel att bedrifva några högst lönande affärer.

På fru Humblas fråga, om hon hade någon kunskap om hvad slags affärer det kunde vara, framtog hon, medalla tecken till den häftigaste ångest, en slags lista, hvarpå en mängd numror voro skrifna jemte en bön till någon onämnd, att sätta ett märke vid de rätta siffrorna. Johanna upplyste skälfvande, att Boel, som gifvit akt på att Mårten så ofta gick till kyrkogården sedan solen gått ner, hade smugit sig efter och sett honom lägga detta papper på sin fars graf, samt äfven sett honom tre Torsdagsnätter springa tre gånger rundt kring kyrkan och blåsa i nyckelhålet på kyrkdörren, och då Boel och skolmästaren, i hvars sällskap hon inväntat Mårten, vågat förebrå honom hans gudlösa företag och föreställt honom, att han på detta sätt kunde träffa sjelfva Hin Onde, hade Mårten lugnt svarat: ”Det är just det jag vill *).” Äfven brukade han jiumera, att i sällskap med en gammal soldat, gå ut om nätterna och gräfva efter gömda skatter, ty soldaten påstod sig vara ett söndagsbarn, samt född med segerhufva, och att han kunde se huru gastarna tände upp bloss, för att vid dess sken räkna sina penningehögar och andra dyrbarheter.

Fru Humbla och Ebba sågo bestörta på hvarandra, men hämtade sig dock, för att lugna den häftigt snyftande Johanna; de förklarade alltsammans för något af Mårtens vanliga pojkaktiga upptåg utan all betydelse; * men då de kommo för sig sjelfva, sade frun: ”Ebba, nu äro goda råd dyra; hans olyckliga halfbildning har blott tjenat till att inge honom mertvilja för en bondes arbetsamma lefnads-sätt, men den har ej förmått befria honom från vidskepelsens dårskaper, af hvilka vi nu åter se sorgliga verkningar: Denne man skall sälja kläderna af kroppen, för att få medel att fortsätta sina gräfningar efter skatter, och taga brödet från hustru och barn, för att förvandla det i lottsedlar, i förhoppning, att hans far, för detta ledamot i riksdagens finansutskott, skall från andra sidan grafven ge honom en vink om hvilket nummer som skall upphjelpa de affärer, dem han under sin lifstid skötte på ett sätt, att sonen hans, finner det billigt att han efter döden rät-

*) Verklig tilldragelse.tar sina missag. Men allvarsamt, hvad är att göra för att bringa honom till förnuft ?”

”Intet, fruktar jag,” svarade Ebba, ”utan endast taga löfte af Johanna, att ej tillåta honom bortsälja något af det vi nu inropat åt henne ; bäst blir således, att hon uppgifver för honom, att min far endast tillåtit henne brukanderätt, men ej att vi skänkt henne det bohag vi ämna ropa in. Mårten hyser respekt för min far och skall ej våga förgripa sig på hvad han tror tillhöra honom.” Auktionen, med alla dess pinsamma uppträden, var öfver. Ebba och hennes far sutto ett par dagar derefter hemma vid brasan och samtalade härom samt om den strid de haft med Mårten, för att hindra honom från, att för de få kontanter han egde, inropa ljuskronan, gardinerna, de lättfärdiga taflorna,

samt alla spjell- och gardintofsarna.

”Ja,” sade Ebba, ”han förebrådde mig häftigt, för den falskhet, medelst hvilken jag narrat honom uppskjuta det tillämnade stora barndopet, då han enkom derför köpt alla de granna sakerna, samt för öfrigt gjort sig så stort besvär med andra anordningar för samma ändamåls skull. Han lofvade mig högtidligt, att en annan gång hvarken bjuda eller taga mig till råds när han ställde till kalas.’ 1 ”Han blir aldrig klok,” svarade Åssarsson.

Postbudets ankomst afbröt samtalet ; fadern tog sina bref och lemnade ett par tidningar åt Ebba, som uppvecklade och började genomögna dem. Åssarsson hade slutat läsa. ”Är det något särdeles i tidniugarna ?” frågade han.

”En förfärlig mängd förolyckade fartyg; stormen uu-der förra veckan tyckes ha anställt stora förödelser vid Bohuslänska kusten.”

”Är bland de förolyckade något namn, som vi känna?” ”Jag har ej läst notiserna.”

”Så läs dem högt då !r

Ebba läste namn efter namn på strandade fartyg och deribland: ”Briggen Eleonora, hemma i Göteborg, kommande från Bremen med last af spannmål, destinerad till Göteborg, strandade natten emellan den 6:te och 7:de Aprili närheten af Brännö; fartyget vrak, hela besättningen, jemte en passagerare (se andra sidan) drunknad; endast kaptenen samt en matros räddade sig.” Ebba ville fortfara. ”Se först efter, på andra sidan, hvem passageraren

var!”

Hon väude om tidningsbladet och genomgick spalterna. Mo. här står det: ”Förolyckad resande. Uti G. H. och S. T. läses följande: Bland de vid briggen Eleonoras strand-ning förolyckade, befann sig en ung man, vid namn” — Ett anskri ljöd från Ebbas läppar och ansigtet blef krithvitt. Assarsson utsträckte häftigt sin hand efter tidningen, men Ebba slöt med krampaktig styrka sina fingrar så hårdt om den, att' endast ett stycke deraf blef qvar i faderns hand, och med stela blickar fortfor hon att stirra på den olyckliga notisen, den hon tycktes ögna igenom ända till slutet. Den uppskrämde fadern såg då, huru hennes hvita ansigte plötsligen fargades mörkrödt och huru ådrorna vid hennes tinningar svällde; hon uppgaf ett gällt hemskt skratt och föll stel tillbaka i soffan hvari hon satt.

”Gud i himlen, hon dör!” ropade hennes far i ångest och uppreste henne; öfver hennes hårdt sammanbitna tänder och sammanpressade läppar kom ej ett ljud; men hon förde handen hastigt mot bröstet. Assarsson uppslet hennes kläder och med den sinnesnärvaro, som aldrig svek honom, tömde han vattenkaraffen öfver hennes hufvud, dervid hon hastigt hämtade sig; hon tycktes ej hafva förlorat medvetandet ens för ett ögonblick, men hennes spända anletsdrag utvisade en häftig själskamp.

”Tack, far!” sade hon i en underlig död ton. ”Tidningen, hvar är den? jag skall ju läsa för min far.”

”Ebba, barn, för Guds skull! jag kan ju läsa sjelf.” ”Nej, jag läser det, så är det öfver och tidningen min!” ropade hon vildt och fortsatte läsningen, der hon slutat, med en stämma som ljöd onaturligt hög och klar:

— ”vid namn Johan Orillon, ädling till börden, liksom han var det till hjerta och tänkesätt. Enligt kaptenens berättelse, han var en vän till den olycklige, var denne stadd på sin brölloppsresa; han var nemligen, sedan tre

Skanska -jlättbonns lif. 11år tillbaka, förlofvad med en rik fröken; vi anse oss ej böra uppgifva namnet. Hennes förnäma familj hade satt sig emot äktenskapet, på grund af brudgummens fattigdom ; men lyckan vände sig. Han kallades till en rik onkel i Frankrike, som gjorde honom till sin arfvinge; och nu, då fattigdomen, det enda hindret, var undanröjdt, skyndade den lycklige brudgummen att möta sin brud i Göteborg, der bröllopet skulle firats, om ej döden bäddat hans brudsäng i vågorna. Utom af den unga, förtviflade fastmön, begråtes äfven den ädle aflidne af nära anför-vandter nere i Skåne.” Ebba slutade.

”En rörande historia,” sade hon derpå, ”riktigt romantiskt : en ung ädling, som finner sin graf i vågorna, en brud i tårar — vått alltigenom, liksom jag; far döpte mig grundligt. Det är för väl, att vi ej voro närmare bekanta med honom ” fortsatte hon med vild energi och såg sin far rakt i ögat, under det hon skrynklade tillhopa tidningen i

sin hand och vände sig om för att lemna rummet; men hon vacklade så, att fadern skyndade fram för att stödja henne; hon gjorde en häftig afvärjande rörelse och sade hårdt:

”Far, det är både försent och för bittida, jag går nog för mig sjelf — kalla ej hit någon! behandla mig hvarken som sjuk eller olycklig, jag är intetdera; jag går ju endast för att fira en — begrafhing.”

Hon lade handen på dörrlåset; Assarssori dolde sitt ansigte i händerna och en qväfd snyftning hördes. ”Är äfven detta mitt verk! Ebba, Ebba!”

”Nej,” svarade hon mildare, ”nej, du hade ju rätt — han var” — hon bleknade förfärligt, och fortsatte: ”det var blott en sommardröm — tack, fader, för det den ej varade längre.” Hon tog hans hand. ”Var ej rädd, min far, jag skall nog lefva, hvarför skulle jag dö — han väntar ej bortom grafven på mig ”

Assar sson slog sina armar om henne, men hon ryckte sig lös, nästan med vildhet. ”Jag vill ej ömkas, hör du fader! du vill väl ej göra mig vansinnig? Det kunde just bli ett passande suplement till denhär” — hon visadepå notisen, hvarpå hon häftigt kastade tidningen in på den nära ut brunna brasan, der den vred sig en stund och brann upp med en fladdrande låga. Ebba stirrade derpå tills den brunnit ut; derpå fattade hon eldgaffeln och * rörde om askan, nickade ett stumt godnatt, tog ett ljus och lemnade rummet.

Inkommen i sitt eget rum, såg hon hvarken till höger eller venster, utan afklädde sig hastigt och lade sig. ”Jag vill, jag får icke tänka, jag blir vansinnig då!” mumlade hon och tryckte sina skälfvande händer mot de bultande tinningarna. Månan lyste med en bred strimma på kammargolfvet; ej ett ljud, utom Ebbas flämtande ande-drägt, hördes. Plötsligt slog en ur sömnen skrämd fågel hastigt mot rutan, Ebba flög till. ”En stackars fågel.” mumlade hon — en — fågel!” Det var som om en mäktig förtrollning legat i detta lilla ord. ty Ebba hviskade det några gånger, och derunder löstes hennes drag från deras onaturliga spänning; en flod af tårar lättade det q valda bröstet, hon gret tills sömnen med vänlig hand tillslöt hennes ögon och kom henne att för några timmar glömma sitt qval.

Då hon påföljande morgon uppvaknade ur den tunga dödslika sömnen, mindes hon ej genast aftonens tipdra-gelse, hennes hufvud värkte förfärligt; på en gång stod dock verkligheten åter klar för hennes minne, och ett klagande ljud bäfvade öfver hennes läppar; ”Gud i himlen! bättre att aldrig somna, än uppvakna och minnas att jag ej kan tro på någonting,” jemrade hon. Men åter vaknade stoltheten; hon steg hastigt upp, badade sitt värkande hufvud och gick till sina vanliga göromål. Hon visste, att olyckshändelsen skulle bli omtalad, ty Orillon var ju känd af många der på orten; och kunde något öka hennes qval, så var det tankan, att man skulle gissa det hon älskat honom och blifvit bedragen; i denna sinnesstämning hade hon mod att hälsa sin far god morgon med ett leende. Han var nästan blekare än hon, det syntes att han till-bragt en sömnlös natt.

Fram på dagen kom baron Dubbens gamla sufflett-

ir

/vagn rullande in på gården. Ebbas blod började åter. att sjuda och vredens mörka demoner höllo sin vilda ringdans i hennes bröst. Kom han för att se, huru en narrad bondflicka såg ut, eller ville han, att hon kanske skulle sätta sig neä och afhöra berättelsen om den högborna brudens nobla sorg. eller behöfde den gamle baronen måhända ett lån. för anskaffande af krusflor, för att dermed sörja den unge slägtijigen? Ja, hvarför inte stå honom till tjenst med allt detta? Hvem hade bedt henne om att tro på en liten komedi, uppförd till tidsfördrif på landet? — God mat, ett angenämt hem och en liten bit kärlek hör ju till ungherrarnas lefnadsordning. Hvad mera, hvem rådde för, att här ej fanns någon lämpligare älskarinna, som bättre förstått skämtet? Hon hade ju märkt, att den gamla baronen synbarligen haft något att säga henne under sina sednare besök; troligen hade han velat underrätta henne om verkliga förhållandet, ty han var ju en godmodig man, som nu kom för att se om katastrofen möjligen anrättat någon ny olycka.

”Ja, han skall få se,” fortsatte Ebba i sitt sinnes bitterhet, ”huru passande och fullkomligt efter sitt stånd, en bonddotter beklagar sorgen efter en adelsman, hvars bekantskap hon'haft den lyckan och nåden att gfra!” Hon nästan afslet sin mörka hvardagsklädning och påtog istället en mörkröd, mjuk ylleklädning, påsatte en broderad

krage, den hon mot vanan, ty hon hatade grannlåter, sammanföst ade med en stor guldbroche, ordnade sitt lockiga hår och stod inom ett par ögonblick klädd i visitdrägt. Hon kastade en blick i spegeln, men ryggade förfärad tillbaka för sin egen bild, som blek och hotfull, likt en hämdens ande, stirrade mot henne från glaset.

Hon skrattade bittert.. ”Detta går ej an,” mumlade hon ; ”hade man nu varit en förnäm dam hade man haft en smula smink till sin disposition, och falska leenden — nå. dessa sistnämnde lånar jag, och smink — —.” Hon tog sin näsduk och gned dermed på de hvita kinderna, tills det sved. ”Man hjelper sig,” sade hon och gick med leende läppar in att välkomna baronen.Den gamle mannen kom emot henne med framräckta händer och en så djup sorg i sin blick, att Ebba för en stund kände sitt mod svigta; men hon fattade sig genast och bjöd honom glädtigt välkommen och undrade, i ett "barns lekfulla ton, hvad som förskaffade hennes far äran af ett så kärt besök, på sednare tider så sällsynt.

Baronen tog ett steg tillbaka. Ebba hade ej emot-tagit hans framräckta händer, utan endast gjort en djup nigning. ”Har då Ebba ej,” började han tvekande och med darrande röst, ”läst olyckshändelsen?”

Hon bjöd baronen en stol. ”Jo,” svarade lion. det borde varit ett finare öra än den gamle mannens, som skulle bemärkt vibreringen i Ebbas röst, ’ vi läs1<* det igår, och jag beklagar sorgen. Lyckligtvis var han ju blott en aflägsnare anförvandt till Baronen; far och jag talade just derom för en stund sedan, en kusins son — var det

ej så ? Ja, det var en svår sorg för haus tillämmide-------”

Assarsson inkom nu; hans första blick på Ebba sade honom huru han borde bete sig. ”God dag, herr baron!” hälsade han med sin vanliga artighet. ’’Ett sorgligt dödsfall, jag beklagar förlusten. Du har ämnat dig bort. Ebba, ser jag.”

’’Ja, men det brådskar ej dermed : jag lofvade ju igår, med ditt samtycke, att komma till prostens pä middag, men nu. då jag hoppas att baronen äter hos min far, väntar jag att resa till eftermiddagen.”

Baronen uppsteg hastigt. ”Jag tackar, men jag kan ej emottaga inbjudningen, jag ämnar mig till staden.:

Ebba såg, att han var sårad af deras likgiltighet och fröjdades deråt; hon förnyade ej bjudningen, ty hon fruktade hvarje ögonblick, att hon skulle förråda sig; derföre dr ef hon sin antagna role ända till att hyckla ett slags nyfiket lättsinne, och sade vid afskedet: ”En romantisk händelse, som nog- kommer att begagnas af någon roman-skrifvare. Det måste vara fatalt för den unga, rika bruden att - —”

” Fatalt, ” af bröt baronen, och en blick af harm och sorg träffade Ebba; ”ja, här är verkligen mycket som ärfatalt.” Han bugade sig förnämt och steg i vaguen, som rullade bort. Ebba kände sig vilja ropa honom tillbaka och säga honom allt. Till hennes förra q val, kom nu äf-ven missnöjet med sig sjelf; men hon tyckte, att hon dock ej kunnat handla annorlunda?

”Du reser ju till prostens?” sade Assarsson; ”de äro de enda som —”

”Ja,” afbröt hon häftigt, ”de skola ej fa ämnen till några rörande historier om mig, men jag kan ej resa förr än på kaffe, ty — jag är ej bjuden dit idag.” Ebba såg ej upp.

”Förstås, förstås; men du kan resa dit med tionde-smöret, så blir du dubbelt välkommen.”

Ebba reste och underkastade sig tortyren att höra olyckshändelsen omtalas visst tio gånger, hörd« undras hvad fästmön, hette och om ej Ebba kunde lemna några upplysningar om henne. Hon svarade likgiltigt, att Orillon visserligen sagt, att han vore fästad vid en ung flicka, men att Ebba ej kunnat vara så förtrolig med en man öfver hennes stånd, att han kunde omtala de närmare omständigheterna af sin kärlekshistoria för henne. Prest-mamsellerna betraktade henne forskande under det hon talade; derpå utbrusto de i ett högt skratt och förklarade, att de trott Orillon och Ebba hafva varit kära i hvarandra och bekände, att om hon ej kommit till dem, hade de i stället kommitj till henne, ty de hade varit grufligt nyfikna innan de kunde få visshet i saken.

Ebba instämde i skrattet ; hon ångrade nu ej längre sitt uppförande mot baronen; äfven hon hade visst varit ”grufligt nyfiken.”

Maj var inne med blommor och fågelsång ; Ebbas sinne var nu dödt för naturens skönhet, hon, som förr, i hvarje blomma, i vindens sus, i åskans dån och i ijärilar-nas lek, ja öfver allt i naturens stora bok, läst om den evige Faderns kärlek; Han hade äfven tändt denna låga i hennes hjerta, och hon närt och vårdat den, som en himmelsk gåfva — hvad hade denna tro varit? barnsligt svärmeri — och Johans kärlek? gyckelspel, och hennessjäls afgud, en taskspelare, som köpt sig mat och logis för sina usla konster och hon sjelf, hvad hade hon ej varit, om ej en känslosam jjolla, som trott på fagert tal

— — För dylika naturer, som Ebbas, är upptäckten om det älskade föremålets ovärdighet en dödsdom öfver deras tro på det goda och tillika öfver lifvets glädje; för stolta att gråta öfver sina gäckade förhoppningar, blifva de vanligen hjertlösa koketter om de äro vackra; de fula blifva stundom eftersökta sqvallersystrar, någon gång äfven lärarinnor, emedan de ej kunnå dölja sig i ett kloster; alla skämta de qvickt öfver kärleken, fastän de bära en ständig enkesorg efter den i sina hjertan — — —

Fru Humbla hade äfven läst den olyckliga tidningsnotisen; hon bäfvade för Ebba, men insåg äfven, att ett försök att trösta henne, härvidlag skulle af denna stolta, ömtåliga själ kännas som en förolämpning. Hon skref derföre till Ebba, utan att nämna ett ord om Orillon; men yttrade, liksom i förbigående: ”jag leds efter dig, min Hicka, och om du gjorde detsamma efter din gamla vän, så kom du antingen hit eller skref du ett långt bref till mig; du har ju ej glömt hvarest ett hjerta utan svek klappar för dig” — — —

Ebba visste nogsamt, att hennes förställningskonst ej dugde inför den gamla, men var nu så sjukligt retlig till lynnet, att hon ej fördrog att de svidande hjertesåren vidrördes ens af hennes milda ord, derför besvarade hon hvarken detta eller ett sednare bref ifrån henne. Då blef fru Humbla allvarsamt orolig, och under förevändning att förnya kontraktet med sin hyresgäst i det röda huset vid kyrkan, reste hon först dit och sedan fram till Pålstorp. Då hon anlände dit, träffade hon endast Assarsson hemma, Ebba hade gått i byn för att besöka en sjuk; frun häpnade öfver Assarssons förändrade utseende, den kraftfulle mannen hade blifvit gubbe.

”Gudskelof att ni kom,” sade han då han såg henne. ”Jag hade bedt eder komma, om jag vågat för flickan; ty ni vet nog, hvilken olycka som hemsökt mitt hus, och jag behöfver ej dölja för eder, att jag tror,” — rösten brötsoch blef skroflig — natt äfven hon går ifrån mig. Hon tror ej, att jag ser huru hon lider och kämpar, tror ej att jag märker den skärande bitterheten under henues skämt; ack, hon vet ej, att jag tillbringar nätterna utanför hennes dörr, att jag stundom hör hennes sakta jemmer öfver sitt usla, förstörda lif — Ah, den uslingen! Hade jag ej ändå rätt? Jag genomökådade honom.”

”Det tror jag ej ni gjorde, Assarsson,” svarade fru Humbla, ”det var andra motiver som kom eder att vägra hans förening med Ebba; dock Herran dömer ; men om något i verlden är mig oförklarligt, så är det Orillons handlingssätt, hvilket så rakt stred emot hans öppna, ädla karakter.”

”En usling var han, en lycksökare, jag misstog mig ej,” utbrast Assarsson häftigt, men tillfogade med rörelse: ”jag skulle gifvit hälften af min förmögenhet om han varit en hederlig karl och dött som sådan, ty hans död hade ej knäckt min starka flicka; men harmen öfver, att se sig varit blott en leksak för honom, att hafva slösat kärlek på en sådan — —, det har tagit till roten.”

”Ebba måste bort härifrån på någon tid,” sade fru Humbla efter något betänkande ; ”saken är endast att få någon antaglig förevänning der ti 11, så att hon ej märker vår afsigt. Ni, Assarsson, har ju länge ämnat företaga en affarsresa åt de norra orterna?”

”Ja, och jag tar henne med mig; jag skall nog förströ henne!” utropade Assarsson lifligt.

Fru Humbla såg på honom och kunde knappast undertrycka ett småleende; denne egoistiske man, som förr, utan betänkande, uppoffrat sina barns lycka för sin högfärds skull och aldrig beredt dem ett nöje, på bekostnad af sin egen beqvämlighet, han erbjöd sig nu med glädje att åtaga sig beskyddarekallet och besväret med en ung

flicka på en resa, för att förströ hennes---hjertesorg;

sorgen hade uppmjukat hans hjerta, under det den hårdnat hans barns.

Ebba hemkom, och fick på ett, som Assarsson tyckte, fint sätt veta af hans resa, samt hans beslut att medtagahenne; men hon vägrade bestämdt att gå in på förslaget. ”Jag afskyr dylika kringflackande respatienter,” sade hon häftigt, ”ty det är väl meningen att göra mig till en sådan; att släpa en plåga efter sig i landsvägsdam, på konstsamlingar, på berg och öfver sjöar, är allt för ansträngande; jag ville ger na bort härifrån, jag nekar det ej, men jag vill ej löpa gatlopp med mitt onda, ty jag kan ändå ej springa ifrån detsamma. Jag har för längesedan skrifvit till syster Malin, men hon försöker att dansa bort sin sorg öfver sin förvisning från hemmet, och jag har ingen lust för en dylik medicin — —. Ja, min far, jag har trotsat förbudet, men jag tror, att du snart kan be-höfva en ömmare dotter än jag hädauefter blir, efter vi nu skola gå in på det känslosammas område, hvilket annars just ej är vår svaga sida — —"

Fru Humbla betraktade henne med sorg och bestörtning; var denna bittra, hånande qvinna hennes poetiska, varmhjertade vildfågel! Assarsson lemnade stum rummet.

Ensam med Ebba, drog fru Humbla den motsträfviga ned till sig i soffan och slog armen om hennes lif. ”Stackars min lilla iagel!” liviskade hon ömt. Ebba spratt till; ”stilla, stilla min arma flaxande vildfågel T fortsatte fru Humbla smekande, utan aning om den makt detta smeknamn utöfvade på Ebba, som dervid brast i häftig gråt.

”0, nämn mig ej så! jo kalla mig så!” snyftade hon och lade hufvudet mot vännens bröst ;” jag kan gråta då, gråta af sällhet och blygsel tillika, vid minnet af en tid då han nämnde mig så — — —”

Dessa tårar upplyste fru Humbla om, hvilken eld som ännu glödde under askan. Så länge en qvinua ännu kan gråta vid minnet af sitt förlorade paradis, är hon ej sjelf förlorad för lifvet, tänkte frun. Ebba lät öfvertala sig att följa med till Bullabo, och Assarsson reste ensam åt Göteborgstrakten. Detta var i Augusti.

En dag i början af September, då gamle baron Dubben, hans maka och Gunilla sutto i middagssolen under de redan gulnade lindarna på gården, rullade en vagn in, ur hvilken en man nedsteg, vid hvars åsyn detre sittande sprungo upp; Gunilla uppgaf ett rop af fasa, ”Johan,” ropade de alla.

”Ja, han sjelf,” svarade Orillon och kom närmare; ”men min Gud, ni se på mig, som om jag vore en gengångare! Hafven I ej fått mina bref?”

Den friherrliga familjen hämtade sig från sin bestörtning och man skred till förklaringar: Orillon hade visserligen varit ombord på den förolyckade briggen; men blif-vit kastad i land på ett klippskär, der han om morgonen funnits af ett par fiskare halfdöd och med en krossad arm. Fiskrarna hade burit honom hem till sig och skickat efter en gumma, som med vana och skicklighet förbundit hans arm och skött honom under en svår feber. Folket der-omkring hyste så stort förtroende till hennes kunskaper, att de aldrig anlitade någon läkare, ty utom det att gumman skickligt behandlade yttre skador, förstod hon sig temligen på de vanliga sjukdomarna och deras botande genom enkla huskurer, dem hon understödde med signerier, hvilka höllos i stor vördnad bland den fattiga, okunniga befolkningen derstädes.

”Jag undrade ofta och gör det ännu, hvar jag förr sett detta ansigte, med sin förunderliga blandning af enfald och slughet,” fortfor Orillon i sin berättelse; ”hennes dialekt skorrade i den bredaste skånska; hon hette Toren, ett besynnerligt namn; jag vet ej om det var ett dop-eller tillnamn; gumman undvek alla frågar jag gjorde henne om hennes föregående öde.”

”Toren!” utropade friherrinnan; ”ja, det är sant, hon har ju flyttat uppåt landet.”

”Huru, tant känner henne?” frågade Orillon förundrad. ”Javisst, det är ju den der Rantan, hvilken Ebba Assarsson skrämde så illa, då hon signade hos Per Svens’ gifta dotter,” skrattade friherrinnan.

Vid Ebbas namn flög en ryckning öfver Orillons ansigte ; det tycktes, som om han fruktade framställa en fråga, hvilken sväfvade på hans läppar; baronen såg ut som ett åskmoln, friherrinnan tystnade förlägen och en pinsam paus uppstod, som dock bröts af Orillon.”Hafven I ej fatt något bref från mig sedan skeppsbrottet ?”

”Nej, icke en rad,” svarade baronen.

”Besynnerligt; Toren, som äfven var mitt postbud, bar brefven på posten, och jag kan ej misstänka henne för slarf, ty hon uträttade alltid punktligt livad jag anförtrodde henne och egnade mig för öfrigt en omsorg, som ej tillåter mig att tvifla på hennes trohet,’1 svarade Johan och fortfor: ”Det förundrade mig visserligen, att jag ej fick svar på de bref jag skref till eder, men då jag deri uppgifvit, att jag snart kom sjelf — det dröjde med mitt tillfrisknande längre än jag trodde — så antog jag, att ni ej, på grund häraf, svarade mig; men på ett väntade jag dock med säkerhet svar; äfven detta uteblef.”

. ”Du skref då till flera än oss, jag menar — här på orten?” af bröt friherrinnan.

”Jag ansåg mig ej bryta mitt ord, da'jag nu underrättade henne, att jag lefde och snart skulle återkomma.” ”Hvem är lion, och hvad är det allt för historier?” frågade i sin ordning baronen med en viss häftighet.

”Hvem, utan Ebba Assarsson; nog vet onkel det,” svarade Orillon leende och tilläde: ”det tycks, som ni äfven läst den der rörande tidningsnotisen; jag erhöll först käune-dom derom, då jag på hitresan besökte Göteborg. '

”Visst tusan, förlåt min gumma! hafva vi läst den, och huru hänger det ihop?” '

”Det är hvad hvarken jag eller någon annan begriper,” svarade Orillon; ”kaptenen är oskyldig, ty jag har aldrig nämndt ett ord om mitt giftermål, och han var lika förvånad, som jag, öfver den lifliga vänskap man pådiktat oss, lika förvånad, som öfver att finna mig i lifvet; han trodde mig i skuggornas rike. Kaptenen hade varit hos tidningsredaktionen ; der visades honom ett bref med hans namn, men det var ej hans stil; det innehöll ungefär detsamma, som sedan stod i tidningarna.”

”Och du säger, att Toren genast hämtades till dig och att hon sedan bar dina bref på posten; var äfven det till Ebba deribland?” frågade friherrinnan.”Ja visst, men — —51

’Vänta! märkte du aldrig, att Toren igenkände dig?" ”Som sagdt, jag tyckte mig hafva sett henne förr; nu minnes jag, att jag mött henne ett par gånger under den tid jag var här på orten, men om hon kände mig, vet jag ej; hon erbjöd sig sjelf att bära mina bref till staden, det minnes jag tydligt, äfvensom, att hon alltid brukade studera adresserna.”

”Det är, utom tvifvel, henne vi hafva att tacka för både notisen och dina uteblifna bref,” sade friherrinnan. ”Rantan har mera äu en gång lofvat att minnas Ebba for det spratt denna spelat henne; ödet har gynnat hennes hämdplaner, då' det fört dig i hennes väg; hon har känt igen dig och helt säkert förut haft kännedom om din kärlek till Ebba.”

”Det är sannolikt, men jag hoppas att Ebba icke satte tro till denna tidningsanka,” sade Orillon med oro. Ingen svarade honom.

”För himlens skull, hvad har händt!” frågade Orillon häftigt och tilläde: ”1 veten ju, att jag genom min onkels död, som gjorde mig till arfvinge af hans egendom, nu är en oberoende, ja rik man; jag kommer nu för att hämta min brud, med eller utan hennes fars bifall; sitt lagliga samtycke till vårt giftermål kan han ej neka mig.”

”Jaså,” utbrast Dubben, ”då må du höra: Jag kom till henne dagen efter hoh af tidningen erhållit kunskap om din förmodade död; jag kom sjelf. med sorg i mitt gamla hjerta, för att trösta henne, och hon kom emot mig med ett leende och en middagsbjudning på läpparna. Hon beklagade min sorg efter alla etikettens reglor, och sade, att det måtte vara ent fatal, fatal hör du, händelse för din väntande brud. Hon lyckönskade mig, att ej vara närmare i slägt med dig, en kusins son, ville hon minnas; du ser, att hon glömt till ock med hvem du var. För-öfrigt tycktes hon hafva alla sina tankar på sin tillämnade visit hos prostens, för hvilken hon gjort sig så röd som en pion, och detta några timmar efter underrättelsen om din död!” Baronen hade stigit upp samt talade fort och häftigt.Orillon var blek, som ett lik. ”Hafven I sett henue sedan?” frågade han i dof ton.

”Ja, bevars, hon har varit mycket rörlig hela sommaren och skämtar så hvasst — en riktig rakknif i satir, har lika mycket hjerta och högfärd som — — far sin. Nu är han ute på resor och hon är hos fru Humbla eller, som man börjar tro, hos sin tillkommande man, Olof Håkansson på Bullabo.” Den gode, varmhjertade baronens känslor hade blifvit sårade på det djupaste genom Ebbas uppförande den der dagen, och han hade ej förgätit detta,

synnerligen som han förut ställt Ebbä så högt i sina tankar.

”Nog, onkel, nog!" sade Orillon då baronen åter ville fortsätta. ”Jag far ju mitt gamla rum, tant? jag reser tillbaka till Frankrike efter några dagars hvila.”

Då baronen om aftonen somnat, smög friherrinnan sig till Orillons dörr och knackade på. Då han hörde hvem det var, öppnade han. ’’Min goda tant kommer för att trösta, icke sant, men emot en krossad lycka hjelper ord föga,” sade Orillon mörkt.

Nej, jag kommer ej för att trösta, i den vanliga bemärkelsen af detta ord; jag vill endast göra dig uppmärksam på, att Ebba, i alla händelser, tack vare Toren, måste anse dig för en lättsinnig menniska, som till tidsfördrif lekt med hennes känslor. Kom ihåg, att tidningen uppgaf. att du under tre år varit forlofvad med den der fröken Okänd, således innan din bekantskap med Ebba. Jag tror mig något känna till qvinnohjertat, och Ebbas stolta sinne är mig ej obekant; kanske härleder sig hennes uppförande endast från hennes sårade stolthet, då hon ju måste tro sig endast varit föremål för ett grymt gyckel från 'din sida. Jag har aldrig tyckt om alltför mycket invecklade romaner, vare sig i tryck eller verkligheten; en smula sundt förnuft är ofta det enda som fattas för romanens naturliga utveckling; bruka du detta husmedel nu och jag tror att allt reder sig.”

Orillon hade sprungit upp och gick häftigt fram och tillbaka; nu stannade han, fattade friherrinnans händeroch sade lifligt: ”Du har rätt, kära tant, du måste hafva det! Ebba kan ej anse mig annorlunda än pn usling, hvil-ken, till tack för faderns vänskap och gästfrihet mot mig, lönade henne med det svartaste bedrägeri; denna fläck måste jag aftvå mig, det ärj ej försent att rida till As-sarssons redan i q väll, enär klockan är ej mera än nio.” ”Du glömmer, att hvarken Ebba eller hennes far äro hemma.”

Orillon släppte friherrinnans händer och trädde tillbaka. ”Man tror så gerna hvad man hoppas,” sade han med ett bittevt leende ; ”hos Olof Håkansson kan hon ju endast vara af ett skäl.”

”Det är klart, och derför måste du äfven resa dit.” ”Tant, jag kämpar ej med honom om en brud!” af-bröt han stolt.

”Jag har ej heller tänkt att. jaga ut dig på holmgång vid Ringsjöns stränder,” log hon; ”men, allvarsamt talat, tror jag ej på pratet om en förbindelse emellan Ebba och Olof; hon är van att betrakta honom såsom ett slags skyddsling och det ligger ej i hennes natur, att förälska sig i någon, som hon ej kan blicka upp till; bondedottern -— en skånsk slättbos dotter — skall alltid i honom ändå se husaren Knalls son, eller tror du» verkligen,s att Ebba, med sitt finkänsliga sinne, skulle kunna tillbringa ett par månader hos honom, om det vore annorlunda? Fru Hum-bla har nästan varit som en mor för den tidigt moderlösa, och just emedan hon flytt till denna vän, tror jag att hon ej längre förmått spela sin antagna role af yrhätta, eller hvad jag skall kalla den feberaktiga uppsluppenhet, hvar-med jag hört henne gyckla öfver, snart sagt, allt i lifvet. Jag skall skrifva till fru Humbla.”

”Och hon skulle, på vanliga gamla fruars vis, göra sig vigtig och låta mig vänta på svar, ifall hon svarade alls!” afbröt Johan med en häftighet, som alltförväl röjde hans qval. ”Nej, jag far sjelf dit i morgon, jag måste hafva visshet; den må blifva huru som helst, kan den dock ej förorsaka mig större qval, än dem jag nu känner.I alla fall vill jag ej stå som en föraktlig snyltgäst i hennes minne.”

Baronens knot oaktadt, reste Johan redan morgonen derpå till Bullabo. ”Jag förlåter henne aldrig hennes fatala middagsbjudning, säg henne i alla händelser detta;” så lydde baronens afskedsord.

Det var en af dessa sköna, milda höstdagar, genom hvilka den bortflyende sommaren stundom sänder oss sin afskedshälsning; den skiftande löfskogen speglade sig i den blanka Ringsjön; solen.lyste och fåglarna sjöngo så ifrigt, som om det gällt att skaffa sig respengar i ill den snart förestående resan åt södern.

Olof hade genast efter middagen rott Ebba ut till en liten närbelägen skogsbevuxen ö, bebodd endast af en gammal fiskare och hans gumma; Ebba älskade att tillbringa en del af dagarna på ön, ute i det fria, när vädret var vackert eller, då detta blef henne för svalt, inne hos de gamle, för att lyssna till sagan om deras enkla lif, deras fröjder och sorger samt deras förnöjsamhet och undergif-venhet i allt. ”Det går som Gud vill, och ej en bit

annorlunda,” så lydde deras lefhads vishet.

Ebbas onaturliga uppsluppenhet och bitande skämt hade nu lemnat rum för en djup nedslagenhet, men fru Humbla betraktade detta som ett steg till förbättring. Hon visste, att Ebba ej skulle med qvinnligt pjunk nära och1 syssla om en smärta, som så djupt kränkt hennes stolta själ, utan söka befria sig derifrån genom någon nyttig verksamhet, men hon lät henne hafva tid; hon hoppades allt af denna och Ebbas kärnfriska natur; men för Olof var hon deremot ej utan bekymmer. Hans tillgifvenhet för Ebba tycktes hafva antagit en form, som kunde blifva menlig för hans lugn; ty fru Humbla insåg, att hvad medel Ebba än tillgrep för att trösta sig, giftermål blefve det dock icke; hon kunde e^j byta känslor, som hon skiftade kläder, och var för finkänslig att gifta sig utan kärlek. Assarsson hade, ett par veckor efter Orillon? förmenta död, föreslagit henne att antaga en ung, rik fabrikörs fri-areanbud, ”för att visa ver Iden, att hon ej sörjde öfverOrillonmen hon afböjde ett dylikt förslag, under förklarande, att hon ansåge giftermål, tillkomna i harmen, lika med sjelfmord, ty båda bringade de sorg öfver oskyldigas hufvudeu.

Den gamla frun stod just och funderade på, om hon ej skulle upplysa Ebba om sina farhågor i afseende på Olofs känslor, då hon såg honom gå ned till stranden och göra båten i ordning för att hämta Ebba; ty solen lutade starkt till nedgång och sjön flammade skönt i dess lågor.

Frun skyndade ned till stranden för att åtfölja Olof. men hon hann ej dit. förrän Olof lade ut med båten; han såg ej lugn ut, tyckte hon. och Irngade henne ej, om hon ville med, utan nickade blott åt henne och rodde ut på sjön. Hon skuggade ögonen med handen och betraktade den bortilande båten, såg den lägga till vid ön och såg Olof stiga i land och försvinna mellan träden; då satte hon sig ned på en sten vid stranden, för att invänta de två unga, Hon suckade och mumlade vid sig sjelf: ”Om han nu genom en obetänksam förklaring jagar henne ur denna fristad, hur går det då V Det går, som Gud behagar, säga ju de gamle på ön; ja, måtte Han ‘styra allt till det bästa!” Hon steg upp, för att gå ett slag; men knappast hade hon vändt sig om, förrän hon, stel af fasa, ryggade baklänges och var nära nog på väg att falla i sjön, vid åsynen af Orillon, som stannat på ett par stegs afstånd från henne.

^Förlåt, goda fru!” bad han, i det han ilade fram för att stödja henne; ’jag glömmer jemt, att jag är död för mina vänner.”

Fru Humbla var, som vi vet i, ej det ringaste vidskeplig och hämtade sig snart från sin förskräckelse, för att höra på Orillons korta, men klara berättelse om såväl sin räddning, som om upphofvet till tidningsnotisen. Fru Humbla bekräftade, genom sina meddelanden, att friherrinnan haft fullkomligt rätt i sin uppfattning af Ebbas själstillstånd.

”Och nu återstår endast slutscenen, den återuppstånd-nes förening med sin trogna brud,” sade hon glädtigt.”Göran! kom hit du!” ropade hon derpå till den gamle fiskaren, som nyss lagt till vid stranden och var i färd med att träda några stora spräckliga gäddor och silfver-gliinsande braxar på en videqvist; han klef ur båten och närmade sig, hållande ena ändan af qvisten emellan tänderna, en gapande gädda och andra qviständan i ena handen samt mössan i den andra.

y”Få vi låna din båt, medan vi ro till din ö?”

Gubben kastade mössan på stranden, tog videqvisten, med fiskarna på, ur munnen och svarade: ”Hjer-tans gerna herr-fru Humbla, jag ska sjelf ro herr-frun.”

”Nej, tack Göran, det kan nog herren här.”

”Ja, men jag är rädd, att en främmande herre kan komma likasom litet olägligt, herr-fru, ty de unga hade visst något att talas vid om, som endast de, Gud och sjöa-strandens små vågor få höra,” hviskade gubben med förnöjd min; dock ej lägre, än* att Orillon hörde orden.

”Då är jag, ganska riktigt, öfverflödig,” sade han hastigt och ville gå.

”Inga barnsligheter, kom bara!” sade fru Humbla och steg i båten; Orillon följde henne tigande, och tysta till-

ryggalades den korta färden, hvarunder endast Orillons häftiga årtag sqvallrade om hans otålighet att komma fram.

De gingo i land, fru Humbla visste hvar hon skulle finna Ebba; en soffa af sammanflätade grenar, ett verk af Olofs egna händer, stod under en stor björk, hvars nedhängande grenar bildade en liten löfsal, hvarifrån man hade en herr lig utsigt öfver sjön och en del af dess skog-omkransade stränder; här var Ebbas älsklingsplats, och der satt hon nu, kringgjuten af den nedgående solens strålar; men hon var ej ensam, ty Olof satt bredvid henne, med hennes ena hand sluten i sin, och tycktes tala bedjande ord till henne, som med halft bortvändt ansigte lyssnade till honom.

”Behöfs väl mera än denna tafla?” sade Orillon och tvärstannade.

”Ja, att höra hvad hon svarar, ty det blir dock huf-

12vudsaken," svarade den gamla. ”Här åt denna sidan, dolda af den stora hasselbusken, kunna vi osedda höra dem. St! grann lagenhet är en stor dygd, men här är nyfikenheten bättre.”

Drifven af ett häftigt, okufligt begär att åter se hennes drag och höra hennes röst, följde han den tyst, och lätt framilade gumman till det anvisade gömstället.

Ebba talade: ’Nej, Olof, du bedrager dig sjelf, du älskar mig ej; du endast känner medömkan med mig, ty jag vet, att mitt q val éj är dig obekant, fastän du varit för finkänslig att låtsa derom; tack för din godhet, men jag skulle ej kunna bli lycklig och jag skulle äfven bereda din olycka, ty Olof, oaktadt hans svek älskar jag honom ännu; hon ryckte sin hand till sig och betäckte sitt ansigte, som om hon blygdes öfver denna bekännelse. ”0, om du visste huru gräsligt detta är!” klagade hon;

0, att han låge så fläckfri, så ädel i sin våta graf, som mitt hjerta en gång trodde honom vara, då hade mitt lif ett hopp — återseendet.”

Orillon gick ett steg för att störta fram, men gumman lade sin hand på hans arm och hviskade: ”Nu är grann lagenhet på sin plats; den lycklige älskaren bör ej förödmjuka den afskedade friaren, kom!”

”Några minuter sednare kommo Olof och Ebba till fiskarekojan, för att säga godnatt till den gamla gumman derstädes. Fru Humbla stod i dörren och låtsade sig ej vilja släppa Ebba in. 'Jag har en skatt derinne, som blifvit fiskad upp från hafsbottnen enkom för Ebbas räkning,” sade hon med glädjetårar i ögonen.

En hastig, en vanvettig tanke for genom Ebbas själ och kom hennes hjerta att slå så häftigt, som om det velat spränga hennes bröst, och hon blickade med bäfvan Och ångest i den gamla fruns upprörda drag.

”Ja, ja, det är så som du tror,” nickade gumman och sköt den tvekande och förvirrade flickan inom dörren, hvilken hon stängde efter henne.

”Det går som Gud vill, och ej en bit annorlunda, kära Olof,’ sade frun till denne, sedan hon förklarat Oril-lons återuppståndelse; så säger troligen fiskarens hustru, den goda gumman, till de två lyckliga derinne i stugan.” Olof svarade ej; det föreföll honom, som om han vaknat ur en oredig dröm och nu åter såg verkligheten för sina blickar. ’Ebba hade rätt,” tänkte han; ”det var ej kärlek jag kände för henne, det förstår jag nu; jag känner mig ju nästan glad till sinnes öfver hennes afslag; den bleknade skuggau af min barndoms vän träder nu åter fram, som förr i min själ; ja, vare du välkommen, du skall få följa mig genom lifvet.”

En timma sednare gledo fyra lyckliga menniskor i den lilla båten öfver Ringsjöns lugna yta. Som genom ett trollslag hade nu Ebba åter blifvit den fordna glada, skalkaktiga flickan, och hennes ansigte strålade i nästan förklarad glans då hon såg på sin, icke mindre lycklige Johan; fru Humbla och Olof utbytte förnöjda blickar.

Ebba var så säll, att hon tyckte sig ej böra sofva förrän hon underrättat sin far om Orillons återuppståndelse, hans oskuld och sin egen lycka, den hon visste att fadern nu ej skulle förneka henne; hon skref och bad äf-ven, att han snart måtte komma hem, ty hon ville ej lemna Bullabo, utom i hans och Orillons sällskap, ”ty” skref hon, ”jag

vågar ej lemna honom ur sigte, af fruktan att skogsfrun, som illa graserar här i skogarna, skall taga honom från mig.”

Svar från Assarsson anlände med omgående post; han skref, bland annat: -- — ”ja håll du nu fast den gengångaren tills jag kommer, ty jag vill säga honom, att jag både erkänner och gläder mig åt att jag haft orätt, då jag trodde honom illa; men säg honom på förhand, att jag återtager hvad jag nu sagt, om han nämner ett halft ord om att draga af med dig till fransmännen; egendomen der, får han sälja om han vill behålla dig. Här i Sverige, ja i Skåne, vill jag bafvaeder; ni kunna köpa den slarfven Mårtens gård, den är ju byggd som en herregård; — en bonde lär jag väl ej ändå kunna göra min kära svärson till gif gården annat namn, till exempel: Uppståndelseberget, Räddningsklippan, Englaborg eller

rhvad tusan ni behaga; Johanna fa vi taga vård om, förstås. Jag kommer hem, så fort jag kan; men jag får väl lof att resa upp till Stockholm, då jag ändå är åt det hållet, för att bjuda Malin och hennes man hem till edert bröllopp, om jag vill tänka på husfrid” — — —.

Tiden till faderns hemkomst syntes ej lång för de älskande, dock längtade de båda efter honom samt efter det gamla kära hemmet, hvarest de först hade lärt känna hvarandra.

En vecka efter Johans ankomst till Bullabo, anlände ett bref från baron Dubbeu, deri han, med komisk p^thos, förklarade, att han, på grund af den ”fatala” tidnings-ankan, förlät Ebba, både den fatala middagsbjudningen och uttrycket, men att han deremot dömde lifvet från den pionfärgade kjolen, samt att båda skulle begrafvas i en fattigstuga.

Våra fyra vänner sutto just och drucko deras eftermiddagskaffe samt skämtade öfver brefvet, då en liten pinnvagn, förspänd med blott en häst, körde in på gården; ett bondfruntimmer i sorgdrägt steg ur densamma. Olof nedsatte sin kopp, för att gå fram och se ut genom fönstret.

”Boel! någon olycka har händt,” ropade han och sprang ut på gården för att möta henne; äfven de tre andra skyndade från kaffebordet fram till fönstret och sågo derifrån huru Boel, med förklädet tryckt för ansigtet, tycktes meddela Olof något, som gjorde honom ytterst bestört; nu sprungo äfven de ut på gården och erforo då af Olof, att Mårten, genom en vådlig händelse, slutat sitt lif. Boel infördes i rummet och berättade, att Mårten under sednare tiden ofta, i sällskap med den förutnämnde soldaten, hvars namn var Fält, varit ute om nätterna för att gräfva efter dolda skatter, ty soldaten såg ”penninge-bloss” än här och än der i bygden, och den förvillade ynglingen hade fullt ocli fast trott på alla de gamla sagorna om andar, som vädrade sina skatter i fullmånans sken; vidskepelsen hade helt och hållet regerat den unge ruinerade slösaren. För att så erhålla penningar, dels föratt betala Fält, dels för att kunna fortsätta lotteri och andra spel, hade han förskingrat största delen af såväl sina egna, som sin hustrus kläder, medan han» ej vågat förgripa sig på det öfriga lösöreboet, hvilket tillhörde Assars-son. För trenne dagar sedan hade han om qvällen begifvit sig ut i sällskap med Fält; fullt öfvertygade om, att de skulle komma tillbaka med tunga skatter, hade de medtagit en handbår och gått åstad till en stor ättehög, belägen en Ijerdedels mil från Mårtens hem, samt börjat gräfva i högen. Efter ett par timmars arbete, hade de inträngt så långt, att de träffat på en mur af stora gråstenar; de bröto sig derigenom och inträngde i högens inre, men då började muren rasa. Fält hade då sprungit upp ur högen, men Mårten kunde ej förmås att följa exemplet, utan fortfor att bryta och bända på stenarna. Fält hade ropat ned till honom: ”Mårten gack upp, eller faller högen på dig!” och hade tydligen hört sina ord med dof stämma upprepas ur högen, samt derpå förnummit ett häftigt buller; då sprang han i fyrsprång derifrån *). Sedan han något hämtat sig från sin förskräckelse, hade han dock återvändt till ättehögen för att se efter Mårten, och då hört denne pusta och jemra sig inne i densamma. Fält lopp då att hemta folk, och efter mycket arbete drogs Mårten fram undan den nedrasade muren, men så illa skadad, att han afled dagen derpå.

”Och så,” slöt Boel, som hällde kaffet ur koppen ut på tefatet och doppade en skorpa deri, ”visste jag ingen lei vande råd, ty ej ett fnyk pengar fanns i huset, men så tog jag de styfrar jag sparat ihop då jag tjente till Per Svens oeh som jag förvarat i min kistelädicka; (en liten fast låda i kistans ena ända) jag hade tänkt köpa joratöj (likkladsel) till mig för de fattiga styfrarna, för se, det blir allt min brudklädsel, och hvarje ordentlig menniska,

hon må vara gift eller ej, tänker ju på att skaffa sig i tide hvad hon behöfver ha med sig i jorden, samt lite till begrafning med, som ni veta. Men jag tänkte, det får

*) Verklig tilldragelse.gå, som det kan med mig, äfven om jag skall skämmas på min döda mull, så får det bli dervid; men mor Jo-lianna och den välsignade glötten ska ha hjelp, och så tog jag skjuts hit, för att hon ska få tröst, för hon vet ej till sig för bara sorg, fast Herrau ska veta, att det ej är mycket bevändt, att sörja for en man, som inte gör den bittersta nytta i huset, utan bara förstör värre än den osjäligaste rötta (råtta). Det förstås, att jag ej skulle säga något sådant om en salig; men förargeligt och hårdt är det, att hon skall både vara fattig och sörja honom till! Men se, hon tycker som så: hade han bara inte dött så åkafvet, (brådst örtadt) utan dött en kristelig och passelig (passande) död, hade det ej varit sa svårt.”

Boel torkade sig både om munnen och i ögat med den hoprullade näsduken, samt fortfor derpå, direkte vänd till Olof: ”Nu kommer jag till den, som lofvat att vara hennes vän i nödens dag, och jag vet, att han eg skall N svika henne, som många andra gjort, ty ingen tittar till den som varit rik och blifvit fattig: men Olof är trofast, det vet jag.”

Olof teg i synbar förlägenhet och vågade ej se på Ebba; fru Humbla svarade hastigt: ”Det var rätt och bra att du kom hit, nu följa Ebba och jag med dig hem; herr Orillon kör för oss, ty Olof kan ej nu lem na hemmet. Den olyckliga familjen bor väl ännu qv&r på gården?” tilläde hon frågande.

”Ja, vi få bo qvar till nästa Mars, se’n vete Gud hvar vi tre skola hamna,” svarade Boel suckande. Fru Humbla och Ebba vexlade en blick; Olof såg uppmärksamt ut öfver den lugna Ringsjöns små krusiga vågor.

Ett och ett halft år är förflutet sedan Johanna blef enka. Ebba och Orillon voro man och hustru; de hade, enligt Assarssous önskan, köpt Mårtens vackra gård, den de helt enkelt kallat Ebbetorp. Johanna, med sin lilla dotter och den trogna Boel, hade hitintills bott qvar hos det unga paret, men stodo nu i begrepp att flytta der-ifrån, dock ej förrän Johanna derstädes firat .sitt bröllopp med Olof. Detta bröllopp blef ej så storartadt, som hen-nes första, men hon var vida skönare nu i den enkla bruddrägten, än då med alla sina grannlåter; ty hon såg nu ut som en lycklig brud.

Endast Assarsson, Kerstin, hennes man och mor Per Svens voro bjudna. Kerstin var ej vid godt lynne då hon anlände, ty Orillon hade utfärdat bjudningen så sent, att både hon och mor Per Svens hade varit uppe hela förra natten, för att stöka till förningar, utan hvilka de ej an-sågo sig med heder kunna bevista bröllopet; de hade, det oaktadt, ändå nödgats fara dit utan både spett- och tempelkakor; ”ty,” för att begagna den vredgade Kerstins ord, ”den sillmjölken, konditorn i staden, var en sådan döddansare, att han ej gitte gå uppe en natt, fast han förtjente okristligt med pengar på en sådan vaka.”

Men äfven detta moln måste vika för den allmänna glädjen. Assarsson skämtade vänligt med henne öfver hennea Marthas bekymmer, och snart var hon så munter, som det var förenligt med hennes värdighet som ”qvinna” (gift hustru). Hon blef synnerligen belåten med Orillon, hvil-ken hon hitintills sorgfälligt undvikit, men som hon nu förklarade vara ”både hygglig och gemen, så adelsman han än var. samt så ”genedig” (vänlig, nedlåtande) mot sina nya slägtingar, som om han varit född och uppfostrad hos slä-bofolk.’: Det enda hon kunde anmärka mot honom var, att han nästan kurtiserade Ebba, och Kerstin förtrodde sin mor, att hon tydligen sett hur han stulit sig till att kyssa sin hustru, då han trott dem vara obemärkta.

Per Svensskan skakade på hufvudet, så den nya kluten skälfde, ocli menade, att detta visst var betänkligt, men som menskan ej kan vara felfri, så fick man öfverse med detta hans opassande ijesk, och svärsonen Hans tyckte detsamma.

Grästema afreste; Olof, med lilla Anna på ena armen och den andra lagd om sin hustrus lif, stod och såg efter vagnarna tills de försvunno vid en krökning af vägen. Då drog han henne närmare intill sig och hviskade ömt: ”Så blef du ändå Olof Knalls hustru.””Olof!” sade hon bedjande och lutade sin glödande kind mot hans skuldra.

Ebba inträdde, för att bringa den lilla till ro; hon såg med ett gladt leende på den vackra gruppen och sade: ?,Ser du, Olof, det går som Gud vill, och ej en bit annorlunda.”

”Ja,” svarade han och tryckte hennes hand.

”Du,” fortfor Ebba, ”fick Johanna, och min far får fru Humbla — blott till husföreståndarska förstås — ; men hvad ser jag? tårar! Det måtte väl endast vara sällhets-tårar,” fortfor hon och fattade brudens hand.

”Ack,” liviskade denna, om han bara ville glömma —” ”Knallen? afbröt han leende; ”jo det går nog för sig, ty Kerstin har ju i dag alldeles öfverröstat honom med sitt evinnerliga Olof Håkansson; Knallm har be-stämdt genljudet i hennes själ, ända till presten i brudstolen förest afvade mitt ordentliga bondnamn; det andra är nu dödt, Johanna.”

”Så låtom de döda hvila i frid!” sade Ebba- Nu rustar fru Humbla som bäst för att kunna värdigt emot-taga eder på det vackra Bullabo, stället der både Johannas och min flydda lycka återvände. Gud gifve, att ni måtte blifva så lyckliga som Johan och jag! Men nu, ropar han mig; kom till moster, Anna lilla, så gå vi till farbror Johan och Boel.” Hon tog barnet från Olof, nickade hjertligt åt den lyckliga modern och lemnade rummet.

”Detta är ju akurat som en kärleksvisa; de är o trogna in i bleka döden begge två; nu är Olof lycklig, jag och mor Johanna likaså, och den välsignade glötteu här har ändtligen fått sig en regal far i banko,” sade Boel och lyfte den lilla Anna högt öfver sitt hufvud.

Hanna, Kerstins yngre syster, blef ett par år härefter händelsevis gift med en man, som hon tyckte om. På ett ”res- och lergille,” dit hon, tillika med byns öfriga ungdom, blifvit bjuden för att ler slå (uppföra lerväggar, ett arbete som utföres med blotta händerna) en uthuslänga, samt derefter binda kransar till en annan längas takresning, gjorde hon bekantskap med en ung hyggligbondson från en närgränsande socken. Sedan de unga två ältat lera i samma tråg och smetat den å samma vägg, samt båda visat lika stor skicklighet i detta byggnadssätt, dansade de minst hvarannan dans med hvarandra på den den derpå följande balen å logan, och innan den var slut, hade han friat och fått ja. utan tillhjelp af både talman och Pernilla Matsa. Hvarken inor Per Svens eller den unge mannens far hade något att invända mot partiet, ty de unga voro ungefär lika förmögna, och Per Svensskan gick in på, att lemna gården åt den blifvande svärsonen och sjelf taga undantag af de unga.

Schneider vandrade ännu flera år, som en skugga, omkring i byn; allt mer och mer böjdes hans höga gestalt och hans slappa fingrar förmådde ej längre hålla en penna; endast den grå kapprocken förblef sig lik, den tycktes trotsa tiden. En höst, då bränvinspriset stod så högt att tiggarna ej fingo sina vanliga supar, sjuknade Schneider och dog, som han lefvat, okänd för alla, utom möjligen för Assarsson, hvilken alltid intresserat sig för den besynnerlige vagabonden och äfven vårdade sig om honom i hans sista stunder.

Slut.

-